

T.C

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

BANKACILIK VE SİGORTACILIK ENSTİTÜSÜ

BANKACILIK ANABİLİM DALI

ALTERNATİF FİNANSMAN TEKNİKLERİ
FACTORING - FORFAITING - LEASING

Yüksek Lisans Tezi

Danışman : Doc. Dr. Nazım EKREN
Hazırlayan : Şahap KAVCIOĞLU

İstanbul - 1993

I C İ N D E K İ L E R :

	Sayfa
GİRİŞ	1
A - FACTORING	2
I - FACTORING KAVRAMI VE TANIMI	2
II - FACTORING FALİYETLERİNİN GELİŞİMİ	4
III - FACTORING'DE TEMEL ÖZELLİKLER	5
1 - Kredi Riskini Karşılama	
2 - Tahsilat ve Muhasebe	
3 - Fonlardan Avans Sağlanması	
IV - FACTORING'IN İŞLEYİŞİ	7
V - FACTORING ÇEŞİTLERİ	10
1 - Yerel Factoring	
2 - Yurtdışı Factoring	
3 - Açık Factoring - Gizli Factoring	
4 - Geleneksel Factoring - Zahiri Factoring	
5 - Vadeli Factoring - İskontolu Factoring	
VI - FACTORING İŞLEMİNDE MALİYETLER	12
1 - Factoring Komisyonu	
2 - İskonto Masrafı	
VII - FACTORING'IN SAĞLADIĞI YARARLAR	13
A - SATICI FİRMALARIN SAĞLADIĞI AVANTAJLAR	13
1 - Satışların Muhasebesi	
2 - Yönetim İşlemlerinde Sağlanan Kolaylıklar	
3 - Riskin Giderilmesi	
4 - Ek Finansman Olanakları	
5 - Likidite ve Borç Ödeme Gücünde Artış	

B - FACTORING KURULUŞLARININ SAĞLADIĞI AVANTAJLAR	16
1 - Komisyon Alınması	
2 - Bilgi Toplama	
3 - Müşteri Bulma Olanakı	
VIII - FACTORING SİSTEMİNİN DEZAVANTAJLARI	17
1 - Yüksek Maliyet	
2 - Piyasada Güven Kaybı	
IX - BANKALARIN FACTORING PIYASASINDAKİ ROLÜ	18
X - FACTORING'IN TÜRKİYEDEKİ UYGULAMASI	19
B - FORFAITING	21
I - FORFAITING KAVRAMI VE TANIMI	22
II - DÜNYADA FORFAITING'İN GELİŞMESİ	22
III - FORFAITING'İN İŞLEYİŞİ	24
IV - FORFAITING'İN GENEL ÖZELLİKLERİ	26
1 -Geri Ödeme	
2 - İşlemlerde Kullanılan Dövizin Cinsi	
3 - İskonto	
4 - Ödeme Araçları	
5 - Banka Garantisi	
6 - Forfaiting İşleminde Tutar ve Vade	
V - FORFAITING'İN YARARLARI	29
1 - İhracatçıya Sağladığı Yararlar	
2 - İthalatçıya Sağladığı Yararlar	
3 - Forfaitere Sağladığı Yararlar	

VI - FORFAITING'DE MALİYETLER	32
1 - Ticari Riskin Karşılanması	
2 - Ülke Riskinin Karşılanması	
3 - Finansman Bedelinin Karşılanması	
4 - Taahhüt Komisyonu	
VII - FORFAITING'DE RİSKLER	33
1 - Ülke Riski	
2 - Politik Risk	
3 - Transfer Riski	
4 - Kur Riski	
5 - Ticari Risk	
6 - Faiz Riski	
VIII - TÜRKİYE'DE FORFAITING UYGULAMASI	35
IX - FORFAITING VE FACTORING YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	39
C - LEASING	41
I - LEASING'IN TARİHÇESİ	41
II - LEASING KAVRAMI VE TANIMI	42
III - LEASING'IN GENEL ÖZELLİKLERİ	43
IV - LEASING ÇEŞİTLERİ	46
1 - İşletme Leasingi	
2 - Finansal Leasing	
V - TÜRKİYE'DE LEASING UYGULAMASI VE ÖNEMİ	49

VI - LEASING'IN SAĞLADIĞI AVANTAJLAR	55
1 - Vergi Avantajı	
2 - Vade Avantajı	
3 - Projenin Tamamına Finansman Sağlar	
4 - Ödeme Planı Esnekliği	
5 - Yatırım Teşvikinden Yararlanma	
6 - Özkaynakların Verimli Kullanılması	
7 - Kiralanan Mala Sahip Olma	
VII - LEASING'LE KIRALANABİLECEK MALLAR	57
VIII - LEASING'DE KARŞILAŞILAN SORUNLAR	58
IX - GENEL SONUÇ VE ÖNERİLER	60
E - YARARLANILAN KAYNAKLAR	63
D - EKLER	
I - FİNANSAL KİRALAMA SÖZLEŞMESİ	
II - FİNANSAL KİRALAMA KANUNU	
III - FACTORİNG ALACAK DEVRİ SÖZLEŞMESİ	

GİRİŞ

Bugün Dünya ekonomisi başdöndürücü bir dinamizm ve hareketlilik içerisinde. Türkiye ise, 1980'li yıllardan itibaren uyguladığı Serbest Fiyasa Ekonomisi ile, hızlı bir şekilde Dünya Ekonomisi ile bütünleşme çabaları sarfetmektedir. Bu çabalar sonucunda dış ticaret hacmimizde büyük oranlarda artış sağlanmış, bütün sektörlerde yaşanan gelişmeler, mali piyasalarda ve bankacılık sektöründe de kendini göstermiştir.

Ülkemizde özellikle yurtdışı tasarrufların yatırımları besleyecek güce olamaması ve işletmelerin orta vadeli fon ihtiyaçlarını mevcut mali sistemden karşılayamamaları nedeniyle, başkaca finansman yöntemlerine gerek duyulmuştur. Dış ticaret hacminin gelişmesine paralel olarak, uluslararası ticarete bazı risklerin karşılanması için yeni finansman kuruluşlarının kurulması ve alternatif finansman tekniklerinin kullanılması adeta zorunluluk haline gelmiştir.

İşte bütün bu nedenlerden dolayı, yatırımların finansmanında büyük bir paya sahip olan, Finansal Kiralama Yöntemi, mal ve hizmet ihracatından doğan alacakların bir finansal kuruluş tarafından takip ve tahsil edilmesini sağlayan Factoring ile alacağın satın alınması olan Forfaiting teknikleri ülkemizde de tartışılır bir duruma gelmiş ve sözkonusu teknikler hızla mali sistemimiz içerisinde yerlerini almışlardır.

A - FACTORING :

Ihracat, bir ülkede üretilen mal ve hizmetlerin başka ülkelere satılması işlemidir. Bu işlem sürecinde ihracatçı sattığı malın bedelini en kısa sürede tahsil etmek ister. İthalatçı ise, genellikle mallar eline geçmeden ödeme yapmak istemediği gibi ödeme süresini en uzun tutan yöntemleri tercih eder.

İthalatçının ödeme süresinin uzun tutulduğu yöntemleri tercih etmesi durumunda, ihracatçı bu süre içerisinde özkaynaklara yeterli değilse, finansmana ihtiyaç duyacaktır. İhracatçının ihracat öncesi ve sonrasında ihracat işlemi ile ilgili olarak ihtiyaç duyduğu bu fonların sağlanmasına "İhracat Finansmanı" adı verilmektedir. Son yıllarda Dünya dış ticaret hacminde kaydedilen gelişmeler, uluslararası mali piyasalardaki hızlı değişimler ve rekabetçi ortamlar nedeniyle yeni finansman teknikleri son derece önem kazanmıştır. Bu tekniklerin en önemlilerinden biri de alacak hakkının başka bir kuruluşa devri olarak nitelendirilen factoringdir.

I - FACTORING KAVRAMI VE TANIMI :

Leasingden farklı olarak genellikle 60-180 gün arasında değişen kısa vadeli bir finansman aracı olan factoring, bir işletmenin alacak haklarını bir finans kuruluşuna satarak, bu satışla ilgili alacakların takibi, muhasebesinin tutulması, piyasa araştırması gibi hizmetleri de kapsayan bir finansman yöntemidir.

Factoring ekonomik ve hukuksal kavram olmak üzere iki şekilde tanımlanabilir.

Ekonomik bir kavram olarak factoring;

"Büyük miktarlarda satış yapan firmaların, bu satıştan doğan ve vadeleri 60 ile 180 gün arasında değişen alacak haklarını, bu konuda uzmanlaşmış olan factoring kuruluşlarına satmak suretiyle, kısa vadeli fon sağladıkları bir yöntemdir." (1)

Hukuksal bir kavram olarak ise factoring ;

"Adına factor denilen gerçek veya tüzel bir kişi ile, açık hesap esasına göre müşterisine vade tanıyarak satış yapan bir firma arasında yapılan ve bu satış sonucu olarak factor kuruluşunun bir kısım hizmetleri verdiği bir sözleşmedir."

Yurtiçi bir factoring işleminde üç taraf bulunmaktadır.
Bunlar ;

- 1-Malları satan veya hizmeti arz eden ticari işletme, "İhracatçı veya müteahhit"
- 2-Malları satın alan ithalatçı veya hizmeti yaptıran firma, "Müşteri"
- 3-Mali kuruluş, "Factor"

Factor, mal satımı ve hizmet arzı ile uğraşan firmaların bu satışları dolayısı ile doğmuş veya doğacak alacak haklarını devralarak bunların tahsilini üstlenen, bu alacaklara karşılık peşin ödemelerde bulunarak finansman sağlayan ve aynı zamanda mali, ticari ve idari konularda işletmelere verilen hizmetler karşılığında faiz, komisyon ve ücrete hak kazanan kişi ya da kuruluş olarak tanımlanabilir.

---

(1) Haluk ERDEMOL, Factoring ve Forfaiting s.1,
Akbank Ekonomi Yayınları, İstanbul-1992

Factoring kuruluşu müşterisine şu hizmetleri sağlar:

1-Bütün alacakları anında peşin ödeyerek satın alır.

2-Alacakları tahsil eder.

3-Bu alacaklara ilişkin muhasebe ve defter kayıtlarını tutar.

4-Kendi çıkarı gereği olarak, mal veya hizmeti satın alan borçlunun istihbaratını yapar ve elde ettiği bilgileri güncel olarak tutar..

5-Borçlunun mali sıkıntıya düşerek ödeme kabiliyetini kaybetmesi halinde oluşan zararları karşılar.

II - FACTORING FAALİYETLERİNİN GELİŞİMİ :

Factoringin tarihçesinin çok eski tarihlere, M.Ö.18.yüzyıla Fenikelilere kadar uzandığı ileri sürülmektedir. Ancak, Sanayi Devrimi'nden sonra, sanai üretim ve ticaretin hızla büyümesine bağlı olarak özellikle 18.yüzyıldan sonra yaygınlaşmıştır.

Nitekim, factoringin A.B.D.'de de 1830'larda İngiltere'den yapılmakta olan tekstil ithalatında kullanılmak üzere uygulanmaya başladığı görülmektedir.

Factoring faaliyetleri, II.Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa'da yeniden inşa döneminin önemli ölçüde tamamlandığı yıllarda tekrar gündeme gelmiş ve özellikle 1970'li yıllardan itibaren petrol krizlerine bağlı olarak, birçok firmanın satış olanaklarını artırmaya yönelmeleri üzerine hızla yayılarak daha geniş bir faaliyet alanı kazanmıştır.

Nitekim, ilk zamanlarda İngiltere ve A.B.D. gibi birkaç ülkede uygulanan ve ciddi satış problemleri olan firmaların başvurduğu bir finansman tekniği olmasına karşın, günümüzde Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'nın yanısıra birçok Uzakdoğu ülkesinde bulunan ve yalnızca zor durumdaki firmaların değil, gerek yerel ve gerekse uluslararası düzeyde satışlar yapan birçok küçük, orta ve büyük ölçekli firmalar tarafından da talep edilen bir finansman tekniği haline gelmiştir.

Dünya çapında 1950'lerden bu yana modern anlamda hizmet veren factoring şirketlerinin hemen hepsi, büyük banka ve finans kuruluşlarının iştiraki ile kurulmuştur. 1990 yılı verilerine göre dünyada 454 factoring şirketi bulunmaktadır. Bu şirketlerce gerçekleştirilen işlem hacmi ise 244 Milyar Dolar düzeyindedir. Dünyadaki gelişimine paralel olarak factoring, bugün Türk sanayi ve ticaret hayatında da hızla keşfedilen, tanınan ve uygulanan çağdaş bir finans tekniği haline gelmiştir.

III - FACTORING'IN TEMEL ÖZELLİKLERİ :

Factoring genellikle 60 ile 180 gün arasında değişen kısa vadeli mal satışlarının egemen olduğu tüketim malları satışında kullanılır. Ülke içinde veya uluslararası satışlarda uygulanması mümkündür. Bu nedenle, olağan banka kredilerini temin etmekte güçlük çeken küçük ve orta ölçekli satıcılar ve özellikle ihracatçılar için uygun bir yöntemdir. Factoringe konu olacak işlemlerde satış şartları 180 günü aşmayacak şekilde olmalıdır.

Uluslararası Factoring Birliği'nin kurallarına göre, factoringden yararlanmak isteyen herbir ihracatçı için yıllık işlem hacmi 1 Milyon Dolardan aşağı olmaması gerekmektedir.(2)

Factoringı piyasa araştırması, bölgesel gelişmelerin izlenmesi, kredi istihbaratı, muhasebe kayıtlarının tutulması, yazışmaların yapılması ve ön ödemeyi de kapsayan bir hizmet paketi sunmaktadır. Satıcı bu hizmetlerin tamamından veya birkacından yararlanmakta serbesttir. Bu hizmetler aşağıda açıklanmıştır.

1-Kredi Riskini Karşılama : Factor kuruluşunun hizmetlerinden en önemlisi, kredi risklerinin tamamının karşılanmasıdır. İmalatçıya gelen tüm talepler bu firmanın anlaşmalı olduğu factor firmasına iletilmektedir. Factor ise kredi açısından uygun bulduğu satışları müşteriisine bildirir. Factoring şirketi müşterisinin iflas nedeni ile faturanın ödenememesi ile ilgili kayıp riskini tüm olarak kabul etmektedir. Ancak, malın kusurlu olması gibi durumlarda risk kabul edilmez ve ortaya çıkan kayıp müşteriye ödenmez. Factor, satıcının alacak hesaplarını satın alırken "Gayrikabili Rücu" olarak kabul eder. Ancak uygulamada birçok factoring şirketinin, üzerlerine aldıkları bu risklerini reasürans için kredi sigortası kuruluşlarına götürdükları görülmektedir. Factoring firması çok sayıda müşteri ile çalıştığı için geniş bir bilgi bankasına sahip bulunmaktadır. Ayrıca yan kuruluşu durumundaki bankanın istihbarat olanaklarından da sınırsız biçimde yararlanabilir. Factorün kredi personeli departmanlara bölünmüş olup, herbir bölüm ayrı sektörde uzmanlaşmıştır. İşlemlerin genişliği ve belirli bir sanayi dalı ile sınırlanmamış müşteri sayısı ile, factoring firması kayıp riskini herhangi bir kuruluşa göre daha geniş bir alana yayabilir.

2-Tahsilat ve Muhasebe : Factoring anlaşmasının alışılmısın dışındaki tarafı, her ne kadar tüm faturalar imalatçı tarafından kendi adına veriliyorsa da bunların ödenmesinin imalatçıya değil, factore yapılmasıdır. Faturanın üzerindeki basılı bilgi notu müşteriye fatura karşılığı ödeme yapması için factore yöneltilir. Factor müşterisinin hesaplarını muhafaza eder ve her satış ve ödeme yapıldığında factor tarafından hesaplara kaydedilir. Bunu sağlayabilmek amacıyla factor, satıcının müşterisine gönderdiği faturaların bir kopyesini ister ve faturanın müşteri tarafından doğrudan kendine ödenmesini sağlayarak borcu tahsil eder. Factoring firması bünyesinde ayrı bir tahsilat servisi bulunmaktadır. (3)

3-Fonlardan Avans Sağlanması : Mallar alıcıya gönderilmek üzere yüklenilir yüklenmez factor, müşterisine fatura bededelinin % 80'ine varan oranda bir peşin ödeme yapabilir. Burada ödemenin temel dayanağı yüklemidir. Birçok müşteri factordan bu hizmeti talep etmeyebilir. Avans anlaşması factorün kredi garanti kolaylıklarının bir ilavesi olup, factor tarafından satın alınan alacaklar karşılığında fatura yadesinden önce müşteriye likit olanağı sağlar.

IV - FACTORING'IN İŞLEYİŞİ :

Yurtdışı bir factoring süreci bes aşamada açıklanabilir:

1-Müşteri Listesi, İşlem Tarifi : Müşteri kredi değerlendirilmesi için kendi ülkesindeki factoring şirketine, satışlarının tutar ve yapısı hakkında bilgi veren bir form ile başvurur.

İstenilen factoring hizmetinin de belirtildiği bu forma ayrıca firmanın son mali durum tabloları, düzenli müşterilerinin ad ve adresleri ve ortalama fatura tutarları da eklenmektedir.

2-Onaylama :

a-Yerel factoring kuruluşunca müşteri listesi ülkelere göre sınıflandırılarak her bir ülkedeki muhabir factoring kuruluşuna o ülkedeki yerleşik müşterilerin listesi gönderilerek istihbarat yapılması ve kredi değerliliğinin belirlenmesi talep edilir.

b-Muhabir factoring kuruluşu kendisine gönderilen listedeki herbir alıcı firma hakkında araştırma yapar ve kredi değerliliğini belirler.

c-Muhabir factor bu aşamada elde ettiği bilgilere dayanarak satıcının ülkesindeki factoring kuruluşuna kredi onayını bildirir.

d-Yerel factoring kurumu, muhabir factordenden aldığı onay dahilinde müşterisine limit tahsis eder ve bu limitler dahilinde risk üstlenmeyi kabul eder. Bu aşamada satıcı firma ile factor arasında bir sözleşme imzalanarak, her iki tarafın yükümlülükleri ve hakları belirlenir.

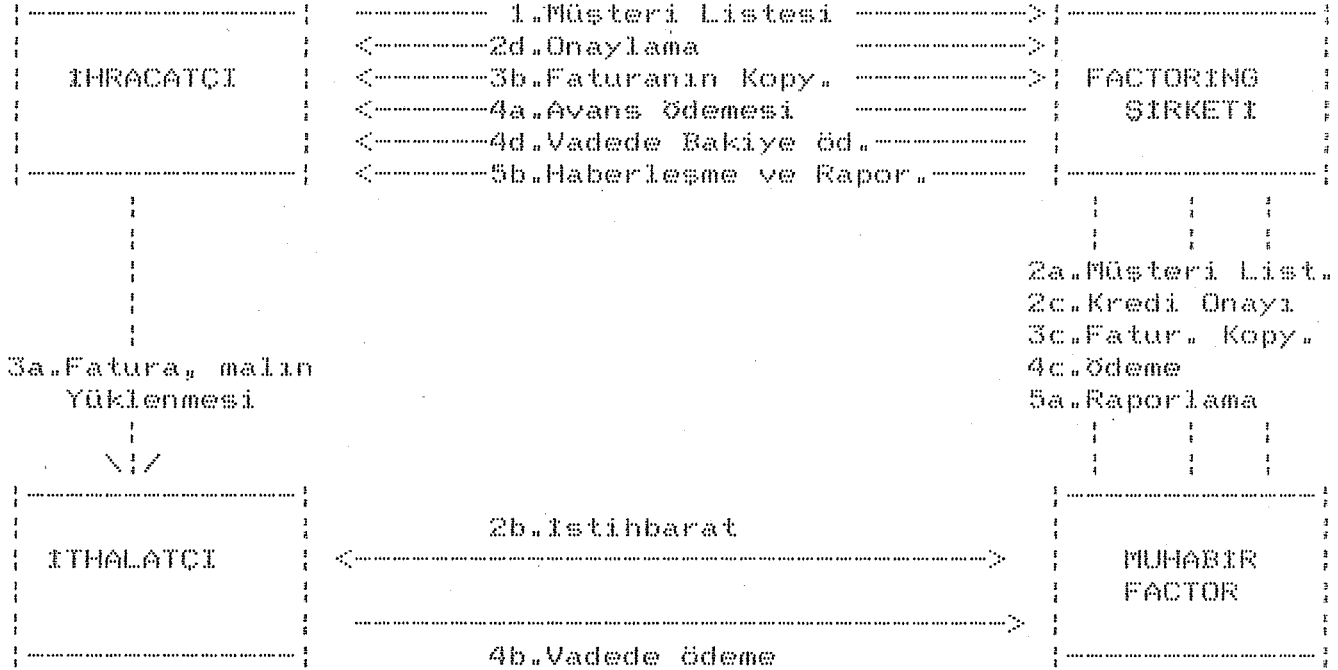
3-Fatura ve Diğer Belgelerin Düzenlenmesi : İhracatçının

yerel ve muhabir factoring şirketlerinin alacak devir belgelerini imzalamaları ile alacaklar imalatçının mülkiyetinden çıkarak, factoring kuruluşuna geçmektedir. Düzenlenecek faturanın bir kopyası da factoring kuruluşuna gönderilir. Fatura üzerinde ödemelerin factore yapılacağına ilişkin bir ibare bulunmalıdır. Yerel factoring şirketi de muhabir factore kendisine gönderilen herbir faturanın kopyasına iletmekle sorumludur.

4-Ödeme : Faturaların düzenlenmesi ve malın yüklenmesinden sonra satıcı firmanın talebine bağlı olarak satış bedelinin % 80'ine kadar pesin ödeme yapabilir veya fatura vadesinde factor mal bedelini öder. Alıcı firma ödemeyi fatura vadesinde muhabir factore yapmakta, muhabir factor de bu tahsilatları yerel factoring kuruluşuna transfer etmektedir. Ön ödemenin yapılması halinde fatura vadesinde factor, bakiye tutarı müşterisine öder.

5-Bilgi Akışı : Yerel factoring şirketi hesaplardaki gelişmelerden müşterisini düzenli olarak haberdar eder. İtiraz edilen faturalar ve ödenmeyen alacaklar hakkında müşterisine sürekli bilgi verir. Factoring kuruluşu ile bir sözleşme imzalayan firma kendisine yeni yapılan kredili satış önerilerini ve siparişleri derhal factore iletir. Factor, kredili mal almak isteyen firmaları inceleyerek müşterisine sözkonusu firmalara kredili satış yapılması halinde alacakları satın alıp almayacağını bildirir. Böylece satıcı firma, satıştan önce alıcının kredi değerliliğini ve alacak hakkının factoring firmasınca satın alınmayacağını öğrenmiş olur. Factorun olumsuz cevabına karşılık satış yapan firma kredi riskini kendisi üstlenmektedir. Ancak genelde factorun olumsuz görüşü satıcıyı da etkilemekte ve factoring kuruluşunca uygun görülmeyen müşterilere satış yapmaktan kaçınmaktadır.

Yurtdışı factoring süreci aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

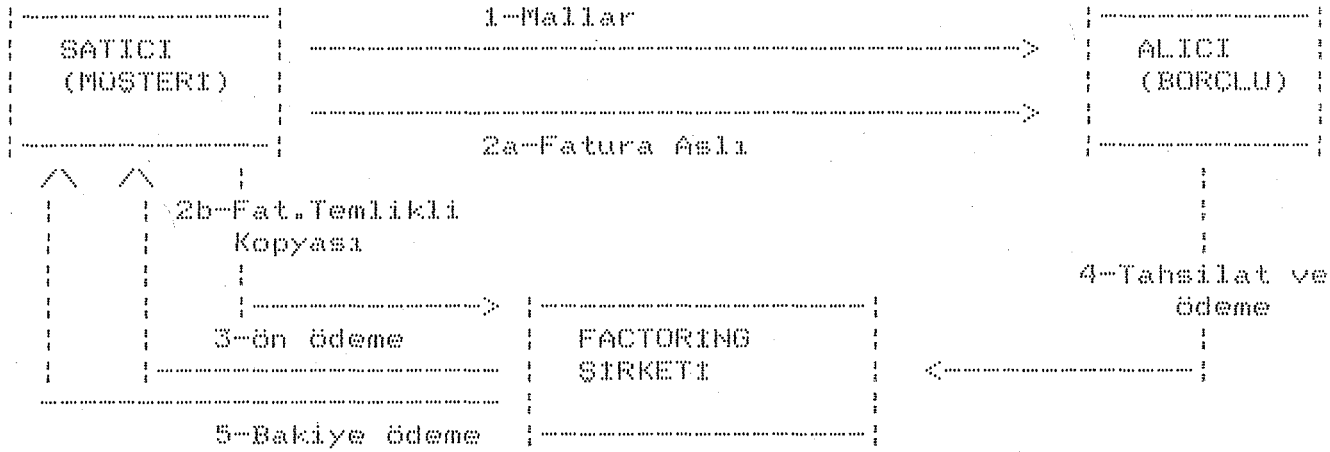
Şekil - 1 (4)

V - FACTORING ÇEŞİTLERİ :

Factoring işlemleri gerek coğrafi bakımdan gerekse işlemin özelliklerine göre çeşitli şekillerde gruplandırılabilir. Borçlu firmanın faaliyet gösterdiği yer itibarıyla yerel ve uluslararası factoring olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1-Yerel Factoring : Aynı ülkede faaliyet gösteren ihracatçı, ithalatçı ve factor kuruluş arasında yapılan factoring işlemidir. Yerel factoringin işleyişi bir şekil üzerinde kısaca özetlenebilir:

Şekil - 2 (5)

2-Yurtdışı Factoring : Yerel factoringden farklı olarak borçlunun yabancı bir ülkede olması halinde ise uluslararası factoring sözkonusu olmaktadır. Ancak yurtdışı factoringde borçlunun ülkesindeki muhabirin de devreye girmesiyle dört taraf yer almaktadır. Dış ülkedeki muhabir kuruluş, esas factoring kuruluşunun bir şubesi veya temsilcisi olabildiği gibi, ayrı bir muhabir finans kurumu da olabilmektedir.

İşlemin özelliklerine göre de factoring sınıflandırılabilir:

Acık Factoring-Gizli Factoring : Satıcının alacak hakkına factore devretmesinin borçluya haber verilmeden yapılmasına gizli factoring, borçluya haber verilerek yapılmasına ise, acık factoring denilmektedir. Gizli factoringde işlemler alıcı tarafından, ama satıcı adına yürütülmektedir.

Geleneksel Factoring-Zahiri Factoring : Factorün ticari riski tamamen üstlendiği ve genellikle satıcı firmaya bir avans ödemesi yaptığı işlemlere geleneksel factoring denilmektedir. Çok az olarak rastlanan zahiri factoringde ise, factor kuruluş hiçbir ticari risk üstlenmemekte ve sadece vesaikin tahsilatı ile ilgilenmektedir.

Geleneksel factoringde, borçlunun fatura bedellerini ödememesi halinde doğacak zarar tümüyle factor kuruluşuna aittir. Factor bu zararı asgariye indirmek amacıyla çok sıkı bir piyasa araştırması yapmak durumundadır. Factoring uluslararası bir nitelik gösteriyorsa factor, ithalatçının ülkesindeki bir factoring şirketinden kontrgaranti ister.

Vadeli Factoring-İskontolu Factoring : Factoring şirketinin satıcıya yapacağı ödemenin zamanına göre factoring, vadeli ve iskontolu factoring olarak ikiye ayrılır. Vadeli factoringde satıcı firma, factorden aylık kredili satışlarının ortalama vadesi üzerinden ay sonlarında toplu tahsilat yapar. Bu yöntemde satıcının yapacağı satış karşılığında factorden bir avans alması söz konusu olmamakta ve ödemeler vade sürelerinin sonunda yapılmaktadır. Buna karşılık, iskontolu factoring, satıcıya henüz faturanın vadesi dolmadan nakit girişi olanağı sağlamaktadır.(6) Buna göre satıcı firma alacağını factore iskonto ettirerek daha çabuk tahsil edebilmektedir.

VI - FACTORING İŞLEMİNDE MALİYETLER :

Factoring firmaları verdikleri hizmetlere karşılık müşterilerinden gerçekleştirilen vadeli satışlar üzerinden belli bir oranda (% 0.5 ile % 2 arasında) ücret ve komisyon almaktadırlar.

Factoring Komisyonu: Factoring şirketleri kredibilite araştırması, üstlendiği risk, alacak hesaplarının tutulması gibi yapmış oldukları hizmetler karşılığında satıcıların kendilerine

---

(6)Sultan Özel, Dünya Gazetesi, 3 Mart 1988, s.7

temlik etmiş oldukları alacaklar üzerinden belli bir komisyon alırlar. Alıcıların sayısı, durumu, satıcının taahhüt ettiği yıllık ciro, factoring yapılan ülkeler, alacakların para cinsi gibi kriterler gözönünde bulundurularak komisyon oranı belirlenmektedir.

İskonto Masrafı: Kullanılan avans miktarına bağlı olarak ödenen bir iskonto bedelidir. Bu oran yurtdışı satışlarda döviz para biriminin Libor'una bağlı (Libor+Spread), yurtiçinde ise güncel faizdir. Spread, tüm riskleri dikkate alarak belirlenen ek faiz oranı olup, uygulamada müşterinin yıllık işlem hacmine ve kredi değerliliğine göre belirlenmektedir. Factoring şirketleri alacakların ödenmeme riskine karşılık bu iki masrafı almaktadırlar.

Ayrıca satıcı, onaylı faturaların karşılığında istediği anda kullanabileceği ön ödemeler için factore, oranı önceden belirlenmiş bir iskonto bedeli de ödemektedir.

VII - FACTORING'İN SAĞLADIĞI YARARLAR :

Factoring hem satıcılara hem de factor kuruluşlarına bazı avantajlar sağlayan bir finansman yöntemidir.

A - SATICI FİRMALARIN SAĞLADIĞI AVANTAJLAR :

1-Satışların Muhasebesi: Satıcı firma açısından factoring hizmetinin en önemli yararlarından biri, yaptığı kredili satışların muhasebeleştirilmesi işinin üstlenilmesidir. Böylece, satıcı kendisinden kredili mal alan her müşterisi için ayrı bir hesap açma

ve bu şekilde açılmış çok sayıda hesabın takibi külfetinden kurtulmaktadır. Factoring tekniğinin kullanılmasıyla, ayrı ayrı kişilere yapılan tüm kredili satışlar sanki tek bir kişiye yapılmış gibi, factorun hesabına kaydedilir. Ayrıca factor şirketinin herhangi bir ticari firmaya göre daha modern ve yaygın bir bilgisayar ve iletişim sistemine sahip olması, muhasebe işlemlerinin daha doğru ve ucuz şekilde yapılmasını sağlamaktadır.

2-Yönetim İşlemlerinde Sağlanan Kolaylık: Satış işlemleri ile ilgili muhasebe hesaplarının factoring şirketi tarafından yönetilmesi ve kredi departmanının işlemlerinin factoring şirketi tarafından üstlenilmesi sonucunda, firmanın kredi ve tahsilat yönetimi işlemlerinde büyük kolaylıklar sağlanır. Tahsilat ve kredi ile ilgili sorunlarını halleden firma tüm gücünü üretim, dağıtım ve pazarlama işlemleri üzerinde yoğunlaştırma olanağına kavuşabilir. Böylece yeni pazar bulma ve satış artırma olanakları ortaya çıkabilir.

3-Riskin Giderilmesi: Özellikle Batı ülkelerinde son derece yaygınlaşmış bulunan kredili satış işlemlerinin en can alıcı ve güc yanı, kredi açılacak kişilerin seçilmesidir. Birçok küçük firmalara açılan kredilerin takibi ve bunların vadelerinde tahsil, satıcı açısından önemli problemler yaratabilmektedir. Factor şirketi kredili satış bedellerinin tahsil edilememesi durumunda doğacak tüm kaybı üstlenerek, satıcı firmanın karşılaşabileceği güçlükleri bütünüyle ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle, bir factoring anlaşmasının varlığı halinde herhangi bir müşteriye kredili satış yapılıp yapılmaması kararı factor şirket tarafından alınır ve factor

riskini asgari düzeyde tutabilmek amacıyla, gerekli her türlü istihbaratı kendisi yapar. Kredi konusunda ihtisas sahibi olan factor kuruluşu, kendi iş hacminin genişliğinden de faydalanarak tek bir satıcı firmaya göre çok sayıda ve tecrübeli personel kullanma olanağına sahiptir.

4-Ek Finansman Olanakları: Factor şirket genellikle kredili satışlar toplamının % 80'ine kadar ulaşan kısmını satıcı firmaya nakit olarak derhal, kalan kısmını ise tahsil ettikten sonra ödemeyi taahhüt etmektedir. Böylece kullanıcı firma kredili satışlardan doğan nakit gereksinimini istediği zaman kolayca karşılayabilmektedir.(7)

5-Likidite ve Borç Ödeme Gücünde Artış: Alacak hakkının satılmasının firmanın bilançosu üzerindeki etkisi diğer finansman yöntemlerinden farklıdır. Alacaklarına factor kuruluşa devreden firma, sağladığı nakitle kısa vadeli borçlarını ödeyebilir. Ayrıca firma vadeden önce tahsil ettiği nakit nedeniyle finansman kurumuna borçlu görünmemektedir. Bu açıdan firmanın kredi değerliliği olumlu yönde etkilenmekte ve kredi sağlama olanakları genişlemektedir.

Diğer taraftan, factoring hizmetinden yararlanan firma, alacaklarının zamanında ödenip ödenmeyeceği endişesi, gecikmiş alacakların takibi ve günlük nakit girişinin nakit çıkışına karşılayamaması gibi problemlerden kurtularak, firmanın kapasitesini artırması, yeni pazarlar bulması gibi konular üzerinde daha yoğun çalışabilme olanağına sahip olmaktadır. Ayrıca factor şirket, yaygın dış bağlantılarını kullanarak ihracatçılara yeni pazarlar bulma

---

(7) Ben R.Hosh, Geleceğin Ticaretin Finansmanı Yöntemi : Factoring Dış Ticarete Durum, Eylül-Ekim 1988, s.53

konusunda da yardımcı olabilmektedir. Bunun yanında yeterli dış piyasa araştırması yapamayan küçük firmalar da factoring aracılığı ile ihracat olanakları bulabilmektedirler.

Özetle, satıcı firma açısından kısa vadeli bir finansman kaynağı olan factoring hizmetinin maliyeti oldukça yüksek görünmekle beraber, bu konuda tam bir değerlendirme yapabilmek için bu hizmetin firmalara sağladığı tüm faydaların dikkate alınması gerekmektedir.

B - FACTORING KURULUŞLARININ SAĞLADIĞI AVANTAJLAR :

1-Komisyon Alınması: Factoring faaliyetinde bulunan kuruluş, sunduğu hizmet karşılığında satıcı firma ile yapılan sözleşme çerçevesinde yıllık kredili satış tutarı üzerinden belli bir oranda komisyon tahsil etmektedir. Bu komisyon % 3'e kadar değişen oranlarda uygulanmakta olup, satıcı firmanın işlerinin karmaşıklığı ile factor kuruluşun rekabet gücüne bağlı olarak serbestçe tesbit edilebilmektedir.

2-Bilgi Toplama: Factor kuruluşları elde ettikleri verileri diğer çalışmalarında da kullanabilmektedirler. Örneğin satıcı firmalarının yaptığı satışların hacmi, kompozisyonu, geliri ve bunlardaki değişiklikler konjonktürün seyrini sağlıklı bir şekilde yansıtabilmektedir. Böylece factor kuruluş, ekonominin genel durumu hakkında elde ettiği bilgileri hissedarlarına ve yan kuruluşlarına aktararak ilerideki çalışmalarını için kullanabilmektedir.

3-Müşteri Bulma Olanakı: Büyük ticari firmalar factoring faaliyetlerine girmekle hem factorların hem de bunların arkasındaki bankaların devamlı müşterisi haline gelebilmektedirler. Ayrıca, aradaki ilişkiler gelistikçe factor kuruluşlarının satıcı firmalar üzerindeki etkisi ve ağırlığı artmakta, sonuçta factor kuruluşlar satıcı ve müşteri açısından vazgeçilmez bir arac haline gelmektedirler. Bu nedenle satıcı firmaların zamanla danışmanlık ve finansal destek açısından factor kuruluşu daha fazla dayanmaları, onları bu kuruluşların birer parçası haline getirebilmektedir. Böylece factor kuruluş, hem satıcı firmayı hem de onun müşterilerini kendine ve arkasındaki banka veya bankalara bağlayabilmektedir. (8)

VIII - FACTORING SİSTEMİNİN DEZAVANTAJLARI :

Factoringin yukarıda sayılan bütün bu avantajlarına karşın, bir takım sakıncaları da söz konusudur. Bunlar şu şekilde sıralanabilir.

1-Yüksek Maliyet: Alacak hakkının satın alınmasında, factor kuruluş kredilendirmenin yanısıra, ilgili firmanın vadeli satış yaptığı müşterilerinin kredi değerliliğini saptama ve risk üstlenme hizmetlerini de yerine getirdiğinden, maliyet yüksek olabilmektedir. Herbir müşteriye yapılan satışların tutarı küçük ve fatura sayısı kabarak ise, maliyet daha da artabilmektedir. Bu bakımdan, yeterli ve güncel bilgi elde etmede sorunları olan, kötü alacaklara karşı korunmak isteyen, kendi kredi, tahsilat ve muhasebe düzeni, içinde bulunduğu sektörün gerektirdiği düzeyde çağdaş olmayan, tahsilatta müşteri ile sorunları olan küçük ve orta büyüklükteki firmalar için daha uygun olan bu yöntem, büyük ölçekli, kendi kredi departmanını etkin bir şekilde oluşturmuş firmalar için pahalı olmaktadır.

2-Piyasada Güven Kaybı: Alacak hakkının satışı, bazı firmalar tarafından bir tehlike göstergesi olarak yorumlanmaktadır. Bu firmalara göre alacak hakkını satan bir firma, gerçekte likit bir varlık olan alacaklarını elden çıkarmaktadır. Bu işlem finansman açısından zor durumda olmanın bir ifadesi olarak yorumlanmaktadır. Bu nedenle bazı firmalar, alacak hakkının satışı ile ilgili finansman sağlayan firmaların kredi değerliliğinden şüphe etmekte ve kredili mal satmaktan kaçınmaktadırlar.

IX - BANKALARIN FACTORING PIYASASINDAKİ ROLÜ :

Batı ekonomilerinde bankacılığın gelişmesine bağlı olarak, bankalararası rekabetin giderek yoğunlaşması sonucu, bankalar etki alanlarını ve iş hacimlerini genişletmek, müşteri sayılarını artırmak ve müşterilerle olan bağlarını güçlendirmek üzere özellikle 1970'lerin başlarından itibaren leasing, yatırım yönetimi ve forfaiting gibi birçok yeni teknik yanında factoring faaliyetlerini de yoğun olarak sürdürmektedirler.

Günümüzün ekonomik şartlarında firmalararası birleşmelerin giderek artması, böylece ekonomik faaliyetlerin sınırlı bir pazardan çıkarak uluslararası bir nitelik kazanması firmaları, çeşitli satış kolaylıkları sağlamak üzere factoring şirketleri ve bunların yan kuruluşu durumundaki bankalarla sıkı bir işbirliği yapmaya zorlamaktadır. Ayrıca, küçük ölçekli de olsa birçok firma ayakta kalmak veya büyümek amacıyla ihracata yönelmek istemekte ve bu noktada factoringi zorunlu bir kolaylık olarak görmektedir.

Factoring piyasasında faaliyet gösteren kuruluşların mülkiyet yapısı incelendiğinde bunların çok az bir bölümünün bağımsız şirket olduğu, diğerlerinin ise, bazı bankaların uzantısı veya bu bankaların birer departmanı şeklinde oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu bankaların genellikle faaliyetlerini toptancı piyasalarda sürdürmekte olan ticari bankalar olduğu görülmektedir. Factoringin esas itibariyle ticari bankacılık olarak görülmesi, ticari bankaların hızlı karar alma, toptancı piyasa işlemleri yapma, esnek bir yönetim ve organizasyona sahip olma, belirli alanlarda uzmanlaşma, büyük ölçüde uzman personel çalıştırma ve ilgi alanına giren piyasadaki firmalarla çok sıkı bir ilişki içerisinde bulunma gibi yapısal özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Nitekim, factoring kuruluşlarının önemli bir bölümünün, ticari bankaların % 100 oranında iştiraki olan şirketler tarafından kurulduğu veya bankaların birer departmanı olarak çalıştıkları görülmektedir.

X - FACTORING'İN TÜRKİYE'DEKİ UYGULAMASI :

Son yıllarda bankacılık sistemimizdeki gelişmeler, yeni bankaların kurulması ve yabancı bankaların faaliyete geçmeleri nedeniyle, ülkemiz için yeni sayılabilecek bir kısım finansman tekniklerinin uygulanması kaçınılmaz olmuştur. Bankalararası rekabetin de etkisi ile bankalar müşterilerine yeni hizmetler sunmak için harekete geçmişlerdir.

Factoring birçok ülkede olduğu gibi, ülkemizde de özel bir yasal düzenlemeye tabi tutulmamıştır. Bu finansman tekniği Borçlar Kanunu ve özel hukuk kuralları çerçevesinde yürütülmektedir. Borçlar Kanunu'nun 162 ve 163. maddelerinde alacağın temlikine ilişkin hükümler factoring sözleşmelerine paralel bir düzenleme getirmektedir. Bu maddelerde factoringin temel kuralları ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki; (9)

"Kanun, akit veya işin mahiyeti icabı men edilmiş olmadıkça, borçlunun rızasına aramaksızın, alacaklı alacağını üçüncü bir şahsa temlik edebilir." (m.162)

"Yazılı şekilde yapılmış olmadıkça, alacağın temliki geçerli olmamaktadır." (m.163)

3182 Sayılı Bankalar Kanununun 38 ve 50.maddelerine göre bankaların factoring işlemleri yapmaları kurallara tabidir. Bu maddeler bankaların factoring faaliyetinde bulunmalarına sınırlamalar getirmektedir. Bu nedenle bankalar bu sınırlamalardan kurtulmak için ayrı factoring şirketleri kurma yoluna gitmektedirler. Factoring hizmetleri ülkemizde özel ticari bankaların girişimi ile başlatılmıştır.

Vergi kanunları açısından factoring şirketleri Kurumlar Vergisine tabidirler. Factoring işlemleri alacağın temlikine göre yapıldığından, temliknameler binde 5 nisbi damga resmine tabidir. Factoring işlemlerinin B.S.M.V.'ye mi yoksa K.D.V.'ye mi tabi tutulacağı tereddüt yaratmış ancak, Maliye Bakanlığı yapılan işlemi bir kredilendirme kabul ederek B.S.M.V.'ye tabi tutulmasını kararlaştırmıştır. Ancak ihracat işlemleri ile ilgili factoring istisna nedeniyle B.S.M.V.'ye tabi değildir.

B - FORFAITING :

Son yıllarda dünya dış ticaretindeki gelişmeler, yeni finansman tekniklerinin veya yöntemlerinin geliştirilmesine yol açmaktadır. Forfaiting de ihracatın finansmanında çekiciliği artan ve giderek uygulama alanı genişleyen bir teknik olarak dikkat çekmektedir.(10)

Forfaiting piyasası, 1960'lı yıllarda uluslararası ticarete dış ticaret engellerinin kalkması, kambiyo kontrollerinin hafifletilmesi, gelişmekte olan ülkelerde dış ticaretin önem kazanması gibi nedenlerden dolayı oluşmaya başlamıştır. Dünya dış ticaretindeki bu gelişmeyle birlikte, ihracatçıların geleneksel 90 veya 180 günlük kredilerden daha uzun süreli kredi talebinde bulunma eğilimi de güçlenmiştir. Bankaların uyguladıkları geleneksel yöntemler ise, ihracatçıların isteklerini karşılamakta yeterli olamamıştır. Böyle bir ortamda forfaiting, uluslararası finans alanında artan isteklerin karşılanması için bir finansman tekniği olarak geliştirilmiştir.

Forfaiting daha önceleri 5 -7 yıl vadeli yatırım malları ihracatının finansmanına yönelik olarak kullanılmıştır. Günümüzde forfaiting dış ülkelerde yol, baraj, liman gibi bayındırlık tesisleri yapımında ve büyük inşaat programlarına ilişkin hizmetlerin dışsatımının finansmanında kullanılmaktadır.

---

(10)Dr. Öztin AKGÜÇ, Dış Satım Finansmanında Bir Yöntem "Forfaiting" Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, Ekonomik ve Sosyal Yayınlar A.Ş. 1991.

I - FORFAITING KAVRAMI VE TANIMI :

Forfaiting kelimesinin kökeni, " Haklarından Ferağat" anlamına gelen Fransızca " a forfait " deyimidir.

Forfaiting kavramı aşağıdaki şekilde tanımlanabilir:

"Forfaiting mal ve hizmet alışverişinden doğan, daha sonraki bir vadede ödenecek olan alacakların, bir banka veya bu alanda uzmanlaşmış bir finansman kuruluşu tarafından satıcıya rücu edilmeksizin satın alınmasıdır." (11)

Forfaiting işleminde genellikle ithalatçının borcu kar- sılığında, ihracatçıya verdiği emre muharrer senet veya policeler kullanılmaktadır. İşlem gerçekleşikten sonra ihracatçının hiçbir sorumluluğu kalmamaktadır.

Borc belgesini satan ihracatçı için en önemli avantaj, ileride tahsil edeceği nakde hemen kavuşmasıdır. Belgeyi alan forfaiter, bunu vadeye kadar olan tam süre için uygun bir fiyattan iskonto ederek net tutarı hemen satıcıya öder.

II - DÜNYADA FORFAITING'IN GELİŞMESİ :

II. Dünya Savaşı'ndan sonra yatırım mallarında, satıcı pazarlarının alıcı pazarlarına dönüşmesi sonucu, Doğu ve Batı ülkeleri arasında ticaret yeniden gelişmeye başlamıştır. Ayrıca dünyada genel olarak hızlanan ekonomik büyüme sonucu da yatırım malları talebi hızla artmıştır. 1960'dan sonraki dönemde II.Dünya

---

(11) Haluk ERDEMOL, Factoring ve Forfaiting S.65
Akbank Ekonomi Yayınları İstanbul - 1992

Savaşı öncesindeki durgunluk yıllarında ve savaş yıllarında oluşan ülkelerarası gümrük duvarları da alçaltılmıştır. Doğu ile Batı arasında ticaretin yeniden gelişmeye başlaması yanında, Afrika, Asya ve Amerika'da gelişmekte olan ülkelerle artan ticari ilişkiler Batı Avrupa'lı ihracatçıların finansman gereksinimlerini artırmıştır. A.B.D. tarafından Doğu Avrupa ülkelerine satılan tahılın Zürih Bankaları tarafından finanse edilmesi forfaiting işlemlerinin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. (12)

Ihracatçıların yoğun yatırım taahhütleri nedeniyle, kendi özkaynaklarından bu tür finansman olanağı sağlamalarının mümkün olmaması, bu arada bankaların da ihracatçıların bu taleplerini karşılayamamaları, uluslararası orta vadeli finansman talebinin karşılanmasında forfaiting uygulamasını gündeme getirmiştir.

Uluslararası ticaretin finansmanında ve bankacılık işlemlerinde Batı dünyasının önde gelen merkezlerinden olan İsviçre, 1960'lı yılların başında forfaiting işlemlerine de öncülük etmiştir. Credit Suisse, Finanz AG Zürih adlı forfaiting firmasını kurarak forfaiting işlemlerini başlatmıştır. Ancak, 1970'lerin başlarından itibaren Europazarların da gelişmesiyle Londra forfaiting faaliyetlerinin en önemli merkezi olmuştur.

Uluslararası forfaiting piyasasında yakın zamana kadar Batı Almanya ve İtalya en büyük payı almış; bu ülkeleri İsviçre İngiltere ve Avusturya izlemiştir. Ancak son yıllarda A.B.D., Kanada, Güney Kore ve bazı Latin Amerika ülkeleri ihracatın finansmanında

---

(12)Jan Guild; "Forfaiting Widens its Appeal" The Banker, April 1984 s.45-48

forfaitingden daha fazla yararlanılması için ihracatçılarına teşvik etmeye başlamışlardır. Ülkemizde ise, forfaiting uygulaması son yıllarda bankalarca başlatılmıştır. Bankalarımız yabancı bir bankanın avalini taşıyan polişe veya bonoyu satın alarak, belirli bir iskonto karşılığında ihracatçılarına ek finansman olanağı sunmaktadırlar.

III - FORFAITING'İN İŞLEYİŞİ :

Forfaiting, bir ihracatçının yapmış olduğu vadeli satıstan doğan ve bir kambiyo senedi (Police, bono), garanti mektubu veya alacağın devrine izin veren başka bir arac ile belgelenmiş alacakların, ihracatçının kendisine veya anılan belgelerin lehdarına rücu edilmeksizin bir finansman kuruluşu tarafından satın alınması işlemidir. Forfaitinde dört taraf bulunmaktadır. (13) Bunlar :

- 1-Ihracatçı, "Alacaklı"
- 2-İthalatçı, "Borçlu"
- 3-Forfaiter, "Finansör Kuruluş"
- 4-Garantör Banka.

Forfaiting işleminde ihracata konu olan alacakları satın alan gerçek veya tüzel kişiye forfaiter denir. Forfaiter bir banka veya başka bir finans kuruluşu olabilir. Forfaitingi basit bir kambiyo senedi iskontosundan ayırmak gerekir. Iskonto işlemi forfaitingin sadece bir parçasıdır. Elindeki banka avallli kambiyo senedini bankasına iskonto ettiren ihracatçı tam anlamıyla forfaiting işlemi yapmış sayılmaz. Gerçek anlamda forfaiting, ihracatçının henüz proje

---

(13)Niyazi Berk, "Dış Ticaretle yeni bir finansman aracı olarak forfaiting" Para ve Sermaye Piyasası Dergisi, Temmuz 1985, sayı 77, s.25-27

aşamasında, yani malları sevketmeden önce forfaitere başvurarak iskonto sözü alması ile başlar. Böylece, ihracatçı malı sevkederken karşı ülkeden gelecek olan kambiyo senetlerinin forfaiter tarafından iskonto edileceğini, bunun şartlarının neler olacağına bilmenin güvencesi ve rahatlığı içerisindedir.

Ihracatçı sevk ettiği mallardan doğan alacağını bir kambiyo senedi ile hukuken belgelediğinde bu senedi "rücu hakkı olmaksızın" forfaitere ciro etmek suretiyle hem senedin tahsil riski ve sorumluluğundan kurtulmuş, hem de vadeli yaptığı satışın bedelini peşin almış olur. Forfaitinge konu olan her borç forfaiterce kabul edilen bir banka avalini taşımalıdır. İşlemin rücu edilemez özelliği bakımından bu şart çok önemlidir. Çünkü, borçlunun borcunu ödememesi halinde forfaiterin elindeki tek güvence banka garantisidir.

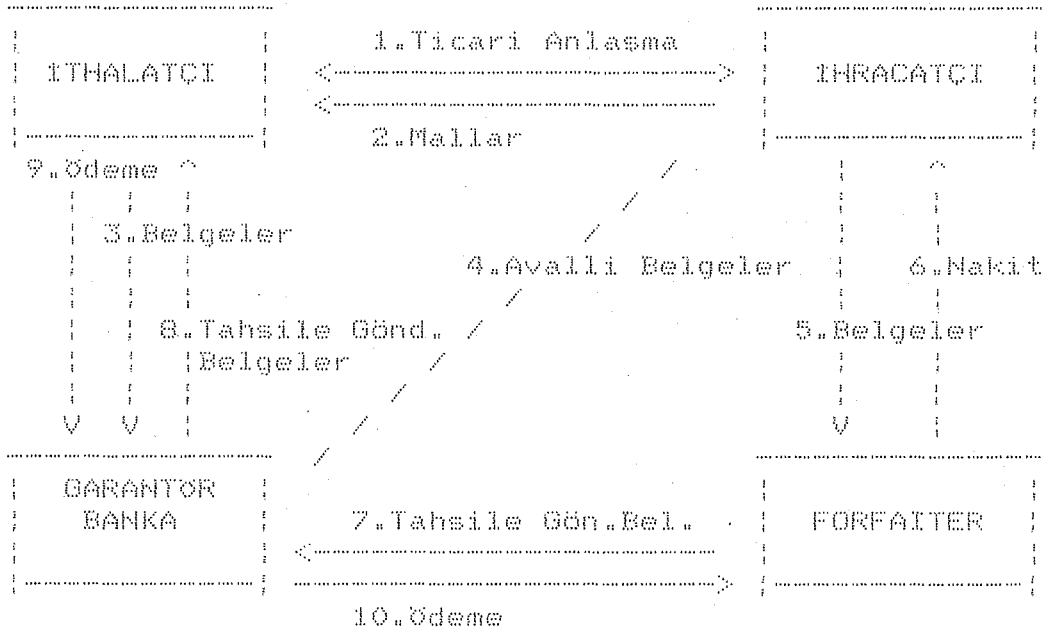
Forfaiting süreci 3 aşamada incelenebilir :

Birinci aşamada, ihracatçı ve ithalatçı arasında bir ticari anlaşma yapılarak fiyat ve ödeme planı belirlenir. Bunun ardından ithalatçı firma, malları teslim almakta, bunun karşılığında banka garantisi de sağladıktan sonra borç senetlerini bankası aracılığıyla ihracatçıya iletmektedir.

İkinci aşamada, ihracatçı alacaklarını hemen nakde dönüştürmek amacıyla bir forfaiter ile belli bir iskonto üzerinden anlaşmaya varacaktır. Alacak belgelerinin ihracatçı tarafından forfaitere verilmesi ve bunların karşılığında gerekli iskontolar yapıldıktan sonra, alacağın ihracatçıya nakden ödenmesiyle, ihracatçının bu alış veriş ile ilgili tüm sorumlulukları sona ermektedir.

Üçüncü aşamada, forfaite elindeki ödeme araçlarının vadesi geldiğinde tahsil edilmek üzere muhatap durumundaki garantör bankaya iletebileceği gibi, başka bir forfaite de devredebilir. Forfaite elindeki bu belgeleri "gayri kabili rücu" olarak başka bir forfaite sattığı anda ikincil piyasa oluşmuş olmaktadır. Forfait kağıtları özellikle Londra'da çok aktiftir. Forfaite'lerin çoğu hem birincil hem de ikincil piyasalarda faaliyet göstermektedirler. Sonuçta ikincil forfaite vadede borcludan ihracat bedelini tahsil edecektir.

Forfaiting süreci aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Sekil - 3 (14)

IV - FORFAITING'IN GENEL ÖZELLİKLERİ :

1-Geri Ödeme: Forfaite konu olan alacaklar genellikle 5 yıl vadeli olmakta ve ödemeler altı aylık eşit taksitler halinde yapılmaktadır. Ödeme aracı olarak polise ve bono kullanılmakta ve ilk taksit malın yüklenilmesinden itibaren geçen altı ayın sonunda ödenmektedir.

2-İslemede Kullanılan Döviz Cinsii: Forfaitingde ödemeler ve işlemler genellikle \$, DM ve KS (İsviçre Fransı) cinsinden yapılmaktadır. Bu paraların Euro-pazarlarda yaygın olarak kullanılması forfaiterin işlemleri finanse etmesini büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır. Ayrıca forfaitingde maliyetler forfaiterin fon maliyetine göre belirlendiğinden istikrarsız paralar üzerinden yapılacak anlaşmalarda artan risk nedeniyle maliyet yükselecek ve sonuçta forfaitingın bedeli artacaktır.

3-İskonto: İthalatçının ihracatçıya vermiş olduğu senet veya policeler forfaiterin eline geçtikten sonra bunlar anlaşmaya varılan iskonto faiz oranı üzerinden ve vadelerine göre iskonto edilmekte ve karşılığı ihracatçıya nakit olarak ödenmektedir. Bu aşamada satıcı açısından işlem sona ermektedir. İskonto faiz oranı, ilgili döviz cinsi için piyasada belirlenmiş olan LIBOR'a borclu ülkenin piyasadaki kredi değerliliğine göre saptanan bir marjın eklenmesiyle belirlenmektedir. İskontolar genellikle bütün kredi vadesi boyunca geçerli olmak üzere kararlaştırılan sabit bir faiz oranı üzerinden yapılmakla birlikte, çok nadir olarak dalgalanan iskonto oranları kullanılabilir.

4-Ödeme Araçları: Forfaitingde en yaygın olarak kullanılan ödeme araçları police ve bonolardır. Bu iki belge Ortacağdan beri tüccarlar ve bankalar tarafından tanınmakta ve devredilmelerinin kolaylığı nedeniyle tercih edilmekte ve yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Ayrıca bu ödeme araçları 1930 Cenevre Konferansı'nda kabul edilen "Uluslararası Ticari Senetler Konvansiyonu" ile yasalık kazanmış ve konvansiyonu imzalayan ülkelerin kanunlarına girmiştir.

Police, ihracatçı tarafından ithalatçı üzerine çekilen ve belli bir paranın belli bir sürede veya ibrazında üçüncü bir şahsa veya emrine ödenmesi isteğini ihtiva eden bir ödeme emridir. Forfaiting işlemlerine konu olan policelerin ithalatçı tarafından kabul edilmiş olması gereklidir.

Bono, ithalatçı tarafından belli bir paranın belli bir müddet içinde ve ibrazında ihracatçıya veya emrine kayıtsız şartsız ödeneceği taahhüdünü taşıyan bir belgedir.

Forfaiting işlemine tabi tutulan belgeler arasında vadeli akreditiflerin de bulunduğu görülmektedir. Bilindiği gibi akreditifler, şartlarına uyulması kaydıyla bankaların dönülemez taahhütlerini içeren ve koşullarına uygun vesaik ibraz edildiğinde şartsız ve geri dönülmez bir taahhüde dönüşmektedirler. Bu nedenle akreditifler de forfaitere temlik edilmek suretiyle iskonto işlemine konu olabilmektedirler. Doğal olarak temlik edilen bir akreditifte vesaikin amir bankaca kabul edilmiş ve varsa rezervlerin kaldırılmış olması gerekmektedir. Kesin ödeme taahhüdü ancak bu şekilde doğmakta ve forfaitingin gerektiği niteliğe kavuşmaktadır. Ancak akreditiften alacaklar uygulamada genellikle forfaitinge konu olmamaktadır. Çünkü forfaiting işleminin iki önemli özelliği olan cabuk anlaşma yapılabilmesi ve kullanılan belge sayısının az olması, akreditiften alacakların satılması halinde büyük ölçüde ortadan kalkmaktadır.

5-Banka Garantisi: Forfaiting yapan firma alacaklarının ödenmemesi riskine karşı güvenilir bir bankanın teminatını talep etmektedir. Garanti veya aval şeklinde verilen bu teminatlarla garantör banka, yapılmayan ödemenin tamamını veya belirli bir bölümünü ödemeyi taahhüt etmektedir. Bu yolla forfaitier hem alacağın güvence altına alınmasını hem de elindeki ödeme araçlarının ikincil piyasada satılmasını kolaylaştırmaktadır.

6-Forfaiting İşleminde Tutar ve Vade: Forfaiting işleminde iskonto ettirilecek tutarın minimum 100.000 A.B.D. Doları olması gerekmektedir. Tutarda maksimum sınır bulunmamaktadır. Çok büyük tutardaki forfaiting işlemleri ise sendikasyon yoluyla yapılabilmektedir. Böyle bir durumda organizasyonu bir forfaitier yapar ve herbir forfaitier borcun belirli bir dilimini satın alır. Ancak bu tür anlaşmalar forfaitier piyasasında iyi karşılanmamaktadır. Çünkü forfaitingın basitlik ve cabukluk özellikleri kaybolmaktadır.

Forfaiting özellikle orta vadeli bir finansman şeklidir. Fakat piyasa şartları ve değerlendirilmesi yapılan risklere göre her forfaitierin kendi vade yelpazesini saptaması sonucu uygulamada 6 aydan 6 yıla kadar vadelerin işleme alındığı görülmektedir. Ancak minimum vade 3 ay, maksimum vadenin ise sınırı bulunmamakla birlikte, bazı ülkelerde 10 yıla kadar olan vadeler kabul edilmektedir.

V - FORFAITING'IN YARARLARI :

Forfaiting işleme taraf olan tüm taraflara bazı avantajlar sağlayan bir finansman tekniğidir. (15)

1-Ihracatçıya Sağladığı Yararları:

1-Forfaiting işleminde ihracatçı için alacağın tahsil edilememe riski söz konusu olmamaktadır. Ticari risk senedi satın alan banka (Forfaiter) tarafından üstlenilmektedir. Senedin tahsil edilmemesi durumunda, bankanın ihracatçıya rücu hakkı bulunmaktadır.

2-Kur ve faiz oranı değişikliklerinden ihracatçı değil, forfaiter etkilenmektedir. Çünkü borçlunun ve garantörün durumunda meydana gelebilecek değişikliklerden doğacak riskler tamamen forfaitere aittir.

3-Ihracatçı malı gönderdiğinde ihracat bedelini anında nakden almaktadır. Dolayısıyla likiditesi artacak, banka borçlanması azalacak ve banka limitleri serbest kalacaktır. Alacağını tahsil etmek için ek masraf yapmayacak ve zaman harcamayacaktır.

4-Ihracatçı kredili satıştan önce, bankanın alacak hakkını satın alma taahhüdünü sağlamış olduğundan ve bunun faiz ve diğer koşulları bilindiğinden ithalatçıya kredi maliyetini ve gerekirse kur riskini de içeren bir fiyat önerebilmektedir.

5-Kullanılan borç belgelerinin devri kolay olduğundan işlem kısa zamanda tamamlanmaktadır. İşlem hızlı ve basit olup, aşırı sayıda belgeye gerek göstermemektedir. Kredili satış işleminin doğurduğu risk bankaca üstlenildiğinden ayrıca bir ihracat sigortasına gerek duyulmamaktadır.

6-Ihracat işlemi ile ilgili bilgiler kesinlikle gizli kalmaktadır.

7-Döviz alım belgesi iskonto işlemi yapıldığında hemen düzenlendiği için taahhüt hesabı da başlangıçta kapatılmaktadır.

2-İthalatçıya Sağladığı Yararları:

1-İthalatçı forfaiting işleminde vadeli bir alış yapmakta, yani malı peşin alıp bedelini belirli bir vade sonunda ödemektedir. Kendisine tanınmış olan bu finansman kolaylığının maliyetini önceden ve kesin olarak bilme avantajına da sahiptir.

2-Satıcının risklerden korunduğunu bildiği için sözleşme şartlarının pazarlığını daha iyi yapabilir.

3-Kabul ettiği policeye veya düzenlediği bonoya bankasının aval vermesi sonucu, sadece gayrinakdi kredi kullanmış olur. Nakdi kredi kullanma imkanını saklı tutar.

3-Forfaitere Sağladığı Yararları:

1- Forfaiterin satın aldığı belgeler kolayca el değiştirebilen nitelikte olduğu için bunların ikincil piyasada ticareti mümkündür.

2-İşlemin özündeki yüksek prim forfaiter için net kazançtır.

3-İşlemlerde az sayıda belge olduğu için forfaiter ve diğer taraflar için dokümantasyon kolaylığı sağlanır.

VI - FORFAITING'DE MALİYETLER :

1-Ticari Riskin Karsılanması: Forfaitinge konu olan belgelerin ödenmemesi riskini telafi etmek amacıyla sağlanan banka garantisinin masrafları genellikle ithalatçı tarafından karşılanmaktadır.

2-Ülke Riskinin Karsılanması: Forfaitingde ödeme yükümlülüğünde bulunan tarafa ilişkin politik ve döviz transferi konularındaki riskler de dikkate alınmaktadır. Bu riskin karsılanması amacıyla ülkelerin risk durumlarına göre piyasada belirlenen ve binde 5 ile yüzde 3,5 arasında değişen bir bedelin forfaitere ödenmesi gerekmektedir.

3-Finansman Bedelinin Karsılanması: Forfaiterlerin sağlamış oldukları finansmanın fon kaynağı genellikle Euro-piyasalardan elde edildiği için sözkonusu finansman maliyeti de bu piyasadaki faiz oranları düzeyinde olmaktadır. Bu maliyetlerin yanısıra forfaiting işleminin vadeli yapılması durumunda, iskonto haddinin faiz oranlarının muhtemel seyri de dikkate alınarak saptanması gerekmektedir. Vadeli forfaiting işleminde maliyetler daha yüksektir. Çünkü bu tür işlemlerde faiz oranlarındaki değişiklik riski ve önceden fon ayırma zorunluluğu gibi ek maliyet unsurları da yer almaktadır.

4-Taahhüt Komisyonu: Satıcının forfaiter ile ön bağlantı yapması halinde iskonto tarihine kadar geçen süre için forfaiter ayrıca bir taahhüt komisyonu almaktadır. Bu oran yıllık tutar üzerinden binde 25 ile yüzde 1 arasında belirlenebilmektedir. (16)

VII - FORFAITING'DE RISKLER :

Forfaiting işlemlerinde başlıca altı tür risk söz konusu olmaktadır. (17)

1-Ülke Riski: Yurtdışındaki kişi ya da kuruluşlara kredi verilirken, sadece kredi isteminde bulunan işletmenin değil, aynı zamanda onun bağlı olduğu ülkenin durumu da gözönünde bulundurulmaktadır. Ülke riski kavramından bireysel borcunun dışında ortaya çıkabilecek potansiyel tehlikeler anlaşılmalıdır. Uluslararası piyasalarda ülkenin kredi değerliliği de onun borçlanabilme yeteneğini göstermektedir.

Uluslararası bankalar yurtdışı kredi kararına vermeden önce, ilgili ülkenin kredi değerliliğini belirlemektedirler. Bu değerlendirmede genellikle çeşitli kuruluşlarca hazırlanan ülke raporlarından yararlanmaktadırlar. Böyle bir değerlendirmenin amacı;

- Bireysel müşteri riskini mümkün olduğu kadar güvenceye almak,
- Ülkelerin yapısal risklerini belirlemek,
- Ülkelerin iş hacimlerini ayrı ayrı belirlemek,
- Risk dağılımını ve bütün ülkelere göre toplam riski belirlemektir.

2-Politik Risk: Politik ve sosyal risk unsurları genellikle ödeme yeteneğinden bağımsız olarak ülkenin ödeme isteksizliğinden kaynaklanmaktadır. Sözgelimi, ihtilal sonucunda iktidara gelen yeni hükümet önceki iktidar zamanında yapılan borçlanmaların koşullarını ya da anapara taksitlerini tanımayabilmektedir. Böyle bir eğilimin nedeni, ülkenin iç istikrarının bozulması da olabilmektedir.

---

(17) Credit Suisse : Export Financing Forfaiting. Credit Suisse special Publications, Vol.47 II.

Bankalar politik ve sosyal riski değerlendirirken i ve di politik ilişkilerde karasızlığa yol acabilen tüm faktörleri dikkate almaktadırlar.

3-Transfer Riski: Moratoryum ilanı da dahil olmak üzere borclu ülkenin, saptanmış döviz cinsi üzerinden borclarını ödemede gclklerle karılamasından veya borclarını ödemekten kacınmasından kaynaklanır. Transfer riski gelecekteki ödeme ve transfer yeteneğinin belirsizliğinden kaynaklanabilmekte, genellikle döviz yetersizliği seklinde ortaya çıkmaktadır.

4-Kur Riski: İhracatta önemli bir risk de, ödemenin ihracatcının ülkesinde dolanım gücüne sahip paradan farklı bir para cinsinden yapılmasından kaynaklanmaktadır. Günümüzde döviz kurlarının serbestce dalgalanması, oynak döviz kurları, kur riskini artırmaktadır. Forfaitingde vadenin 5 ile 7 yıla kadar uzayabileceği de gözönüne alınırsa, dövizin fiyatı anlaşmanın yapıldığı tarih ile ödemenin yapıldığı tarih arasında önemli lcde değişime uğrayabilecek ve bu da sözkonusu kur riskini artırabilecektir.

5-Ticari Riski: Borclu ya da forfaitinge konu olan ödeme araclarına aval veren garantörün ödeme güclüğü içerisine düşmesinden veya ödeme niyetinde olmamasından kaynaklanmaktadır.

6-Faiz Riski: Forfaiting işleminde ticari senetler sabit bir faiz ile iskonto edilmesine karşın, vade içerisinde faizlerin yükselmesi mümkündür. Bu durumda bankanın mevduata ödediği faiz oranı

yükselirken rakiplerine göre, kendisi düşük faiz geliri elde etmektedir. Bu durum sabit faizli forfaiting işleminin bankalar açısından riskini artırmaktadır.

VIII - TÜRKİYE'DE FORFAITING UYGULAMASI :

1980 sonrası dış ticaretimizde görülen gelişmeler, ihracatın hızlı artışı, ülkemizde çeşitli satış tekniklerinin değerlendirilmesini ve bunların uygulanma koşullarının araştırılmasını zorunlu kılmıştır. Uluslararası piyasada önemli pazar payları elde eden Türk ihracatçıları çeşitli ithalatçı ülkelerle ve onların farklı talepleriyle karşı karşıya gelmektedirler. Bu talepler genellikle kredili ihracat şeklinde olmaktadır. Bu gibi durumlarda ihracatçılar nakit paraya ihtiyaç duymaktadırlar. Ancak ihracatçıların kötü borçlulardan korunması ve nakit ihtiyaçlarının karşılanması için yeni finans kuruluşlarının kurulması ve yeni tekniklerin kullanılması zorunlu hale gelmiştir. İşte, ihracat sigortası kurumları, factoring ve forfaiting yöntemleri ile, bunları uygulayan kurumlar bu çerçevede gündeme gelmiştir.

Türkiye de diğer ülkelerde olduğu gibi bazı mallar için kredili alıp, kredili satma gereği duymaktadır. Özellikle son yıllarda ülkemiz birçok Orta Doğu ve Doğu Bloku ülkesine kredili ihracat yapmaktadır. İşlemlerin bu yönde gelişmesi sonucu bir kredi ve kredi sigortası sağlayan kuruluşa gereksinim duyulmuş ve Türk EXIMBANK'ı kurulmuştur. Bunun yanında factoring ve forfaiting gibi teknikler sık sık gündeme gelmiştir.

Forfaiting konusunda Türkiye açısından iki piyasa sözkonusudur. Bunlardan birincisi, vadeli satış sonucu ihracatçının bütün riskinin alınması ve mal bedelinin ihracatçıya ödenmesini sağlayan yurtici piyasa, ikincisi ise, vadeli mal alan Türk ithalatçısına ait police ve bonoların satıldığı yurtdışı piyasalardır. Forfaitingde ihracatçının saygınlığı çok önemlidir. Forfaiting kuruluşları güvenilir buldukları ülke ve şirketlere ait ticari senetleri satın almak isterler. Bu açıdan bakıldığında yurtdışındaki Türk forfait senetleri piyasasının giderek canlandığı ve genişlediği görülmektedir.

Ülkemizde forfaiting tekniğinin kullanımı oldukça yenidir. Ülkemizdeki yabancı bankaların yanısıra, bazı Türk bankaları da forfaiting tekniğini uygulamaya geçirmişlerdir. Bankamızda da forfaiting işlemleri yapılmaktadır. Kambiyo mevzuatımızda forfaitinge ilişkin olarak 32 Sayılı Kararda aşağıdaki koşullar öngörülmüştür :

1-Kabul kredisi, esasına göre satışta policeler en çok 180 gün vadeli ve konvertibl bir döviz cinsi üzerinden düzenlenmiş olmalıdır. H.D.T.M.'dan izin alınmak suretiyle satış anlaşmasında belirtilen sürelerde tahsil edilmek üzere kredili ihracat yapılabilir.

2-Policeler ve akreditife bağlı alacaklar;

-Kesideciye rücu edilemeyeceği (without recourse)

sartını taşımak,

-İskonto oranı uluslararası para piyasasında geçerli oranları geçmemek,

şartıyla, yurtdışındaki banka ve kuruluşlara iskonto ettirilebilir.

3-Policelerin muteber bir bankanın avalini ve garantisini taşıması veya alacağın muteber bir bankanın dönülmez bir akreditifinden doğması halinde iskonto işlemi yurtdışındaki bankalar tarafından da yapılabilir.

4-İskonto yapıldığında, senet bedelinin tamamı üzerinden D.A.B., iskonto tutarı için D.S.B. döviz alıs kurundan düzenlenir. Döviz alısının yapılmasından sonra kambiyo taahhüt hesabı kapatılır.

Yabancı finans çevrelerine göre, Türkiye dış ticareti. forfaiting finansmanına doğru yönelmekte ancak, forfaitingın klasik yapısından çıkıp, orta vadeli işlemlerden kısa vadeli işlemlere kaydığı ifade edilmektedir. Buna gerekçe olarak da Türkiye'nin sermaye malı ihrac eden bir ülke olmadığı, doğan finansman ihtiyacının büyük kısmının kısa vadeli ve sevkiyat öncesi finansman şeklinde olduğu gösterilmektedir.

Bankalarımız forfaiting işlemi yaparken çok titiz davranmaktadırlar. Söyleki, Bankalarımızın ancak tanıdıkları ülkeler ve ithalatçılar için ve çok güvenilir bankaların avalı ile bu hizmeti sundukları görülmektedir. İskonto faizi ülkenin risklilik durumuna göre değişmekte olup, kur riskinin azaltılması için genellikle güçlü para birimleri üzerinden düzenlenmiş policeler forfaiting konusu olmaktadır.

Ülkemizde oldukça yeni olan bu uygulamaya devam ettiren sınırlı sayıdaki bankalar genel olarak iki tür hizmet sunmaktadırlar.

-İhracat teklifi verilmeden önce forfaiting anlaşması yaparak,

-İhracat işlemi gerçekleştirildikten sonra forfaiting yöntemi uygulayarak.

İlk seçenekte ihracatçı, ithalatçı firmaya satış teklifini vermeden önce, bankaya başvurarak gerçekleştirmek istediği ihracat hakkında bilgi vermekte, banka da ihracatın yapılacağı ülke riskini değerlendirerek ihracatçıya forfaiting maliyetini bildirmektedir. İhracatçı bu maliyetin sabit kalmasını istiyorsa, anlaşma tarihinden forfaiting gerçekleşeceği tarihe kadar bir taahhüt komisyonu ödemeyi kabul ederek bankadan kesin teklif istemekte ve anlaşmayı yapmaktadır. İhracatçı daha sonra bu forfaiting maliyetini satış fiyatına ekleyerek ithalatçı firmaya kredi teklifini vermektedir. Teklif kabul edilip ihracat gerçekleştirildikten sonra, ithalatçıdan gelen ve onun bankasının avalini taşıyan policeleri bankasına getirerek kendisine rücu edilmemek şartıyla satmaktadır. Bu satış sonucunda ihracatçı, iskonto edilmiş tutarı nakit olarak tahsil eder. Böylece, ihracatçı hem kredili satış yaparak ithalatçının talebini yerine getirmiş olmakta, hem de kendisi peşin satış yapmış gibi parasını alma kolaylığına sahip bulunmaktadır.

Ihracat islemi gerceklestikten sonra forfaiting yöntemi uygulamasında ise, ihracatçı finansmanı sağlanmamış kredili ihracatı gerceklestirdikten sonra ithalatçıdan aldığı avalli policeleri bankaya getirmektedir. Banka bu policeleri ülke riski ve policelerin vadeleri konusunda inceledikten sonra satın almaktadır.

IX - FORFAITING VE FACTORING YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Forfaiting ve factoring birbirine çok benzeyen finansman yöntemleridir. Her iki yöntemde de alacak hakkının satışı veya bu hakkın satın alınması söz konusudur. Her iki işlemde de factor ve forfaiter ;

a-Kredili mal alanın (ithalatçı) kredi değerliliğini belirleme,

b-Kaynak sağlama,

c-Risk üstlenme,

fonksiyonlarını yerine getirmektedirler. Bununla birlikte iki işlem arasında vade, üstlenilen riskler ve ihracatta finansman sağlanan ürünlerin nitelikleri bakımından farklılıklar vardır.

Factoring, 60-180 gün vadeli ihracat için uygulanan bir yöntemdir. Forfaiting ise, kural olarak orta ve uzun vadeli ihracat işlemleri için uygulanmaktadır. (3-7 yıl gibi)

Factoring yönteminde ticari riskin üstlenilmesi için ihracatcının bir komisyon ödemesine karşılık, forfaitingde bu konu ihracatçıya ilgilendirmemekte, banka avali ve garantisi sağlama ithalatçıya kalmaktadır. Yine, politik ve transfer risklerinin factoring uygulamasında kapsamamasına karşılık, sözkonusu riskler forfaiterce üstlenilmektedir.

Her iki yöntem de dünya dış ticaret hacmi içinde giderek artan bir kullanım alanına sahip olmakla birlikte, forfaiting daha çok yatırım malları ihracatında kullanılmaktadır. Factoring ise, tüketim malları ihracatında kullanılan bir teknik olmaktadır. Ülkemizin ihracat yapısı incelendiğinde daha çok tüketim mallarına yönelik olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu aşamada forfaitinge kıyasla factoringin ihracatımız için daha uygun bir finansman yöntemi olduğu söylenebilir.

Factoring uygulamasında ikincil piyasa olmamasına ve genellikle fatura kullanılmasına karşın, forfaiting yönteminde ticari senetler kullanılıp bunların ise, ikincil piyasada alım satımı mümkün olmaktadır.

Ihracat işlemlerinde büyük bir gelişmenin gözleendiği ve ihracatçılarımızın yeni pazar arayışı içinde olduğu günümüzde factoring ve forfaiting farklı yapıdaki ürünlerin ihracatında, ihracatçılarımızın finansman ve muhtemel risklere karşı güvenlik gereksinimlerini karşılayabilecek ümit vadeden yöntemler olarak dikkat çekmektedir.

C - LEASING :

Finansal kiralama ya da leasing, işletmelerin orta vadeli fon ihtiyaçlarını karşılayama yönelik olarak kullanılan bir finansman tekniğidir. Günümüzde birçok ülkede yaygın bir kullanım alanı bulan finansal kiralama işlemleri, ülkemizde de 1985 yılında yürürlüğe giren Finansal Kiralama Kanunu ile başlamıştır.

İşletmelerin finansman araçları olarak karşılarında üç seçenek bulunmaktadır. Bunlar; Özkaynaklar, yabancı kaynaklar ve finansal kiralama seçenekleridir. Özvarlık bakımından yetersiz olan firmaların kredi maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle, yabancı kaynaklara yönelmeleri, büyük risk faktörlerini de gündeme getirmektedir. Bu gibi durumlarda leasing kaynak sıkıntısı çeken firmalar için kaçınılmaz bir fırsat olmaktadır.

I - FİNANSAL KIRALAMANIN TARİHCESİ :

Finansal Kiralamanın ilk izlerine çok eski tarihlerde rastlanmaktadır. M.Ö. Aristoteles, " Zenginliğin mülkiyet hakkından çok, bu hakkın kullanımından kaynaklandığını " ifade etmiştir. Venediklilerin çok pahalı olan gemi demirlerini ticari gemi sahiplerine kiraladıkları bilinmektedir. (18)

Bugünkü anlamda ilk finansal kiralama şirketi 1855 yılında kurulan Birmingham Vagon Şirketi'dir. Bu şirket, demiryolu vagonlarının mineral ve kömür madeni sahiplerine kiralanmasını

---

(18) Zülfikar Kılıç, Hazine ve Dış Ticaret Dergisi, sayı-10 1991-3 İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi.

sağlamıştır. Modern anlamda ise leasing, ilk kez 1930'lu yıllarda A.B.D.'de ortaya çıkmıştır. Leasing, 1930'lar Amerika'ında büyük ekonomik krizden çıkış yolu arayan küçük ve orta caplı sanayicilerle finansman gruplarının ortaklaşa buldukları bir yoldur.

Finansal kiralama işlemleri 1950'lerden sonra Avrupa'da hızla yaygınlaşmış ve birçok ülkede yasalasmıştır. Bugün A.B.D.'de toplam yatırımların % 30'u, Avrupa'da % 20'si leasingle finanse edilmektedir. Ülkemizde ise, leasingin toplam yatırımlar içerisindeki payı % 1-1,5 düzeyindedir.

II - FINANSAL KIRALAMA KAVRAMI VE TANIMI :

Kiralama, günlük yaşamımızda kullandığımız anlamıyla herhangi bir malın mülkiyetini devralmadan, belirli bir süre kullanmak için elde bulundurmaktır. Günümüzde ev ve araba kiralamaları çok yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Fakat bu çeşit kiralamalar bireysel gereksinimleri karşılamaya yönelik olup, ekonomik ömürleri çok kısadır.

Leasingin Türkçedeki karşılığı, "Kiraya Verme", "Kira Kontratı" gibi anlamlara gelmesine karşın, "Finansal Kiralama", "Sabit Varlık Kiralaması", ve "uzun Vadeli Kiralama" gibi ifadelerin yerinde kullanılmaktadır.

Avrupa Leasing Birliği'nin benimsediği leasing tanımı şöyledir: (ALB 1972'de 15 ülke tarafından Brüksel'de kurulmuştur.)

— Leasinge konu olan malların üretici firması.

— Leasing alan (kiracı) ;

— Leasing veren (kiralayan) ;

sunularlar :

Leasing, üç taraflı bir sözleşmedir. Bu sözleşmede taraflar

III - LEASING'İN GENEL ÖZELLİKLERİ :

Genel olarak kararlaştırılan bir sözleşme ile, bir malın kullanılması için en uygun yöntemdir.

Leasing, bir parçanın kiralamak yerine, Leasing orta vadede

sağlama amacı yatar. Leasing sisteminin Sermaye Piyasasının

yapılacak yatırımların finansmanını, işletme dış kaynaklardan

firmaların leasing işletmelerine başvurularının temelinde

bulunmaktadır. "Leasing sözleşmesidir."

Leasing sözleşmesi, kira bedeli karşılığında, kiracıya

sağlanmaktadır. Her türlü faydayı sağlamak üzere ve belirli bir süre

kiracıdan satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın

" Kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine, öncelikle

sözleşmesiyle tanımlanmaktadır. (19)

3226 Sayılı F.K.K. nun dördüncü maddesinde ise Leasing

kullanımını ise, kiracıda bulunan bir sözleşmedir. "

taraftan satın alınan ve bir malın kullanımını kiralayanda

malın ve üreticiden kiracı tarafından seçilir, kiralayan

" Leasing, belirli bir süre için, kiracı ve kiralayan arasında

Leasing işleminde ilk önce yatırımcı firma, ihtiyacı olan malı elinde bulunduran üretici veya satıcı ile ilişkiye girer. Kiracı olacak işletme ihtiyacı olan malın tüm özelliklerini çok iyi şekilde incelemek zorundadır. Çünkü, sözleşme yapıldıktan sonra malın ihtiyacını karşılamaması durumunda sözleşmenin bozulması söz konusu değildir. Sözleşmeden sonra bu konudaki tüm risk kiracıya aittir.

Leasing işlemine konu olan yatırım malını üreten veya satan firma ile, bu malı kullanacak olan yatırımcı arasında fiyat ve teslim koşullarını da içeren bir ön satış mukavelesi imzalanır. Leasing sürecinde ilk aşama ticari mukavele imzalanması aşamasıdır.

İkinci aşamada kiracı bir leasing firmasına başvurarak kendi şirketi ve yapacağı yatırım hakkında bilgi verir ve daha önce satıcısından seçtiği malın kendisine kiralanmasını ister. Leasing şirketi kiralama talebinde bulunan firmanın mali durumunu inceler. Ödeme imkanlarını ve kiralanacak malın özelliklerini de dikkate alarak gerektiğinde teminat da isteyerek kiracıya bir teklif sunar. Kiracı ve leasing şirketi şartlarda anlaştıkları takdirde aralarında en az dört yıllık bir finansal kiralama sözleşmesi imzalarlar. Kira bedellerinin hangi faiz ve hangi vadeyle ödeneceği sözleşmede kararlaştırılır. Sözleşme imzalandıktan sonra, tarafların sözleşmeden dönme veya sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirme yetkileri bulunmamaktadır.

Üretici firma malı yatırımcıya değil, leasing firmasına satar. Leasing firması üreticiye malın bedelini bir defada peşin olarak öder.

ve fatura leasing firması adına kesilir. Böylece, üçüncü aşamada yatırım malının mülkiyeti leasing firmasına geçmiş olmaktadır. Dördüncü aşamada leasing firması malı kiracıya teslim eder.

Kiracı, beşinci aşamada sözleşmede belirtilen kiralari ödeyerek malı kullanır. Sözleşme süresi boyunca sigorta primlerinin ödenmesi, yatırım malının bakım, onarım ve her türlü masrafları kiracıya aittir. Son taksit ödenene kadar malın mülkiyeti leasing firmasında kalır. Kiracı son taksidi ödeyip leasing ilişkisinde sürenin dolmasından sonra malın ne olacağına ilişkin su ihtimaller ortaya çıkabilir :

a-Leasinge konu olan mal süre bitiminde her türlü ekonomik ömrünü yitirmişse, kiracı malı leasing şirketine verir ve tüm yükümlülüklerden kurtulur.

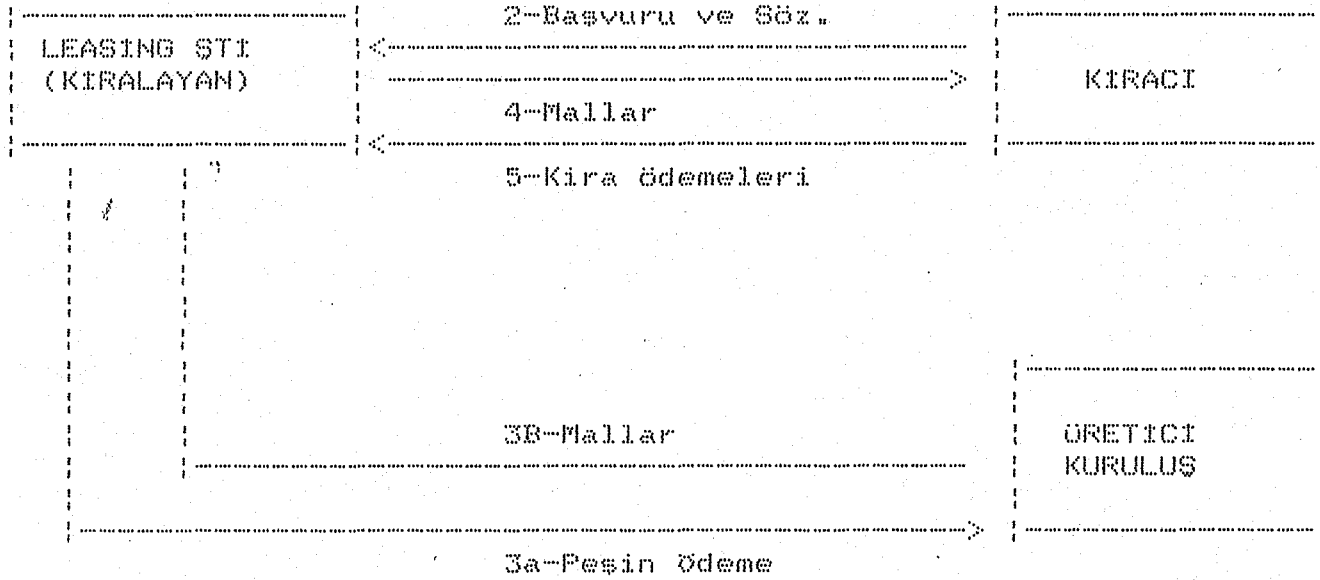
b-Mal halen verimli ise ve kiracı malı kullanmaya devam etmek isterse, sözleşme belirsiz bir süre ile yenilenir. Ancak bu takdirde, taraflar arasında yeni bir kira sözleşmesi kurulmuş olur.

c-Mal bedelinin tamamen ödenmesi öngörülmeyen leasing ce-
sidinde mal satılır. Satış bedeli ödenmeyen kısma asıyorsa kiracı bundan % 75 oranında pay alır. Fakat satış bedeli ödenmeyen kısmın altında ise, aradaki fark tamamen kiracı tarafından ödenir.

d-Sözleşme konusu mal ekonomik değerini koruyorsa, bu takdirde kiracıya ya bir istira hakkı tanınır ya da malın mülkiyeti kiracıya geçer. Leasing sözleşmesinde malın mülkiyet hakkının süre sonunda

otomatik olarak kiracıya geçeceğinin öngörüldüğü durumlarda, süre bitiminde mülkiyet kendiliğinden kiracıya geçer. Kiracıya alım hakkı tanındığı durumlarda ise, kiracı ile kiralayan arasında bir satım ilişkisi doğar.

Finansal kiralama süreci aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

Şekil - 4 (20)

IV - LEASING ÇEŞİTLERİ :

Leasing, sözleşmenin süresine göre, genel olarak işletme leasingi ve finansal leasing olarak ikiye ayrılır.

1-İşletme Leasingi : Kısa süreli bir leasing çeşidi olup, sürenin bitiminden sonra sözleşme her an iptal edilebilir. İki tarafın bulunduğu bu tür leasing daha çok bilgisayar, otomobil, T.V. ve buzdolabı gibi dayanıklı tüketim malları kiralamaında kullanılır. 3226 Sayılı kanun bu tür leasing kapsamında yapılan her türlü

kiralamayı yasaklamıştır. Ancak, aşağıda anlatacağımız finansal leasing koşullarına uygun olarak yapılan otomobil ve bilgisayar kiralamaları yapılabilir.

2-Finansal Leasing : Günümüzde en yaygın şekliyle kullanılan leasing çeşididir. Bu tür leasingde üç taraf vardır. Yatırımın finansmanı leasing şirketine aittir. Kiralanacak mal veya teçhizatın seçimi kiracıya aittir. Bu tür leasingin süresi daha uzun dönemlidir. Daha önce leasingin genel özellikleri başlığı altında yapılan açıklamalar finansal leasinge göre yapılmıştır. Finansal Kiralama Kanunumuzun da benimsediği leasing çeşidi finansal leasingdir.

Finansal leasing sözleşmelerinde işletme leasinginden farklı olarak kiralanan mal ile ilgili yükümlülüklerin büyük bir bölümü kiracının üzerine yüklenmiştir. Leasinge konu olan malın kiracıya tesliminden sonra, mal ile ilgili eklenti, parçaların montajı, işletilmesi, muhafazası, bakım ve onarımı kısaca her türlü masrafları kiracıya aittir. Kiracı leasing konusu malın aşırı kullanımından ya da amaca aykırı kullanımdan kaçınmalıdır. Böyle bir durumda doğacak zarardan kiracı sorumludur.

Kiracının kiraladığı malı başkasına devretmesi veya kiraya vermesi ancak leasing şirketinin onayı ile mümkündür. Ancak 3226 Sayılı F.K.K. bunu yasaklamıştır. Bu nedenle leasing şirketi her zaman leasinge konu olan malı kiracının onayına gerek duymadan kontrol edebilir. Kiracı mallardaki bozukluk veya eksikliklerden dolayı leasing şirketine karşı bir istemde bulunamaz.

Leasing sözleşmesinden sonra kiracı, leasing bedelinden başka sözleşmede belirtilen leasing faizini de ödemekle yükümlüdür. Uygulamada kiracının faiz borcunun leasing şirketinin herhangi bir borcu ile takas veya mahsup edilmesi yolu kapatılmıştır. Ayrıca kiracı leasing konusu mal ile ilgili tüm vergi, resim ve harcları ödemekle yükümlüdür.

Finansal leasingin diğer bir türü de "Sözleşmenin Yüklenilmesi Yoluyla Leasing" dir. Bu tür leasingde leasinge konu olan malın satışına ilişkin sözleşme üretici kuruluş ile kiracı arasında imzalanır. Daha sonra bu sözleşme bir leasing firması tarafından satın alınır ve leasing şirketi kiracının yerine geçmiş olur. Satım sözleşmesi bundan sonra leasing firması ile üretici kuruluş arasında devam eder. Bu çeşit leasingde satıcı leasing konusu malı kiracının ikametgahına teslim etmekle ve makinaları monte etmekle yükümlüdür. Kiracı malı leasing şirketinin bir temsilcisi olarak teslim almaktadır. Malın kullanımı finansal leasingde olduğu gibi kiracıya ait olmakla birlikte, mülkiyet hakkı leasing şirketine aittir. Üretici kuruluş satım sözleşmesinde belirlenen bakım ve onarım hizmetlerini yerine getirmekle yükümlüdür.

- Leasing ilişkisinde kiracı ve kiralayanın farklı ülkelerde bulunması durumunda uluslararası leasingden söz edilmektedir. Kiracı ve kiralayanın aynı ülkede bulunması durumunda ise, buna yurtici leasing adı verilmektedir. Leasing şirketi ve kiracı aynı ülkede olup, üretici kuruluşun yabancı bir ülkede bulunması durumunda ise yine yurtici leasing ilişkisinden söz edilir.

Kiralama kanunu kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. (21)

olanı zorlamıştır. Bunun üzerine 1985 yılında 3226 Sayılı Finansal

subvansiyonların indirilmesinin sonucu, orta ve uzun vadeli kredi bulma

Bankası'ndan özellikle faiz farkı tade Fonu kanalıyla sağlanan

ulaştırılmamıştır. Bunun yanında ayrıcalıklı kredilere Merkez

zamanla entasyon oranının yükselmesiyle birlikte istenilen büyüklüğe

aktıkları orta ve uzun vadeli kredilerde bir artış görüldüğü de

Kalkınma Bankaları kurulmuştur. Bu bankaların ilk zamanlarda

ülkemizde orta ve uzun vadeli kredi ihtiyacını karşılamak için

leasing, son yıllarda hızla bir gelişme göstermektedir.

sonra girmiştir. İlk yıllarda gerekli gelişmeyi gösterememiş olan

ülkemizde leasing, finans hayatımıza diğer ülkelere göre çok

V - TÜRKİYE'DE LEASING UYGULAMASI VE ÖNEMİ :

karşılamaktadır.

malın maliyetine eşit olmak ya da en az % 90'ını

d-Sözleşme süresince ödenecek kiralar toplamının bugünkü değeri

karşılamaktadır.

c-Sözleşme süresi malın ekonomik ömrünün en az % 75'ini

ama tercihi bulunmaktadır.

b-Sözleşmede kiracının varlığı uygun bir fiyatın satın

a-Sözleşme sonunda malın mülkiyeti kiracıya geçmektedir.

özelliklerden en az birini taşıması gerekmektedir.

leşmenin uluslararası düzeyde kabul görbilmesi için aşağıdaki

Avrupa Leasing Birliği kurallarına göre, bir leasing söz-

Finansal Kiralama Kanunumuz otuzdört maddeden oluşmaktadır. Kanuna ek olarak aynı yıl, Finansal Kiralama İşlemlerinde Bulunacak Şirketlerin Kuruluş ve Şube Açmaları ile Denetlenmelerine Dair Yönetmelik ile, Finansal Kiralama İşlemlerinde Süre ve Sınırın Tespitine Dair Yönetmelik çıkarılmıştır.

Ülkemizde 3182 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 49. maddesine göre, Bankalar ticaret amacı ile mal alım ve satımı ile uğraşamazlar. Ayrıca, alacaklarından dolayı edinmek zorunda kaldıkları menkul malları dokuz ay içerisinde elden çıkarmak zorundadırlar. (Gayrimenkullerde bu süre üç yıldır.) Bu nedenle bankalar finansal kiralama yapamamakta ve ayrı leasing şirketleri kurmak zorunda kalmaktadırlar.

F.K.K.'nin 1.maddesi, kanunun amacının finansman sağlamaya yönelik kiralamayı düzenlemek olduğunu açıklamaktadır. Kanun, daha önce açıkladığımız finansal kiralama türlerinden yalnızca, yatırım mallarına yönelik olan üçlü taraf ilişkisine dayalı finansal leasingi düzenleme konusu yapmıştır. Kısa süreli, vazgeçilebilen ve tüketim malları için kullanılan işlemsel leasingi kapsam dışı bırakmış bulunmaktadır. Yine kanuna göre, finansal kiralama sözleşmesinin taraflarından birinin mutlaka leasing şirketi olması gerekmektedir.

F.K.K., finansal kiralama sözleşmesini şöyle tanımlanmaktadır:

" Kiralayanın kiracının talebi ve secimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka bir suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belirli bir süre feshedilmemek şartıyla kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasına öngören bir sözleşmedir."

Finansal kiralama sözleşmesine taşınır ve taşınmaz mallar konu olabilir. Ancak, patent gibi fikri ve sanai haklar sözleşmeye konu olamazlar. Finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemleri taraflarca belirlenir. Bu bedeller sabit veya değişken olabilir. Türk Lirası veya Merkez Bankası'nca alımı yapılan döviz cinsinden belirlenebilir.

Yurt dışından yapılacak kiralamalarda kiralama bedeli yıllık 25.000 A.B.D. Doları karşılığı Türk Lirasından az olmamalıdır. Finansal kiralama sözleşmesi en az dört yıl süre ile feshedilemez. Ancak, Finansal Kiralama İşlemlerinde Süre ve Sınırın Tespitine Dair Yönetmeliğe göre;

-Teknolojik niteliği itibariyle kullanımının dört yıldan kısa olduğu M.D.T.M. nca onaylanan mallar,

-Yurt içinde ve yurt dışında yerleşik finansal kiralama şirketleri tarafından yapılan kiralama işlemlerinde, ilk sözleşmenin devamı niteliğinde yeniden yapılan kiralama sözleşmesine konu olan mallar,

dört yıldan daha az süreyle kiralanabilir.

F.K.K., leasing sözleşmesini resmi şekle tabi tutmuştur. Sözleşmenin, kiracının bulunduğu yerdeki noter tarafından düzenleme şeklinde yapılması gerekmektedir. Taşınır mala dair sözleşme, kiracının ikametgahı noterliğinde Özel Sicile tescil edilir. Taşınmaz mala dair sözleşmeler taşınmazın bulunduğu tapu kütüğünün beyanlar hanesine, gemilere dair sözleşmeler ise, gemi siciline tescil edilir. Tescil veya serhten sonra, üçüncü kişilerin finansal

kiralama konusu mal üzerindeki aynı hak iktisapları kiralayana karşı ileri sürülemez. Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti leasing şirketine aittir. Taraflar sözleşmede sözleşme süresi sonunda kiracının, malın mülkiyetini satın alma hakkına sahip olacağını kararlaştırabilirler.

Türkiye'de leasing şirketleri yalnızca anonim ortaklık şeklinde kurulabilir. Leasing şirketlerinin kuruluşu ve şube açmaları ile yabancı şirketlerin Türkiye'de şube açmaları H.D.T.M.'nin bağlı bulunduğu bakanlığın ön iznine bağlıdır. Kiralayan şirketlerin özsermayeleri 1 Milyar TL'nden az olamaz. Yabancı kiralayan şirketlerin ise, Türkiye'de şube açmaları durumunda özsermayeleri en az 2 Milyon A.B.D. Doları karşılığı Türk Lirasıdır. Ayrıca kiralayan şirketlerin borçları toplamı özkaynaklarının onbeş katını aşamaz.

Finansal kiralama sözleşmesinde taraflardan biri olan kiracı, sözleşme süresince finansal kiralama konusu malın zilyedi olup, amaca uygun olarak her türlü faydayı elde etme hakkına sahiptir. Kiracı, malın her türlü bakım ve onarımını yapmak ve sigorta primlerini ödemekle yükümlüdür.

Leasing şirketi sözleşmede aksi öngörülmedikçe mülkiyetinde olan malı bir üçüncü kişiye satamaz. Sözleşmede bu yetkinin tanınması durumunda ise satış, sadece başka bir leasing şirketine yapılabilir. Malın mülkiyetini devralan leasing firması sözleşme hükümlerine uymak zorundadır. Devrin kiracıya karşı geçerli olması onun haberdar edilmesine bağlıdır.

Kiracının iflasi veya icra takibine ugramasi durumunda, finansal kiralama konusu mallar kapsam dısa bırakılır. Çünkü bu malların mülkiyeti leasing şirketine aittir. Leasing şirketinin iflasi halinde ise, sözleşme kararlaştırılan sürenin sonuna kadar iflas masasına karşı geçerliliğini korur. İcra takibinde ise, sözleşme süresince bu mallar haczedilemez.

Finansal Kiralama Sözleşmesinin Sona Ermesi: Sözleşme, sürenin sona ermesi ya da diğer nedenlerle son bulur. Süre dolmasıyla sözleşmenin son bulması durumunda taraflardan her biri sürenin bitiminden en az üç ay önce bildirilmek kaydıyla, mevcut veya yeni şartlarla sözleşmenin uzatılmasını talep edebilir. Sözleşmenin uzatılması tarafların anlaşmalarına bağlıdır.

Sözleşmenin diğer nedenlerle sona ermesi halleri ise şunlardır:

- Leasing şirketinin sona ermesi,
- Kiracı şirketin tüzel kişiliğın ortadan kalkması,
- Kiracının iflasi veya aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması,
- Kiracının ölümü, fiil ehliyetini kaybetmesi veya işletmesini tasfiye etmesi halinde sözleşmede aksine bir hüküm yoksa sözleşme sona erer.

Leasing şirketi, kira bedelini ödemede temerrüde düşen kiracıya verdiği otuz günlük süre içerisinde de ödeme yapılmazsa sözleşmeyi feshedebilir. Ancak sözleşmede süre sonunda mülkiyetin kiracıya geçeceği öngörülmüş ise, bu süre altmış günden az olamaz. Taraflardan birinin sözleşmeye aykırı harekette bulunması durumunda,

diğer tarafın sözleşmeyi devam ettirmesinin beklenemeyeceği hallerde sözleşme feshedilir. Sözleşme sona erdiğinde sözleşmeden doğan satın alma hakkını kullanmayan veya bu hakkı bulunmayan kiracı malı derhal geri vermekle mükelleftir. Sözleşmenin kiralayan tarafından feshi halinde kiracı malı iade ile birlikte vadesi gelmemiş kira bedellerini ödemekle yükümlü olduğu gibi, kiralayanın bunu asan zararlarından da sorumludur. Sözleşme kiracı tarafından feshedilirse, kiracı malı vermekle beraber uğradığı zararın tazminini leasing şirketinden talep edebilir.

Finansal kiralama sözleşmesi her türlü vergi, resim ve harctan istisnadır. Sözleşmeden doğan davalar ticari dava niteliğindedir.

Tesvik belgesine bağlanmış bulunan yatırımların tamamının veya bir kısmının finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde kiralayan, kiracının tesvik belgesinde belirtilen ve satın alma halinde onun tarafından kullanılmasına hak kazanılan teşviklerden yararlanır. Bunun için sözleşmenin imzalanması aşamasında kiracı ve leasing şirketi sözleşmeyle birlikte tesvik belgesinin leasing şirketine devri için D.F.T.'na başvururlar. D.F.T. tesvik belgesini leasing şirketine devreder. Şirket tesvik belgesini gümrük idaresine ibraz ederek malın gümrükten gümrüksüz olarak çekilmesini sağlar.

Yurtdışı leasing durumunda, finansal kiralama sözleşmesi leasing şirketi tarafından H.D.T.M.'na tescil için sunulur. H.D.T.M.'nın garantörlüğü isteniyor ise, leasing teklifi incelenir. Sözleşme koşulları kabul edilebilirlik sınırlarına indirgenir ve onay verilir. Garantörlüğü istenmiyor ise, leasing koşulları kiracı ile kiralayan arasında serbestçe tespit edilir.

avanajlar sağlayabilir. Finansman yöntemidir. (22)
Piyasada satıcılar mallarını kesin satmak, müşteriler ise
vadeeli alım yapmak isterler. Leasing yöntemi ile, satıcı mallarını kesin
satmakta, müşteri ödemeye koşullarında mallarını almakta, leasing
kuruluşu ise, parasını satmaktadır. Satıcı firma leasing şirketine ne
kadar müşteri getirirse, satışlarını da o kadar artırması olmaktadır.

Leasing kiracı, kiralamaya ve satıcı firma açısından büyük

VI - LEASING İN SAĞLADIĞI AVANTAJLAR :

25. İler düzeyine ulaşması beklenmektedir.
gelişmesini daha da hızlandırarak toplam leasing cirosunun % 20-
yeterli ve doğru biçimde enaltıması durumunda, yakın gelecekte
% 2.11k kredi hacmine sahip olan leasingin avantajlarını firmalara
ölkemizde leasing piyasasının geleceği parlaktır. Günümüzde
işletmelerinin % 90'a yakın kısmı ucak kiralaması üzerinde yapılmıştır.
izlenmektedir. Yabancı leasing şirketlerince yapılan leasing
imalat makineleri, deniz ulaşım araçları ve tıbbi cihazlar
yattırılmalarının % 65'ini otomobil alımı için kullanılmaktadır. Bunun
ve Avrupa'da % 25-30 arasında yapılır. Ölkemizde toplam leasing
yattırılmaları içinde leasingin payı, % 2 düzeyindedir. Bunun A.B.D.
yurtiçi, 250 milyon dolar yurtdışı ciro yapmıştır. Toplam sabit
sayı 2.165'e ulaşmıştır. 1991 yılında leasing 1.605 trilyon TL
177 olarak gerçekleştirilmiştir. 1991 yılında firma sayısı 24'e, işlem
yapamıştır. 1987'de şirket sayısı 4'e ulaşmış, işlem sayısı ise
girmesine rağmen, 1986 yılında iki şirket kuruluşu ancak hiçbir işlem
Finansal kiralamaya kamunun ölkemizde 1985 yılında yürürlüğe

Leasingin sağladığı avantajlar :

1-Vergi Avantajı Sağlar : Leasing şirketine ödenecek olan anapara ve faiz toplamından oluşan giderler karzarar hesabında gider olarak gösterilerek daha az vergi ödenmektedir. Ayrıca leasing yoluyla kiralanan makine, teçhizat ve taşıtlarda Katma Değer Vergisi oranı % 10 yerine daha düşük bir oran uygulanmaktadır. Bu oran kamyon, kamyonet, çekici gibi ticari taşıtlarda % 6, makine ve teçhizatta % 1'dir. Ancak binek otomobillerde K.D.V oranı piyasayla aynı düzeydedir.

2-Vade Avantajı Sağlar : Leasingi cazip kılan özelliklerinden biri, vadelerin istenildiği düzeyde esnek tutulabilmesidir. Sözleşme yapılırken belirlenen sabit faiz ve taksitlerle ödeme yapılmaktadır. Firmaların ödeme tarihleri belli olduğundan, geleceğe yönelik nakit akısları rahatlıkla belirlenebilmektedir.

3-Projenin Tamamına Finansman Sağlar : Yatırım ve Kalkınma Bankaları ile Merkez Bankası Reeskont kredileri projenin tümünü genellikle finanse etmemektedirler. Bu gibi krediler ancak tamamlayıcı olabilmektedir. Oysa leasing, projenin tamamını finanse edebilmektedir. Hatta kiracı istediğinde, satın alma maliyeti yanında nakliye, vergi ve montaj gibi giderler de kira ödemelerine yansıtılabilmektedir.

4-Ödeme Planı Esnekliği : Genellikle aylık taksitler halinde ödeme yapılmasına rağmen, firmanın yıl içerisindeki nakit akışına göre bir ödeme planı üzerinde anlaşma yapması mümkündür. Örneğin, bir turizm işletmesi söz konusu ise, yalnızca yaz aylarında ödemenin yapılacağı bir ödeme planı üzerinde anlaşılabilir.

-Tektilli tezgahları,

-Matbaa makineleri,

-Bilgisayar ve yüksek kapasiteli bilgi işlem üniteleri,

olabilecek basitçe ekipmanlar sunularlar: (23)

patent ve software gibi haklar leasinge konu olamaz. Leasinge konu kiralanabilir. Ancak, hammaddeler, yarıhamuller, yedek parçalar, knowhow, leasing yöntemi ile amortismanına tabi olan her türlü ekipman

VII - LEASING LE KIRALANABİLİR MALLAR :

Yapıdan otomatik olarak malın mülkiyeti kiracıya geçebilir.

malı belirlenen bedel karşılığında satın alabilir veya hiçbir ödeme

7-Kiralanılan Mala Sahip Olma : Sözleşmede öngörülmesi halinde, kiracı

rahat kararlaştırabilir.

öz kaynakların enzimisi önlenir. İşletme sermayesi gereksinimi daha

icin öz kaynaklardan fon ayrılma gibi bir zorunluluk olmadığından

imkanlarının daraltılmamasıdır. Ayrıca gerçekleştirilecek yatırımlar

öz kaynak oranında bir artış ortaya çıkarmamakta ve firmanın kredi

olmadığı için, bilançosunun pasifinde yer almamaktadır. Böylece borç

6-Öz kaynakların Verimli Kullanılması : Leasing bir kredi çeşidi

ödemeleri yoluyla yararlanabilir.

devrederek tesvik belgesinin sağladığı tüm avantajlardan düşük kira

olduğu yatırım tesvik belgesini finansal kiralamaya şirketine

malının mülkiyeti leasing şirketine aittir. Kiracı şirket sahip

5-Yatırım Tesvikinden Yararlanma : Leasing sisteminde yatırım

- Şirket ihtiyacı gereği her tür taşıtlar,
- Uçaklar ve helikopterler,
- Kuru yük gemileri ve diğer deniz araçları,
- Enerji tesisleri,
- Sanayi kalıpları,
- Tıbbi cihazlar,
- Santraller ve haberleşme cihazları,
- Her türlü tezgah ve üretim makineleri,
- Komple fabrikalar,
- İnşaat makineleri, vinçler ve donanımları,
- Komple hastane, otel ve büro donanımları.

VIII - LEASING'DE KARŞILAŞILAN SORUNLAR :

Leasingde karşılaşılan sorunların başında, mevzuattan kaynaklanan sorunlar gelmektedir. Finansal Kiralama İşlerinde Süre ve Sınırın Tespitine Dair Yönetmeliğe göre;

"Kiralayanın gerçek ve tüzel bir kişiden olan kira bedeli alacaklarının toplamı, özkaynaklarının % 25'ini aşamaz. Bu oran teşvikli yatırımlarda % 40, özel durumlarda H.D.T.M.'a başvuru- rularak % 75'e kadar çıkabilmektedir."

Leasing şirketlerinin en önemli sorunlarından biri de kaynak bulamamalarıdır. Şimdiye kadar genellikle yan kuruluşları olan bankalardan kaynak sağlamışlar ya da özsermayeleri ile yetinmişlerdir. Aynı yönetmeliğe göre;

"Kiralayanların borçları toplam özvarlıklarının 15 katını aşamaz."

denilmektedir.

Leasing şirketleri 3182 Sayılı Bankalar Kanununun 38.madde 3.fıkrası ile 39. ve 41. maddelerinde yer alan sınırlamalara da tabidirler.

Leasingin gelişmesini olumsuz olarak etkileyen nedenlerden biri de yüksek enflasyon ve yüksek faiz olup, yatırımların gelişmesine engel oluşturmaktadır. Enflasyon nedeniyle sabit varlıkların değerinin hızla artması onlara olan talebi artırıp, buna karşın, leasinge olan talebi azaltır. Ayrıca, TL değer kaybı, dövizle dayalı olarak yapılan leasing işlemlerinde hem leasing firması hem de kiracı için zor durum yaratmaktadır. Leasing şirketleri bu riski azaltmak için yüksek teminatlar isteme yoluna giderek,leasingin cazibesinin azaltılmasına neden olmaktadır.

Yabancı leasing şirketleri açısından ise, değişken ekonomi ve yüksek enflasyon oranı yüzünden ülkemizi güvenli bir pazar olarak değerlendirmemeleri sonucunu doğurmaktadır. Bu nedenle yabancı leasing firmaları, sabit yatırım malları yerine, gerektiğinde ülkelerine kolayca götürebilecekleri gemi, uçak gibi varlıkları kiraya vermektedirler.

IX - GENEL SONUÇ ve ÖNERİLER :

Dissatım işlemlerinde büyük bir gelişmenin gözlemlendiği ve ihracatçılarımızın yeni pazarlar arayışı içinde olduğu günümüzde factoring, forfaiting ve leasing farklı yapıdaki ürünlerin dissatımında ihracatçılarımızın yatırım, finansman ve muhtemel risklere karşı güvenlik gereksinimini karşılayabilecek ümit vadeden yöntemler olarak dikkati çekmektedir.

Günümüzün bütün gelişmiş ülkeleri factoringi bir finansman yöntemi olarak yoğun bir şekilde kullanmaktadırlar. 1990 yılı sonunda dünyada factoring işlem hacmi toplam 244 Milyar Dolar düzeyindedir. Bu cironun % 25'i tekstil sektöründe gerçekleşmiştir. Factoring tekniği ülkemizde yeni tanınmakla birlikte kullanımı hızla yaygınlaşmaktadır. Bu gelişimin temelinde, ekonominin dışa açılarak ihracata yönelik yapılanma gecirmesinin rolü büyüktür.

1991 yılı sonu itibariyle ülkemizdeki mevcut factoring şirketlerinin gerçekleştirdiği toplam ciro, 183 Milyon Dolardır. Bunun % 70'i yurtdışı, % 30'u ise yurtici factoring işlemlerinden oluşmaktadır. Ülkemiz 1991 yılında factoring cirosu bakımından dünyada altıncı sırada yer almıştır. Ayrıca şirket sayısı da hızla artmaktadır. Faaliyette bulunan toplam şirket sayısı altı olup, fiilen kuruluşunu tamamlamış ancak faaliyet izni bekleyen kuruluş sayısı 20'dir.

Mal ve hizmet ihracatından doğan alacakların bütün hak ve riskleriyle birlikte devralınması olarak tanımlanan forfaiting, genellikle yatırım malları ihracatının finansmanında kullanılmakta, bu nedenle de orta ve uzun vadeli bir finansman aracı olarak değerlendirilmektedir.

1960'lı yıllara kadar gelişmesini sürdüren uluslararası forfaiting piyasasındaki işlem hacminin 9-10 Milyar Dolar düzeyinde olduğu tahmin edilmektedir. Forfaiting tekniği A.B.D., Kanada, Güney Kore ile bazı Latin Amerika ülkelerinde ihracatın finansmanında son yıllarda daha da artan bir hızla kullanılmaktadır.

Ihracatçının tüm politik ve ticari riskinin forfaiter tarafından üstlenilmesi, orta vadeli dış satışlarda ihracatçıya finansman sağlanması ve kredi sigortasına ihtiyaç bırakmaması forfaitingin başlıca avantajları olup, en önemli dezavantajı ise maliyetinin diğer yöntemlere göre nisbeten yüksek oluşudur.

Son yıllarda ülkemizde ihracatın önem kazanmasına paralel olarak ihracatın finansmanı da giderek daha önemli bir hale gelmiştir. İhracatımızın gelişmesine katkıda bulunması açısından forfaiting olumlu bir uygulama olarak görülmekle birlikte, ihracatımızın mal grupları ve ülkelere göre mevcut dağılımının forfaitingin gelişmesine elverişli olmadığı düşünülmektedir. (24) Türkiye'nin ihracatında yatırım malları payının düşük olması ve ihracatın önemli bir bölümünün siyasi ve ekonomik istikrar bakımından riski yüksek olan ülkelere yapılması bu yöntemin kullanımına sınırlamalar getirmektedir.

---

(24) Dr. İhsan Ersan : "Forfaiting ve Türkiye" Para ve Sermaye Fiyasası Dergisi, Temmuz 1985, sayı:77, s.29-31

Ekonomide likidite sıkıntısının olduğu, yatırımların istenildiği şekilde artmadığı ortamda leasing, yatırım projelerinin finansmanında yakın gelecekte önemli bir yere sahip olacaktır. Sürekli gelişen teknoloji, pazarda günden güne artan rekabet ve yaşanan enflasyonist ortamlar, yatırımların finansman modeli seçimi büyük önem kazandırmıştır.

Makro açıdan leasing, ekonomide talep yaratıcı bir etkiye sahip bulunmaktadır. Ekonomide yatırım ve istihdam olanakları daha da genişler. Ülkemizin ihtiyac duyduğu makine ve teçhizatın leasing uygulaması sonucunda yatırımlara kanalize edilmesi beklenmektedir. Ancak leasing yöntemi ülkemizde genellikle binek otomobillerin finansmanında rağbet görmüş, yatırımların finansmanına yeteri kadar kanalize edilememiştir.

Bugün birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede başarı ile uygulanan ve toplam sabit yatırımlar içerisindeki payı % 25-30 düzeyinde bulunan leasing, yatırımların finansmanı için etkili bir araçtır. Diğer ülkelerle rekabet edebilmek için hiç olmazsa onların kullandığı silahları kullanmak gerekir.

Yasal düzenlemelerin bir an önce gerçekleştirilerek her üç yöntemin uygulama aşamasında karşılaşılan sorunlara çözüm getirilmesinin dışsatımımızdaki artışın sürekliliği açısından gerekli olduğu düşünülmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR :

- A - Kitaplar :
- AKGÜC, ÖZTİN : Finansal Yönetim, İstanbul 1989, Bası-5
- BERK, NİYAZI : Finansal Yönetim, Bilim Teknik Yayınevi İstanbul Kasım 1990
- BEN, R.HOŞH : Geleceğin Ticaret Finansman Yöntemi; Factoring, EYLÜL-1988
- CLARK, TOM : Leasing Finance, London, Euromoney Publications, 1980
- Credit Suisse : Export Financing Factoring; Credit Suisse special Publications, Vol: 47.II.
- EKREN, NAZİM : Uluslararası Bankacılık ve Türkiye Örneği; Factoring ve Forfaiting, Akbank Ekonomi Yayınları İstanbul - 1992
- MORGAN E., DOME D. : U.K. Financial Leasing Industry - A structural Analysis, 1990.
- ÖNÜC, BERTALYE : Factoring Hizmetleri ve Uygulamaları; (İGEME Bülteni), 30.03.1986, 1991.
- PEKİNER, KAMURAN : İşletme Denetim, İstanbul Üniversitesi Yayınları Bası - 5, 1988
- SENAY, ERTUĞRUL : Dünyada Kiralama Yoluyla Yapılan Yatırımlar 92 Milyar Dolar, Rapor, 26.03.1986.
- TÜMAY, TURHAN : DİS Ticaret Banka Tekniği, TER Yayınları İstanbul 1987.
- ÜNAY, VECDİ : Bankalarca DİS Ticaretin Finansse Edilmesi Usulleri, Ekonomik ve Sosyal Yayınlar A.Ş. Yayın no 6 İstanbul-1989

B - Dergiler :

- Banka ve Ekonomik Forumlar Dergisi : Ekonomik ve Sosyal Yayınları
A.S. Mart-1991
- Dünya Gazetesi dergisi sayıları : Prof.Erden Kuntalp,28.11.1991
Sultan özel, 03.03.1988
- Ekonomist Dergisi dergisi sayıları : 27 Eylül 1992, 31 Ocak 1993,
31.05.1992 Sayı-22
- Euro money Publications : Guide To Export Finance,
UK 1986
- Finans Dünyası : Sayı-37, 1993
- Hazine ve Dis Ticaret Dergisi : İTicaret Geliştirme Eüd
Merkizi, Sayı-10, 1991-3
- Para ve Sermaye Piyasası Dergisi : Temmuz 1985, Sayı 77
- Muhasebe Enstitüsü Dergisi : İstanbul Üniversitesi İktisat
Fakültesi, Yılı-11 Ağustos 1985
Sayı-14,39.
- İSO Dergisi (özel Sayısı) : Dis Ticarete Durum,
Bankacılık, 1990.

E K L E R

FAKTORING/ALACAK DEVRİ SÖZLEŞMESİ

Bir taraftan İstiklal Cad. No: 284-288 Odakule Kat: 8
Tepesat/İstanbul adresinde mukim ES FACTO FAKTORING HİZMETLERİ
A.Ş. (aşağıda FACTOR olarak anılacaktır) ile diğer taraftan
..... adresinde
mukim ..... (aşağıda
MÜŞTERİ olarak anılacaktır) aralarında aşağıdaki koşullarla bir
Factoring/Alacak Devri Sözleşmesi düzenlenmiştir.

MADDE 1 : SÖZLEŞMENİN KONUSU, AMACI VE KAPSAMI

1.1. Bu sözleşmenin konusu, sözleşmenin geçerlilik süresi içinde,
MÜŞTERİ' nin ticari işletmesiyse ilgili olan müşterilerinin
(aşağıda BORÇLULAR olarak anılacaktır) bir kısmına yapılacak
yurtiçi mal ve hizmet satışlarından doğacak alacaklarının
FACTOR'a işbu sözleşme hükümlerine uyarak kaydıyla temlik
edilmesi ve MÜŞTERİ' nin satıldığı mal ve hizmetin bedelini
FACTOR'dan önceden tahsil etmesidir.

1.2. MÜŞTERİ ALACAKLARININ FACTOR'A TEMLİK, MÜŞTERİ'YE KABİLİ

rücü bir işlem olarak ve MÜŞTERİ alacağıın varlığından ve
BORÇLU' larının borcu güvünde ödemesinden tüm hukuki
sonuçları ile birlikte sorumlu olacaktır.
FACTOR' un temlik alacağı, MÜŞTERİ alacakları muaccel olup
olmadıklarına bakılmaksızın her türlü faizleri ve teminatları
ile birlikte FACTOR'a devir ve temlik edilmis sayılacaktır.

1.3. MÜŞTERİ, BU SÖZLEŞMENİN DEVAMI SÜRESİNCE FACTOR'A TEMLİK

ettiği alacakları, öncünü kıstlere temlik etmeye ve
öncünü kıstler lehine herhangi bir hak tesis etmeye ve
ettirmeye ve bu alacakları için öncünü kıstlere tahsilat
yapma yetkisi verilmeye tahhüt eder.

MADDE 2 : ALACAKLARININ FACTOR'A BİLDİRİLMESİ

2.1. FACTOR, MÜŞTERİ' den temlik alacağı mal veya hizmet bedeli
olan alacakların BORÇLU' su tarafından güvünde ve tam olarak
ihtilasız şekilde ödeneceği inancıyla bu işlemleri yapacak
ve ilgili alacağıın doğmasını müteakiben temlik bedelini
kısmen veya tamamen önceden MÜŞTERİ' sine ödeyecektir. Aksi
halde FACTOR, bu sözleşmeden doğan tüm haklarını ve özellikle
rücü, haklarını kullanacaktır. MÜŞTERİ' nin de bu sözleşmedeki
taahhüt ve vebaleleri de FACTOR' un ödeyeceği temlik bedeli
fataz, komisyon, masraflar ve diğer her türlü alacaklarının
güvünde, tam olarak ve ihtilasız bir biçimde BORÇLU' dan
ve/veya MÜŞTERİ' sinden tahsil ve bunun temin etmeye
yönelecektir.

MÜŞTERİ, BORÇLULAR' ından alacağıı eşitler veya
BORÇLULAR' ına yapmayı planladığı satışlar hakkında FACTOR'a
gerekli bilgileri önceden "SATIŞ BİLDİRİM FORMU" ile
verecektir.

2.2. FACTOR kendisine temlik edilmiş MÜŞTERİ alacaklarından ve çek/senet gibi ödeme araçlarından dilediklerini kabul edip etmemekte serbesttir.

MÜŞTERİ, FACTOR'un temlik almasıyla hazırlanan alacaklara ait mal ve hizmet satışlarının gerçekleştirilmesinden sonra, bu işlem için tasarlanmış olan "ALCAK TEMLİK İHBAR FORMU"nu derhal FACTOR'a iletir.

MÜŞTERİ bu forma, BORÇLU, su adına tanzim ettiği faturaların bir nüshasını ve BORÇLU'nun malları veya hizmetleri teslim aldığına ilişkin evrakları, imzalı ve kâğıt nüshalarını ve varsa alacağı tahsilinde yardımcı olacak çek, senet gibi ödeme araçlarını da ekleyecektir.

MÜŞTERİ, BORÇLU adına düzenleyeceği faturalarda, bu faturalardan doğan alacağı FACTOR'a temlik edilmiş olduğuna ilişkin bir beyan içeren ve FACTOR tarafından hazırlanmış ve MÜŞTERİ'ye verilmiş etiketli faturaların tüm nüshalarını kolay okunabilecek bir şekilde yapıştırarak ve imzalayacaktır. Bu beyan, alacağı FACTOR'a temlik edildiğini ve ancak FACTOR'a ödemenin yapılmasıyla BORÇLU'nun borçlarını ödemiş sayılacağını belirtir.

Ayrıca ödemenin vadesi, ödeme koşulları ve ödemenin FACTOR'a yapılmasını kolaylaştıracak diğer bilgiler de faturanın üzerine yazılacaktır.

2.3. FACTOR'un bu sözleşmenin kapsamında temlik alacağı MÜŞTERİ'nin herhangi bir satış ile ilgili alacağı, daha sonra bu sözleşme kapsamında sayılmak veya bu sözleşme kapsamından çıkarmak hakkına sahip olduğunun MÜŞTERİ peşinen kabul eder. Ancak böyle bir durumda FACTOR tarafından temlik alınan bir satış ile ilgili yükümlenin henüz yapılmamış olması şartı aranır. Yükümlenin yapılmasından sonra FACTOR'un daha önce temlik aldığı bir işlemden vazgeçme hakkı yoktur.

2.4. FACTOR; MÜŞTERİ'nin alacaklarını bu sözleşme kapsamında temlik alırken, MÜŞTERİ ve BORÇLU'nun aralarında daha önce yapılmış olan anlaşmalar çerçevesinde BORÇLU'ya tanınmış olan veya işbu sözleşmenin akdedilmesinden sonra tanınabilecek indirimlerden, tadelardan, yillik kotardan, satış primi, indirimlerden, tadelardan, yillik kotardan, satış primi ve diğer bedelinin yuvarlaklaştırılması gibi konulardan sorumlu olmayacaktır.

MADDE 3: MÜŞTERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

3.1. MÜŞTERİ, temlik alınan alacakların mevcudiyetinden ve alacakların gerçek mal ve hizmet satışlarından doğmuş olmalarından ve BORÇLULAR'ın güvände ödemesinden sorumlu olacaktır.

3.2. Ticari faaliyetin gerçekleştirilmesi, yatırımların gerçekleştirilmesi ve işletmenin faaliyetleri ile ilgili her türlü defterhaneler hakkında MÜSTERİ, FACTOR'u bilgilendirmek zorundadır.

MÜSTERİ, aleyhine yapılabilecek icraat ve idari takibat ile ilgili her türlü masrafları ve diğer giderleri karşılamak üzere FACTOR'a tahsis eder.

3.3. MÜSTERİ, satışa konu olan malların ve satış belgelerinin düzenlenmesi ve ilgili kısıtlamaların ve hakların test edilmesinde FACTOR'a yardımcı olmak ve olmasaydı garanti eder.

3.4. MÜSTERİ, satışın yapıldığı anda BORÇLUSUNUN (MÜSTERİSİNİN), satış, konkordato, zorunlu veya ihtiyari tasfiye altında olmadığını, kayyum ile yönetilmediğini ve hakkında üyüncü kısıtlama takibat yapılmıyor olduğunu taahhüt eder.

3.5. MÜSTERİ, alacaklarının FACTOR'a temlik ettiği BORÇLULARININ kendisine olan başka borçlarının ödemesiyle veya temlikten sonra doğacak diğer yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde, bu konuda FACTOR'a bilgilendirir.

3.6. MÜSTERİ, BORÇLULARININ haklarında, özellikle ödeme gücünün etkileyebilecek nitelikteki defterhaneler, bu defterhanelerden haberdar olduğu anda FACTOR'a bildirmekte yükümlüdür.

3.7. MÜSTERİ, taraflardan taahhüt edilen yukarıda sıralanan herhangisi bir koşulun yerine gelmediğini FACTOR taraflardan öğrenmişse ve FACTOR'un MÜSTERİ'ye tahsis ettiği taahhütleri yazılı veya yazılı olmayan şekilde bildirdiğinde sonra, bu BORÇLULARININ yazılı olan satışlarla ilgili varsa FACTOR taraflardan yapılmış olan satışın ödemesi, biriken faiz, komisyon ve diğer giderleri karşılamak üzere FACTOR'a tahsis eder.

3.8. FACTOR, MÜSTERİ taraflardan tahsis edilen ve kendisine sunulan alacak temlikli ihbar formu, tasfiye, fatura, çek ve senet ve diğer belgelerin MÜSTERİ'ye tahsis olarak teslim ve teslim eden yetkililer tarafından imzalanmış olduğu kabulıyla bu belgeler düzenlenmiş yapılar.

FACTOR'un fatura ve diğer form ve belgelerdeki imzaları kontrol etmek ve doğruluğunu araştırmak yükümlülüğü yoktur. Bu fatura, form ve belgelerdeki imzaların ilgili çıkabilecek tüm sorunlardan, MÜSTERİ tüm hukuki sonuçlarıyla sorumlu olacaktır.

MADDE 4 : TEMLİK BEDELLERLERİN ÖDENMESİ

4.1. FACTOR, alacağı temlik bedelini BORGLU'undan tahsil ettikten sonra MÜŞTERİ'ye ödeyecektir.

4.2. FACTOR, tarafından temlik alınacak alacak karşılığı MÜŞTERİ'ye ödenecek bedelin tutarı, FACTOR'un temlik almayı kabul ettiği alacaklar tutarından, FACTOR'un hizmetleri kapsamında doğabilecek diğer factor alacaklarının düşülmesinden sonra bulunacak bedel kadardır.

4.3. FACTOR'un MÜŞTERİ'ye sağlayacağı tahsilat ve takip hizmetlerinin karşılığı, MÜŞTERİ tarafından temlik edilecek tüm alacaktan üzerinden hissi olarak hesaplanacak ve FACTOR tarafından belirlenecek bir hizmet komisyonu ödenecektir.

4.4. FACTOR, BORGLULAR'dan yapılan tahsilatı, MÜŞTERİ'nin kendisine olan borçlarından dilediğine mahsup hakkına sahiptir. MÜŞTERİ, FACTOR'a aralarındaki her türlü hukuki ilişkiyi dolaylı muaccel olsun veya olmasın bir borcu bulunmuş ve tahsilatı, BORGLULAR'dan yapılan tahsilatı FACTOR'un mahsup veya dilerse bloke hakkı olduğunu kabul eder.

4.5. MÜŞTERİ, temlik alınan alacaktan gününde ve tam olarak ödenmesinden dolayı doğacak zarar ve masraflar için FACTOR'a karşı sorumludur.

FACTOR'un BORGLULAR'dan özel ve idari veya kanuni takip yoluyla yapacağı tahsilat için ihtiyar edeceği her türlü masraf (avukat ücretleri dahil) MÜŞTERİ'ye ait olacaktır ve ilk bildirilmesinde FACTOR'a ödenecektir.

MADDE 5 : ÖN ÖDEMELER

5.1. FACTOR herhangi bir taahhüt yüklenmesinin dilediği takdirde, alacağı temlikler karşılığında bir oranda MÜŞTERİ'ye ön ödeme yapabilecektir.

5.2. FACTOR, MÜŞTERİ'ye ön ödeme yaptığı takdirde MÜŞTERİ, FACTOR tarafından belirlenecek bir oranda faiz ödeyecektir. Faiz, ön ödemenin yapıldığı tarihten tahsilatın yapıldığı tarihten itibaren süre için hesaplanacaktır. MÜŞTERİ'ye nakden veya hesaben yapılan ödemelerde veya tahakkuk eden borçlarda valör, tahakkuk günü; MÜŞTERİ hesabına alacak olarak tahakkuk eden paralarda valör, tahakkukun takip eden iş günü itibarıyla hesaplanacaktır.

5.3. Hizmet komisyonu, faiz oranı ve ön ödeme oranı FACTOR tarafından MÜŞTERİ'ye önceden bildirilmeye kayıpla her zaman serbestçe değiştirilebilir.

5.4. Bu sözleşmenin diğer hükümlerindeki boric ve sorumluluklar sakli kalmak üzere BORGLU'nun borcunu vadeden itibaren 30 gün zarfında her ne sebeple olursa olsun kısmen veya tamamen ödenmemesi halinde herhangi bir ihbara gerek kalmaksızın MÜSTERİ, ödenmeyen alacak için kendisine yapılan ön ödemeletir, hesaplanacak faiz, komisyon ve masraflar ile FACTOR'a tade eder ve bu suretle tekrarı temellük etmiş sayılır.

Akisi halde aşıkça şart edilmeyen taktirde, FACTOR'un BORGLU'ya karşı hiçbir ihbar ve kanunî işlem yapmak mükellefiyeti yoktur.

5.5. Bir BORGLU'nun FACTOR'a vadesinde ödeme yapmasından dolay MÜSTERİ'ye rücu edildiyi taktirde, 5.4. maddede yazili 30 günden sonraki günler için vade tarihinden itibaren hesaplanmak üzere kendisine en son uygulanan faizin %50'si fazlası oranında temerrüt faizi FACTOR tarafından uygulanacaktır.

5.6. Ön ödemeler, MÜSTERİ tarafından belirlenecek banka hesabına ve/diğere FACTOR'un MÜSTERİ adına düzenleyeceği çeklerin tevdiati suretiyle yapılır.

5.7. MÜSTERİ'ye bir ödeme yapılmaz, alacakların tahsil edilememesi riskinin FACTOR'a ait olduğu veya MÜSTERİ'nin BORGLU'nun acizinden sorumlu olmadığı anlamına gelmez.

MADDE 6 : MÜSTERİ'YE YAPILAN DÖRÜDAN ÖDEMELER

6.1. MÜSTERİ temlik edeceği alacakların BORGLULAR tarafından doğrudan FACTOR'a ödenbilmesi için gerekli her türlü önlemleri alacak ve kendisi tahsilat yapmak için herhangi bir girişimde bulunmayacaktır. BORGLU'nun, temlik konusunu bir alacağı kısmen ve/veya hesaben de olsa yanlışlıkla MÜSTERİ'ye ödemesi veya ödemeye ilişkin çek ve senet gibi ödeme araçlarının MÜSTERİ'ye teslimi halinde, MÜSTERİ bu ödemeyi veya ödeme araçlarını derhal FACTOR'a tade edecektir.

Akisi taktirde MÜSTERİ bu meblağ kadar borçlardan bir ihbara gerek kalmaksızın kendisine ödeme yapıldığı tarihten itibaren Akisi taktirde MÜSTERİ bu meblağ kadar borçlardan bir ihbara faizi ile birlikte FACTOR'a karşı sorumlu olacaktır.

6.2. Ödemelerin düzenli bir şekilde doğrudan MÜSTERİ'ye yapılması işbu sözleşmenin FACTOR tarafından feshi için yeterlidir neden oluşturmaz.

MADDE 7 : BORGLU HAKKINDA KANUNİ TAKİP

7.1. Ayrıca özel olarak akisi kararlaştırılmayan hallerde FACTOR alacağıın tahsil için kanunî taktirde yapmak zorunda değildir. Akisi kararlaştırılan hallerde de, kanunî taktirde tahsilatı factor tarafından kendisi veya MÜSTERİ nam ve hesabına yürütülmesi halinde MÜSTERİ taktirde, masraflar ve ücretlerini

peşinen ödemek zorunda olan FACTOR'un BORGLU hakkındaki kanunlar ve
sorumluluğunu özellikle 5.4. maddede ödemeye yükümlülüğünü
ortadan kaldırmaz.

7.2. MÜSTERİ temlik altına alacağı ve illik ödeme aracılarını
BORGLU veya kendisi tarafından günde ve tam olarak
ödenmesinden dolayı doğacak zarar veya masraflar için
FACOR'a karşı sorumludur.

7.3. Borcunu ödemeyen BORGLU hakkında FACTOR'un kanunla takdir
yapması kararlaştırılması olmasa da, FACTOR dilerse BORGLU
hakkında kanunla takdir göçme yetkisine sahiptir.

MADDE 8 : MÜSTERİNİN BİLGİ VERMESİ

MÜSTERİ her hesap yılı sonunda veya FACTOR'un her talebinde
ticari işletmesi ile ilgili her türlü bilgileri FACTOR'a
verecektir. MÜSTERİ, FACTOR'un dilerse kendi elemanları veya
masraflı MÜSTERİ tarafından karıştırmak üzere üçüncü şahıslar
biri kuruluş tarafından işbu sözleşme kapsamında temlihe konu
olan her türlü kayıt veya hesaplarını incelemeye, işbu
sözleşme süresince ve FACTOR'un MÜSTERİ'nden veya
BORGLU'ndan her türlü alacağına ilişkin olarak haklı
bulduğunu peşinen kabul etmiştir.

MADDE 9 : MÜSTERİ İLE BORGLU ARASINDAKİ UYUŞMAZLIKLAR

9.1. MÜSTERİ, BORGLU ile aralarında çıkabilecek ve temlik konusu
alacakların varlığına, kısmen veya tamamen ödenmesinde veya
ödenmesinin gecikmesinde yol açabilecek uyuşmazlıkları en kısa
zamanda ve her halükarda ödemeye günden önce veya FACTOR'un
belirleneceği daha kısa süre içinde gözümleyecek, aksi
taktirde MÜSTERİ bu alacak için elde ettiği tüm ödemeleri
fazla tuttuğu derhal FACTOR'a tade edecektir.

9.2. MÜSTERİ bu alacak sebebiyle FACTOR'a ödemiş bulunduğu ya da
hesabına borç kaydolunan masraflar ve komisyonların tadaini
talep edemez, ödemekten kaçınmaz.

BORGLULAR'dan herhangi birisinin ödeme gücünün tene veya
temerrüde düşmesi, MÜSTERİ'ye karşı akide aykırılık, maddi
veya hukuki ayıp ve benzeri tddatarda bulunması,
beklenilmeyen hallerin veya imkansızlıkların yahut herhangi
bir uyuşmazlığın ortaya çıkması, taksat, mahsup vesair
ittirazların tleri sürülmesi, BORGLU ile ödemeleri geciktiren,
yenileyen veya teminatı zayıflatan anlaşma yapması halinde de
yükarıdaki hüküm uygulanır.

9.3. FACTOR'un BORGLU'ya karşı alacağı konusunu teklil eden
illik nedentile ilgili suretle ihbar ttraz, cevap ve tedbir
istemek veya BORGLU tarafından yöneltile tddatara cevap
vermek mecburiyeti yoktur. Bu nedentilerle
veya kanunla suretlerin geciktirilmesi MÜSTERİ

FACTOR'a karşı hiçbir talepte bulunmamaı peşinen kabul etmiştir.

MADE 10: MÜSTERİNİN FACTOR'A TEMİNAT VERMESİ

10.1. MÜSTER, bu sözleşmeden dolayı doğacak borç ve sorumluluklarını, özellikle kendisine nakden ve hesaben yapılacak her türlü ödemenin, borçlandığı ücret, komisyon faiz ve masrafların teminat olarak FACTOR tarafından gerek görüldüğünde istenecek tür ve miktarda teminat vermekte yükümlüdür. MÜSTER tarafından verilen her bir teminat MÜSTER'in FACTOR'a karşı tüm borçlarının teminatını teşkil edecektir.

Sözleşmenin sona ermesi, feshi veya süresinin uzatılması halinde dahi teminatı tamamı MÜSTER'in FACTOR'a herhangi bir borcu veya risiki kalmayınca kadar muhafaza edilecektir.

10.2. MÜSTER, FACTOR'un talebi halinde ve bir sebep ve gerekçe göstermesi gerek kalmaksızın yeni ve ilave teminat vermeyi veya teminatı değiştirmeı kabul etmiştir.

10.3. MÜSTER'in FACTOR nezdinde mevcut her türlü hak ve alacakları, senet ve çekleri, menkul kıymetleri, menkulleri vesaire üzerinde FACTOR'un borca yetecek miktarda rehni ve hapsi hakkı vardır. FACTOR bunları bloke bir hesaba almaya, yabancılara Türk Lirasına çevirmeye, alacakları muaccel olmasa bile bunları takas ve mahsup etmeye yetkilidir.

10.4. MÜSTERİN BORÇLU'ya geçmesini şartı bağlı olduğu veya mükiyeti muhafaza kaydıyla ve benzeri türdeki satışlarda MÜSTER bu satış sözleşmelerinden doğan her türlü hakları ve icabında mükiyet ve dolayısıyla zilyedlikten doğan hakları da FACTOR'a devir ve temlik etmiş sayılır.

MADE 11: KEFALET

FACTOR MÜSTER'den teminat olarak öncülü şahısların kefaletini talep edebilir. Bu durumda kefaletinin MÜSTER'in borçlarından FACTOR'a karşı sorumluluğu müsterek ve müteselsildir.

Kefiller bu şartla imzalıyacakları işbu sözleşme ve diğer sözleşmelerde, işbu sözleşme ve o işlemin kapsamı azami mblağ ile birlikte işleyecek akdi ve temerrüt faizi, komisyon ve masraflardan da ayrıca sorumlu olacaktır.

Kefiller, Borçlar Kanununun 450, 493, 494, 502 ve 488/son maddesinde yazılı hak ve ttrazlardan vazgeçmiş olup, MÜSTER'in bir borcunun muaccel olmasını kendilerinin karşı da bir tıbarada bulunmasını gerek kalmadan muaccel sayılmamasını, f.t.k. 295. maddede ki haktan vazgeçtiklerini, FACTOR'un MÜSTER'den aldığı herhangi bir teminatı geri

- 13.1. Bu sözleşme kapsamında temin edilmiş alacakların sebebi olan satışa konu olan mal, BORÇLU'ya teslimine kadar bütün risklere karşı MÜŞTERİ tarafından ve masrafları kendisine ait olmak üzere sigorta ettirilecektir. Sigorta poliçesi, teminlik eden alacaklı statüsüne MÜŞTERİ tarafından düzenlenecek veya FACTOR'a devir ve teminlik edilecektir.
- 13.2. FACTOR, diğer masrafları MÜŞTERİ'ye ait olmak üzere sigortayı kendisi yaptırmak hakkına da sahiptir. Bu sözleşmenin ve uygulamanın gerektirdiği her türlü işlemlerden dolayı gereken her türlü vergi, harç ve resimler ile bunlarda meydana gelebilecek artırların ödemesi sorumluluğu MÜŞTERİ'ye aittir.
- 13.3. FACTOR bu sözleşmeden doğacak hak ve alacaklarını ve ifa borcunu MÜŞTERİ'nin rızasını almadan öncül kısıtlara rehlin, teminlik veya nakledebilir. MÜŞTERİ'nin FACTOR'dan olan hak ve alacaklarını teminlik ve takas mahsup yetkisi yoktur.
- 13.4. Bu sözleşme hükümleri, FACTOR tarafından tek taraflı olarak değiştirilebilir. Değişiklikler FACTOR'un bildirdiği tarihten itibaren geçerlilik kazanır. MÜŞTERİ tarafından kabul edilen bildirimler bu sözleşmenin ekleri ve ayrılmaz parçaları olarak addedilir.

MADDE 13: DİĞER HÜKÜMLER

MÜŞTERİ borç ve risklerinin teminatı için rehlin vermiş olsa bile, FACTOR'un ifasında kendisi ve kefilin haklarında ihtiyatli haciz talep ve haciz veya iflas yoluyla takibe yetkisi olduğunu, ihtiyatli haciz halinde teminat istemek zorunda olmadığını, teminat gerektirildiğinde her türlü komisyon, vergi ve faiz masraflarının kendisine ait olduğunu, ifa yoluyla basırmak zorunda olmadığını, rehlinin daha iyi bir bedelle 3 gün zarfında kendisi alıcı bulamadığı takdirde FACTOR'un haricen satıp, bedelini bloke veya alacağına mahsup etmeye hakkı olduğunu kabul eder.

FACTOR, takip veya dava aşamalarında kalırsa, MÜŞTERİ her bir takip ve borç için %10 oranında avukatlık ücreti ödemeyi kabul eder.

MADDE 12: İCRA TAKİBİ VE REHİNLERİ PARAYA GEVİRME

MÜŞTERİ ile erteleme takatlandırma sözleşmeleri veya MÜŞTERİ'ye yeniden ödeme yapmaya, birden fazla kefilin kefaletleri almakta vazgeçmeye veya diğer kefilleri bertaraf etmeye yetkisi olduğunu kabul etmişlerdir.

13.5. FACTOR tarafından yukarıda belirtilen hesaplara ait aylık olarak gönderilecek hesap özellerine MÜSTERİ, hesap özellerinin postaya verilmiş tarihlerinden itibaren bir ay içinde tıfraz etmedeği takdirde tıfraz edilecektir. kabul etmiş sayılacaktır.

13.6. Bu sözleşmenin uygulanmasında veya sözleşmeye istinaden yapılacak işlemler nedeniyle taraflar arasında çıkacak ihtilaflarda FACTOR'un defter, kayıt ve belgelerinin delil olacağına taraflar kabul etmiştir.

MADDE 14: SURE VE SONA ERME

14.1. Bu sözleşme taraflar arasında birbirlerini herhangisi bir nedene gstermeksizinde gndercekerler taahhütlü bir mekup ile sona erdirecekerler ana kadar geçerliliğini sürdürecekerler.

Tarafların herhangisi bir nedene sözleşmeyi sona erdirme halinde birbirlerinden tazminat talep hakları bulunmamaktadır.

14.2. MÜSTERİ'nin ortaklık yapısı veya yönetime değişiklik olması, malî durumunda olumsuzlukların belirmesi, hakkında ihtiyatlı veya torat haciz uygulanması, haciz veya tılas yoluyla takip yapılmaması, kayyum tayin edilmemesi, gekinin karşılıksız kalması, senedinin protesto olması ve benzeri hallerin görülmemesi durumunda FACTOR işbu sözleşmeyi yukarıda sözü edildikleri şekilde MÜSTERİ'ye gndercekerler taahhütlü bir mekup ile sona erdirebilecekerler.

14.3. Sözleşmenin herhangisi bir nedene sona ermesi halinde MÜSTERİ, aldığı ve fakat BORGLU'sundan tahsil edilmemiş peşin ödemesi, muaccel olmasın tüm borçlarını derhal hizmet komisyonu, faizler ve masraflar ile birlikte teslimi yürürlüğe girdiği anda nakden tade etmek ve riskeğini tasfiye etmek zorundadır. Aksi halde bir ihbara gerek kalmaksızın MÜSTERİ bu tarihten itibaren kendisine en son uygulanacak faiz %50'yi fazlası oranında temerrüt faizinden sorumlu olur.

14.4. Sözleşmenin sona ermesi, FACTOR'un tüm hak ve atacaklarını tahsil edinceye kadar sözleşme hükümlerine istinad hakkını ortadan kaldırmaz ve bu amaca uygun olarak uygulanmaya devam eder.

MÜSTEREK BORÇLU VE
MÜTESELSİL KEFİLLER

ES FACTO
FAKTORING HİZMETLERİ A.Ş.

FACTOR MÜSTEREK

TARİH : / / YER :

FACTOR ile MÜSTEREK arasındaki bu sözleşme
..... TL'na
(yalnız.....) kadar olan
alacak devirlerini kapsamaktadır. Sözleşme hükümleri bu
bedel için geçerlidir.
İşbu sözleşme taraflar arasında bir nüsha olarak tanzim
edilmiştir ve imzalanmıştır.

MADDE 17: LİMİT

Taraflar bu sözleşme ve tasından çıkacak ihtilaflarda Türk
Kanunlarının uygulanmasına ve İstanbul (Sultanahmet-Merkez)
Mahkeme ve forsa dairelerinin yetkisini kabul ederler.

MADDE 16: UYGULANACAK KANUN VE YETKİLİ MAHKEME

Tarafların bu sözleşmede gösterdikleri adresle yapılacak
tebligat, adres değişikliği noter aracılığıyla diğer tarafta
bildirilmemiş olmaksızın bildirilmedikçe gönderilmiştir sayılır.

MADDE 15: TEBLİGAT

MADDE 14: ...

FİNANSAL KİRALAMA SÖZLEŞMESİ

NO:.....

Bir taraftan aşağıda kısaca kiralaan olarak anılacak olan ES FİNANSAL KİRALAMA A.Ş. ile diğer taraftan aşağıda kısaca "Kiracı" olarak anılacak olan.....

arasında aşağıdaki şartlarda bir Finansal Kiralama Sözleşmesi imzalanmıştır.

Şbu sözleşmedeki "mal"terimi finansal kiralama konusu mali, "ödeme planı" kira bedellerinin ödenmesine ilişkin usul ve esasların tesbit edildiği, bu sözleşmenin ayrılmaz bir parçasını oluşturan itfa tablosunu ifade eder.

1. SÖZLEŞMENİN KONUSU:

Sözleşmenin konusu ekteki form ve/veya proforma fatura/faturalarda cinsi, özellik, nitelik ve sayısı gösterilen malların Finansal Kiralama Kanunu, ilgili mevzuat ve sözleşme hükümleri uyarınca amacına uygun ve özenle kullanılacak üzere Kiracı-ya kiralanmasıdır.

2. SURE VE SATIN ALMA HAKKI:

Sözleşmenin süresi, Şbu sözleşmenin imza tarihinden başlamak üzere (....) aydır. Kiracı, ekteki ödeme Tablosuna uygun olarak kira bedellerini ödemesi ve bunun yanısıra sözleşmeden doğan diğer tüm borç ve yükümlülüklerini tam ve zamanında yerine getirmesi halinde .....bedelle mali satın alma hakkına sahip olur.

3. KİRA BEDELLERİNİN ÖDEMESİ:

3- Ödeme planında kararlaştırılmış olan kira ödemeleri ödemeyi gereken tarihte valör kazanacak şekilde ilgili hesaba nakden, tam ve noksansız olarak yatırılacaktır.
4- Her kira ödemesi için fatura düzenlenecek ve bu kira bedellerine faturanın kesim tarihinde geçerli olan oranda Katma Değer Vergisi eklenecektir.
5- Ödemelerin yukarıda belirtilen şekilde tam ve zamanında yapılması halinde Kiracı mütemerrit olur.
6- Kiracı, Kiralayanın ihtarı ile kendisine tanınan 60 günlük yasal ödeme süresi içinde itbara konu kira borcunu öderse; Kiralayan ödeme tarihinden, Kiracı'nın ödememiş başkaca bir taksit borcu/borçları bulunması halinde sözleşmesini iptal ettiği taksit borcuna/borçlarına mahsup etmekte muhtardır.

4. MALIN FIYATINDA OLUŞACAK ARTIŞLARIN KİRALARA YANSITILMASI:

Sözleşmenin imzalanmasından sonra gerek malın teslim alınması olması nedeniyle fiyatında oluşacak artış neticesi ortaya çıkacak olan fiyat farkı, gerekse malın ithal nedeniyle doğabilecek her türlü masraflar ile kur farkı kiracıdan pesin alınabileceği gibi Kiralayanın tek tarafı seçimi ile ödeme takviminin vadesi henüz gelmemiş olan kısmına daha önce uygulanmış olan faiz nispeti dahilinde ve Kiralayanın belirleyeceği şekilde dağıtılabilir.

5. SÖZLEŞMENİN DÖNME

5- Kiralayan; mevzuatın hükümleri veya Kiralayanın Kiracı tarafından temini şart koştuğu veya malın niteliği ve özel-liğinin gerektirdiği bütün izinlerin, ruhsatların, onayların tasdikli birer örneğini Kiralayana ibraz ve tevdi veya, 6- Kiralayan tarafından talep edilecek teminatları temin ve Kiralayanın tasarrufuna teslim etmediği takdirde, sözleşmeden dönülebilir.

Bu durumda Kiracı Kiralayandan herhangi bir talepte bulunma hakkı olmadığından kabul eder. Kiralayanın sözleş-meden dönme nedeniyle maruz kalacağı zararları ve yaptığı masrafları, Kiracı faizi ile birlikte tazminle mükelleftir.

MALIN TESLİMİ:

Kiracı, Finansal Kiralama Konusu Mali Satıcıdan Hem Kendi Hem de Kiralayanın Ad ve Hesabına Teslim Alacaktır. Teslimle malın mülkiyeti ve dolaylı zilyetliği kiralayana, dolaysız zilyetliği kiracıya geçecektir. Kiracı teslim sırasında geçerli muayene ve ihbarları yapmaktır. Bunları ihmal ettiği takdirde, artık malın ayıplı olduğunu ihtar sürmeyeceği gibi, kiralayanın bu yüzden uğrayacağı zararları da tazminle yükümlü olacaktır.

7. TESLİMDEN KASINMA:

Kiracı, satıcı tarafından kendisine sunulan, kararlaştırılan ve uygun vasıfları taşıyan malı, sebepsiz yere teslim alırsa, maktan kasındığı takdirde, malın teslim hazırlanmış olduğu andan itibaren sözleşme süresinin ve dolayısıyla finansal kiralama bedeli ödeme borcunun, malı teslim alınmasına rağmen başlayacağını kabul eder.

8. SATICIYA KARŞI İLHİTİ SÜRÜLEBİLECEK HAKLAR:

a- Kiralayın, satıcının geç ifa ya da ifa etmemesi halinde sorumlu olmayacaktır. Kiralayın, satıcıya karşı geç ifa veya ifa etmemesi nedeniyle sahip olduğu talep hakları ve bunların kullanılmasında sözleşme ile kiracıya devredilmiş bulunacaktır.

b- Yine, kiralayının finansal kiralama konusu malın ayıplarından hiç bir şekilde sorumlu olmayacaktır. Malın ayıplı teslim edilmiş olmasından dolayı kiralayın satıcıya/üreticiye karşı hâzır olduğu talep hakları bu sözleşme ile kiracıya temlik edilmiştir. Malın ayıplı teslim edilmiş halinde, bedelin indirilmesi yoluyla gidilmesi, indirilen bedel farkı doğrudan kiralayana ödenecek, finansal kiralama bedellerinde kiralayınca belirlenecek esaslar dahilinde buna uygun bir indirim yapılacaktır. Ayıp nedeniyle sözleşmenin feshi yoluna kiralayının uygun görmesi halinde devrullahı caktır.

Kiracı bu haklarını kullanırken, kiralayın haberdar edecek ve bu hakların kullanılmasını hiç bir surette kiralama bedellerinin ödenmesini etkilemeyecektir.

c- Kiracının, ayıba karşı tekeffülünden kaynaklanan haklarını kullanmakta kasınması halinde, masrafların sorundan kiracıdan alınması kaydıyla kiralayın bu hakları bizzat kullanma yetkisi saklı tutulmuştur.

9. ÜÇÜNCÜ ŞAHİTLERİN MÜDAHALESİ:

Kiralayın zabit karşı tekeffül konusundaki tüm hakları kiracıya devredilmiştir. Finansal kiralama konusu mala, üçüncü kişilerin el konulması halinde kiracı kiralayana bu durumu vakit geçirmeksizin bildirecek ve onun haklarını korumaya yönelik önlemleri alarak, gerekli mücahazelerde bulunacaktır.

10. TAKAS YASAĞI:

Kiracı, gerek satıcıya gerekse kiralayana karşı doğmuş ve doğacak hakları ile finansal kiralama bedellerini takas edemeyeceğini kabul eder.

11. DENETLEME YETKİSİ:

Kiralayın veya yetkilendireceği üçüncü bir kişiyi, dilediği zaman malı ve kiracının mali durumunu denetleme yetkisi olduğuna kabul eder. Kiracı denetleme sırasında kiralayana veya onun yetkilendirdiği üçüncü kişiye yardımcı olamaz. Kiralayın, malın özelliğine göre periyodik bakım sözleşmesinin yapılması halinde bu sözleşmenin bir örneğinin kendisine gönderilmesini talep edebileceği gibi sözleşmenin gereğince yerine getirilip getirilmediği hususunu da denetleyebilir.

12. MAL İLE İLGİLİ YÜKÜMLÜLÜKLER:

a- Her ne sebeple ve gerekçeyle olursa olsun mal ile ilgili bütün resim, harç, vergi ve diğer kamu yükümlülükleri nin kiralayın veya kiracıya aittir. Kiracının bu yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirmemesi halinde, kiralayın onun yerine bizzat ödeme durumunda bulunarak, yaptığı ödemeyi sözleşmedeki temerrüt faizi tabiiyatında ilk Finansal Kiralama Bedeli ile birlikte tahsil edebilecektir.

b- Aynı şekilde malın, kişilerin, malların, gayeye verdiği tüm zararları kiracı sorumludur. Kiracı, 2918 sayılı Trafik Kanununun 36. maddesi anlamında "işleten" olup, kiralama konusu motorlu aracın verdiği zararları da muhtasran sorumludur.

c- Kiralanın her zaman kiralanın mülkiyetindedir. Kiracı, sadece malın ziyledi olup kiralanın veya işbu sözleşme gereğince vesinde haklarını devredemeyecek, rehnedemeyecek veya başka şekilde elden çıkartamayacaktır. Kiralanın yazılı ön izni olmaksızın herhangi bir alt sözleşme yapılamaz veya kiralanın kiralaması, kiracı, kiralanın, kiralanın mülkiyet haklarını kendisine yönelik tüm taleplerden, ipoteklerden ve alacaklıların yazılı işlemlerden, talep takip ve işlemlerinden uzak tutacaktır. Kiracının bu yükümlülüklerine uymaması nedeniyle iş kiralanın maruz kalabileceği tüm zararlar kiracı tarafından tazmin edilecektir.

d- Kiracı, sözleşme süresi içinde malı özenle kullanacak, bakımını yapacak, hasar ve ziyana katlanma yükümlülüğü altında olacaktır.

e- Kiralanın ön izni olmaksızın kiracı kiralanın üzerinde değışiklik yapmayacak ve belirtilen adresten başka bir yere nakil etmeyecektir.

f- Kiracı, Finansal Kiralama konusunu mal yedinde bulundugu sürece malın bulundugu yer ve her yer değıştirme halinde ise nerede, ne kadar süre ile bulunacağını kiralayana bildirmeye zorlunur.

Sözkonusu bildirimlerin İade-i-Taahhütü olarak zamanında yapılması sözleşmeye ayrılmış ve kiralanın işbu ihtar veya bildirimde gerek kalmaksızın sözleşmeyi fesh hakkına sahip olacaktır.

3- MÜLKİYETİ DEVİR:

Kiralanın, malın mülkiyetini, işbu sözleşme hükümlerinin ayne cari olması kaydı ve şartıyla, başka bir kiralayana devredilebilir. Sözleşmeden doğan alacağını başkalarına temlik edebilir.

4- TEMERLİ HALİ VE HÜKÜMLERİ:

Kiracı ağıdıkaki durumlarda, bu konuda kiralanın kendisine herhangi bir ihbar veya ihtarda bulunulmasına gerek olmaksızın temerrüde düşmüş sayılır.

- Kiracının işbu sözleşme uyarınca ödemediği bedelleri ifta planında belirtilen tarihlerde tam ve noksanız olarak ödemesi

- Kiracının işbu sözleşme uyarınca gereken yükümlülüklerden herhangi birini zamanında yerine getirmemesi

- Kiracının temerrüdü halinde:

a- Kiralanın sözleşmeyi fesh edebilir. Bu durumda kiracı malı iade ile birlikte vadesi gelmiş Finansal Kiralama bedellerini de kiralayana defaten ödemek zorundadır. Bunun yanı sıra, kiracının temerrüdü dolayısıyla sözleşmenin fesh edilmesi halinde kiralanın maruz kalması oluduğu tüm zararlar ve yapması oluduğu masraflar da kiracı tarafından tazmin edilebilir.

b- Kiracı, işbu sözleşmeden doğan borçlarını günde ödemeyi taahhüt eder, ödeyincegi tarihte kadar geçecek günler için aylık ca Esbank T.A.Ş.'nin ilan ettiği Kisa Vade, TL Kredi faiz oranına 30 puan eklenmesi suretiyle bulunacak faiz oranı üzerinden temerrüt faizi ödemeyi kabul ve taahhüt eder.

c- Kiralanın herhangi bir nedenle yasal yollara başvurması halinde her türlü takip, dava ve icra giderleri ile asgari tarifenin üç katı üzerinden hesaplanacak vekalet ücretini ödemeyi kiracı kabul eder.

5- MALIN İADESİ:

Sözleşme her ne sebeple olsa ermiş olursa olsun, kiracı veya onun halefleri, malı teslim ihbarının kendisine tevliğinden itibaren (5) gün içinde, hasar, nakliye vb. her türlü masrafları kendilerinin ait olmak üzere kiralayana veya onun uygun görceği yere, iade ve teslim edecektir. Bu süre zarfında mal iade edilemediği takdirde, kiralanın malı bizzat geri alınmak için masrafları kiracıya ait olmak üzere her türlü tegebüste bulunabilir.

6- SİGORTA:

a- Mal kiralanın tarafından diğediği sigorta şirketine, uygun görüldüğü risklere karşı, istediği şart ve kizolarla, sözleşme süresince münhasıran kendi lehine sigorta ettirilir. Sigorta ile ilgili primler, vs. masraflar, kiracı tarafından bizzat kiralayana ödenir. Bu ödemelerin yapılması kiracının temerrüt haline neden teşkil eder.

b- Yukarıdaki hükümler teminat olarak alınacak menkul ve gayrimenkul malların sigorta ettirilmesi de ayne kullanımına caktır. Söz konusu teminat konusu mallar daha önce sigorta ettirilmiş ise, sigorta poliçeleri dain-i mütehin sıfatı ile kiralayana devir ve ciro edilecektir.

MÜTESELSİL KEFİLLERİ:

KİRACI:

ES FİNANSA KİRALAMA A.Ş.

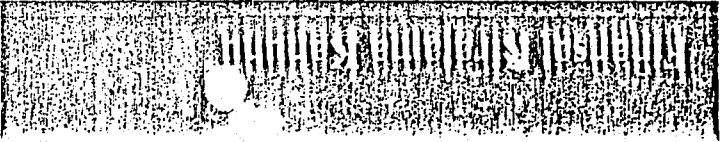
21- YETKİLİ MAHKEME: Taraflar ihtilaf vukuunda İstanbul Mahkeme ve İcra Daireleri'nin yetkili olduğunu kabul ve beyan ederler. İsbu sözleşme taraflar arasında .../.../19.. tarihinde 21 maddede ve üç suret olarak imzalanmıştır.

20- TEBLİGAT: Tarafların ikametgah adresleri aşağıda gösterilmiş olup, değişiklik halinde noter vasıtasıyla karşı tarafa bildirilmediği takdirde bu adreslere yapılan tebligatlar geçerli sayılacaktır.

19- DELİL ANLAŞMASI: Taraflar sözleşme ile ilgili herhangi bir ihtilaf vukuunda kiralayana belge, defter ve kayıtlarının kesin delil olacağını kabul ve beyan ederler.

18- UYGULANACAK HÜKÜMLER: Bu sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde Finansal Kiralama Kanunu'nun ilgili maddeleri ile yönetmelik hükümleri uygulanır.

17- KEFALET VE KEFİLLERİN SORUMLULUĞU: Bu sözleşmenin sonunda imzası bulunan kefil veya kefiller kiracının bu sözleşmeden kaynaklanan ve kefaletin niteliğine aykırı olmayan tüm borçları için ekteki ödeme planının toplam bedeli üzerinden müteselsil kefil olduklarını kabul ederler.

Kanun No. 3226
Kabul: 10.6.1985

R. Gazete No. 18795
R.G. Tarih: 28.6.1985

Finansal Kiralama Kanunu

Birinci Bölüm

Genel Hükümler

Amacı:

Madde 1- Bu Kanunun amacı, finansman sağlanmaya yönelik finansal kiralamaı düzenlenektir.

Kapsamı:

Madde 2- Bu Kanun, sözleşmenin hukuki yapısını, tarafların karşılık hak ve yükümlülüklerini düzenleyen hükümleri kapsar.

Tanımlar:

Madde 3- Bu Kanunda geçen;

Sözleşme : Finansal kiralama sözleşmesini,
Kiralayan : Finansal kiralama şirketini,
Kiraçi : Finansal kiralamaı kabul eden,
Mal : Finansal kiralamaya konu mal,
Kira bedeli : Finansal kira bedelini,
Tade eder, Sözleşme

Madde 4- Sözleşme, kiradayam, kiracının talebi ve seçimi üzerine, öncelikle satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, belirli bir faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre içinde, alınacak para ile kira bedeli karşılığında, kiracıya devralmasını ön gösteren bir sözleşmedir.

Sözleşmenin Konusu:

Madde 5- Sözleşmeye esasın veya esasın esasını oluşturan malın hukuki ve mali hakları bu sözleşmeye konu olamazlar.

ca sahiptir. Bu bedeller sabit veya değişken olabilir. Türk Lirası ve ya Mertekez Bankasının alın satımı yapılan döviz cinsinden belirlenebilir. Yurt dışından yapılacak finansal kiralamalarda kiralamaya bedeli yıllık 25.000 Amerikan Doları karşılığı Türk Lirasından az olamaz. Bu müktefları arttırmaya ve eski değerine indirmeye Bakanlar Kurulunda yetkilidir.

Sözleşmenin Feshinin Mümkün Olmadığı Süre:

Madde 7- Sözleşmeler en az dört yıl süre ile feshedilemez. Hangi kiralamaya hallerinde bu sürenin kısaltacağı, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Sözleşmenin Şekli ve Teslifi

Madde 8- Sözleşme düzenleme şeklinde noterliğe yapılır. Tasarım mada dâir sözleşme, kiracının ikameliğinin noterliğinde özel sicil teslifi edilir. Tasarım mada dâir sözleşme ise tasarımdan bahandığı tarafların kütüğünün beyanlar hanesine, gemilere dâir sözleşmeler ise gemi siciline girtilir.

Teslifi veya girtilmeden sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusunu mal üzerindeki aynı hak iktisapları kiralamaya karşı ileri sürülemez. Yurt dışında yerleşik kiralayam şirketin Türkiye'de şubesi yoksa sözleşmeler Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıklarca teslifi edilir.

Finansal Kiralama Konusu Malın Satım Ahmması:

Madde 9- Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti kiralayam şirkete aittir. Ancak taraflar sözleşme, sözleşme süresi sonunda kiracının, malın mülkiyetini satın alması hakkında bir anlaşma yapılmamışsa, malın mülkiyeti kiralayam şirkete aittir.

Kiralayan Şirketin Hukuki Yapısı:

Madde 10- Kiralayam Şirketler, yalnızca anonim ortaklık şeklinde kurulabilir.

baner sermayeyi Teşvik Kanunu hükümleri saklıdır.

Kiralayan şirketler ile yabancıl kiralayan şirketlerin Türkiye'deki şubeleri Hazine ve Dış Ticaret Bakanlığı ile ilgili bulunan diğer Bakanlık ve Kurumların izni ve onayına tabidir.

Çağın verilerine göre ve şartları ile kiralayan şirketlerin denetimine dair hükümler uygulanacak yöneltimlere ilişkin olarak,

Bu Kanun hükümlerine göre izin alınmadan kiralama faaliyetlerinin de bulunmaları beyhüze bir şekilde devam ettirilmez ve 3 aydan fazla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu şekilde ihkâ edilen faaliyetler ise ceza bizzat faaliyetle bulunmaları ve kamu yararı olanlar hakkında uygulanır.

Bu Kanunda yazılı yollardan ve zorunlu olarak uygulanacak faaliyetler ile ilgili bir düzenleme yapılmamış ve zorunlu olarak uygulanacak faaliyetlerin ilgili mevzuat ile kılavuzları ile ilgili düzenlemeler yapılmamıştır.

En Az Sermaye:
Madde 11- Kiralayan şirketlerin ödenmiş sermayeleri bir milyar Türk Lirasından az olmamalıdır. Yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'de şube açmalarında ise ödenmiş sermayeleri asgari iki milyon Amerika Birleşik Devletleri Doları karşılığı Türk Lirasıdır.

Kiralama İşlemlerinde Şuurlar:
Madde 12- Kiralayan şirketin finansal durumunun işlemlerinin tümü için somut ve objektif olarak değerlendirilmesi ve raporlanması esas ve usulü ile ilgilendiren faaliyetlere ilişkin olarak Kurumlar Kanunu hükümleri uygulanır.

İkinci Bölüm Sözleşmelerin İçerik ve Şartları

Madde 13- Kiracı, sözleşme süresince finansal kiralama konusunu malını ziyade olup, sözleşmenin amacına uygun olarak her türlü faaliyetlerde bulunabilir. Kiracı, finansal kiralamaya ilişkin sözleşmelerde öngörülen şart ve hükümlere göre ilave şartlar kullanmak zorunda değildir.

Sözleşmede aksine hüküm yok ise kiracı, malın her türlü haklarını ve diğer haklarını kiralamaya ilişkin sözleşme süresince koruyabilir. Kiracı, finansal kiralama konusunu malını ziyade olup, sözleşmenin amacına uygun olarak her türlü faaliyetlerde bulunabilir. Kiracı, finansal kiralamaya ilişkin sözleşmelerde öngörülen şart ve hükümlere göre ilave şartlar kullanmak zorunda değildir.

Malın Elaz ve Ziyar:

Madde 14- Malın sözleşme süresi içinde hasar ve ziyarı sorumlu tutulması kiracıya aittir. Bu sorumluluk ödemenin sigorta mübarratı karşılığında kiracıya aittir. Bu sorumluluk ödemenin sigorta mübarratı karşılığında kiracıya aittir. Bu sorumluluk ödemenin sigorta mübarratı karşılığında kiracıya aittir.

Ayrıca bu hüküm, kiracı finansal kiralama bedellerini ödemek zorunda değildir.

Devir Yasası:

Madde 15- Kiracı, finansal kiralama konusunu maldaki ziyadeleşmelerle ilgili olarak kiracıya aittir. Bu sorumluluk ödemenin sigorta mübarratı karşılığında kiracıya aittir.

Malın Kiracıya Teslim Edilmesi:

Madde 16- Finansal kiralama konusu malın, kiralayanın malını teslim etmesi ve kiracının sözleşme şartlarına uygun olarak kullanılmasını sağlamak için kiracıya teslim edilmesi halinde kiracıya aittir. Kiracı, finansal kiralama konusunu malın teslim etmesi ve kiracının sözleşme şartlarına uygun olarak kullanılmasını sağlamak için kiracıya aittir.

Kiralayan Şirketin Hak ve Borçları:

Madde 17- Finansal kiralama konusu mal kiralayan şirketin malikliğindedir.

Kiralayan şirket, malikliği kendisine ait olan finansal kiralama konusunu malın sözleşme süresince sigorta ettirmek zorundadır. Sigorta primlerinin ödemesi kiracıya aittir.

Maliklerin Üçüncü Kişilere Devri:

Madde 18- Sözleşmede aksi öngörülmemişse kiralamaya, malın malikliğinin bir üçüncü kişiye devredilmesi mümkündür.

Sözleşmede bu yetkinin kapsamı halinde, devir ancak başka bir kiralamaya yapılabilmektedir. Devir, sözleşme hükümlerine uygun olarak yapılabilir.

Kiracının Elaz ve İleri Takibine Uğraması:

Madde 19- Kiracının elaz halinde, elaz nemin, elaz ve elaz Kanunlarının 221 nci maddesindeki hükümlerine göre birinci dereceye kadar tevkifatli olarak kiralamaya ilişkin olarak kiracıya aittir.

Kıracı aleyhine icra yoluyla takip yapılmazı halinde, icra memuru, finansal kıtalama konusu malları takibin dışında tutulmasına karar verir. İcra memurunun kararına karşı yedi gün içinde itiraz edilebilir.

Bu itirazlar, teklif mercurce en geç bir ay içinde karara bağlanır.

Kıtalayama İhtası ve İcra Takibine Uyarılması:
Madde 20- Kıtalayama ihtası halinde, sözleşme, karantaya alınmış sürenin sonuna kadar ihtas masasına karşı gerçekleştirilmiştir.

Kıtalayama aleyhine icra yoluyla takip yapılmazı halinde, finansal kıtalama konusu mallar, sözleşme süresi içinde haczedilemez.

Üçüncü Bölüm

Sözleşmenin Sona Ermesi

Sözleşme Süresinin Dolması Sebepyle Sona Ermesi

Madde 21- Sözleşme karantaya alınmış sürenin dolmasıyla son bulur. Ancak, karantadan her bir sürenin bitiminden en az üç ay önce bildirilmek kaydıyla, mevcut veya yeni şartlarla sözleşmenin uzatılmasına itiraz edebilir. Sözleşmenin uzatılması tarafların anlaşmasına bağlıdır.

Sözleşmenin Diğer Sebepyle Sona Ermesi:
Madde 22- Sözleşme, şirketin sona ermesi, tüzel kişiliğin bitmesi, kıtalama ihtası veya aleyhine yapılan bir icra takibinin sona ermesi ması, kıtalama ihtası veya bir ihlalin kaybetmesi veya iflâsı nedeniyle tasfiye etmesi halinde, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, sona erer.

Sözleşmenin İhtası:

Madde 23- Kıtalayama, finansal kıtalama halinde ödenmede temerrütü doğan kıracıya verdiği otuz günlük süre içinde ödenmemesi halinde, sözleşmeyi feshedebilir. Ancak, sözleşmede, süre sonuna kadar bir tarafta karantaya alınmış ise, bu süre altmış günden az olamaz.

Taraflardan birinin sözleşmeye aykırı hareketine bulundukları halde, bu aykırılık nedeniyle diğer tarafın sözleşmeyi feshedebileceği belirtilmektedir.

Sözleşmenin Sona Ermesinin Sonuçları:

Madde 24- Sözleşme sona erdiğinde, sözleşmeden doğan satım alımı hakları kullanılmayan veya bu hakları kullanılmayan kıracı, finansal kıtalama konusu malları derhal geri vermekle mükelleftir.

Sözleşme Feshinin Sonuçları:

Madde 25- Sözleşmenin kıtalayama tarafından feshi halinde kıracı malların bir kısmını vadesi gelmemiş finansal kıtalama bedellerini ödemekle yükümlüdür. Bu durumda otuz gün içinde otuz gün zarfından da sorumludur.

Sözleşme kıracı tarafından feshedilirse kıracı mali geri vermekle beraber üçüncü şahısın tazminatını karşılamakla yükümlüdür.

Dördüncü Bölüm

Sözleşmenin Tabii Olduğu Hükümler

Uygulanacak Hükümler:

Madde 26- Sözleşmeye, bu Kanunda hüküm olmayan halde Borçlar Kanununun genel hükümleri, sözleşmenin niteliğine uygun diğer hükümler oranda ise özel hükümler uygulanır.

Uygulanmayacak Hükümler:

Madde 27- Sözleşme hakkında, Medeni Kanunun 688, 689, 690 maddeleri ve Borçlar Kanununun 222, 223, 224, 251 üncü maddeleri ile 6570 sayılı Çayirhemenkul Kanunu hükümlerini uygulanmaz.

Beşinci Bölüm

Tesvik ve Vergiye Dair Hükümler

Tesvik:

Madde 28- Tesvik belgesine bağlanmış bulunan yatırımların tamamını veya bir bölümünün finansal kıtalama yoluyla gerçekleştirilmesinde kıtalayama, kıtalayama tesvik belgesinde belirtilen ve satım alımı halinde onun tarafından kullanılmasına hak kazandıran tesviklerden Devlet Planlama Teşkilatına tesvik mevzuatına göre belirlenecek esaslar çerçevesinde yararlanır.

Sözleşme süresi içinde tesvik mevzuatı uyarınca kazandımlar hakları saklıdır.

b) Üçüncü maddesinde belirtilen yönetmelik, Harç ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlığa,
Bakanlığınca,

Yayımlandan itibaren üç ay içinde çıkarılır.

Yürürlük:

Madde 33- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürüme:

Madde 34- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Gümrük Dair. Hükümler:
Madde 29- Yabancı şirket ile kiraçı arasında akdedilen sözleşme göre, getirilen mallara gümrük vergileri bakımından aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) Satın alma hakkı bulunmayan bir sözleşmeye dayananak veya bu hak bulunsa dahi tezyik belgesinde gümrük muadillerinden yararlanması öngörülmemiş malların Türkiye'ye girişinde, gümrük mevzuatının süre kısıtlaması hariç, sözleşme süresine bağlı olarak, geçici muafiyet rejimine dair hükümler uygulanır.

Bu şekilde Türkiye'ye getirilen mallar için ileride doğabilecek vergileri kanıslayacak miktarda teminat alınır. Şu kadar ki, sözleşme süresi sonunda kesin ihlalatın yapılmaması ve finansal kiralama konusu malların kirayaına tade edilmek üzere yurt dışına çıkarmak istemesi halinde daha önce yapılan teminata bağlama işlemi genel hükümlere göre yapılır.

Teminata bağlama usul ve esasları bir yönetmelikle belirlenir.
b) Sözleşme süresi sonunda finansal kiralama konusu malların kesin ihlalatına yapılmaması halinde, vergi ödemesi mükelleflerinin bağladığı karlılık cari kur ve normal fiyat üzerinden hesaplanacak gümrük vergileri tabii olur.

İstisnalar ve Vergi Mismetinin Tesbiti:

Madde 30- Sözleşme her türlü vergi, resim ve harçtan istisna-

dır.
Bakanlar Kurulu, dar mükellefliyete tabii kurumlardan bu Kanunun uygulanmasından doğacak kazanç ve ücretlerinden yapılacak vergi levhaları misbetlerini sınırlamak üzere ve vergi kurumlarınca vergisinde ki misbet kadar yükseltmeye yetkilidir.

Davaın Niteliği:

Madde 31- Sözleşmelerden doğan davalar ticaret davaları niteliğindedir.

2007

Madde 32- Bu Kanunun:

a) 7 inci maddesinde belirtilen yönetmelik Bakanlar Kurulu-

durur.

I - Finansal Kiralama İşlerinde Süre ve Şuuru Tesbitine Dair Yönetmelik

- Bakanlar Kurulu Kararı Tarih : 11.9.1985, No: 85/9860
Diyadinın Kanun Tarih : 10.6.1985, No: 3226
Yayınlanma Tarihi : 28.9.1985, No: 18882
Yayınlanma Tarihi : 5. Cilt: 25, S. 1086

Madde 1 - (Değişik: 9/1/1988-88/13469 K.)

Finansal kiralama sözleşme süreleri aşağıdaki hallerde dört yıl-
dan kısa olabilir:

a) Teknolojik nitelikli üretilenlerin kullanımı dört yıldan kısa ol-
duğu halde ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca onaylanmış malın,

b) Yurt içinde ve yurt dışında yerleşik finansal kiralama şirketle-
ri tarafından yapılan kiralama işlemlerinde, ille sözleşmenin devam
nathçerinde, yeniden finansal kiralama sözleşmesine konu olan mal-
lar.

Madde 2- Kiralayandan boyuna toplanan özkaynaklarının 15
katını geçmez.

Özkaynaklar deyni kiralanların ödemesi veya Türkiye
ayrım sermayeleri ile yedek akçeleri için toplanmaktan vasa bhang
zamanını düşünmesi sonucu elde edilen hakıyı ilade eder.

Madde 3 - (Değişik: 9/1/1988-88/13469 K.)

Yapılan denetimler sonucu malı yapılanın zayıfladığı veya
zayıflamakla olduğı tesbit edilen şirketler ile mevzuata aykırı işlemler
yapıldığı tesbit edilen şirketler için bu Yönetmelikle belirtilen oranları
yenden tesbit etmeye Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilil-
dir.

Madde 4 - (Değişik: 9/1/1988-88/13469 K.)

Kiralamın gerçek veya tüzel bir kişiden olan kira alacakları
toplama, özkaynakları ile iş ve dış kredi kurumlarından ve sermaye pi-
yasasından sağlanacak ille yıl ve daha uzun vadeli fonların, özkay-
nakları aşmayacak kadar olan kısmının toplanımı % 25'ini geç-
mez. Bu oran, kalkınma planı yıllık programlarında belirtilen sektör-
lerdeki işlemler, ihacata dönük faaliyetlerde ve yurt dışı müccahidlik

Büyük tutarlı kiralama işlemlerinde bu oran Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının uygun görüşü alınarak kaydıyla % 75'e kadar artırılabilir. Ancak, bütün büyük tutarlı kiralama işlemlerinden doğan toplanan ve sermaye piyasasından sağlanacak ille yıl ve daha uzun vadeli fonların toplanımı aşamaz.

Büyük tutarlı kiralama deyni, yıllık programlarda gösterilen sektör ve yörelerde yapılacak yatırımları kapsayan kiralama işlemlerinde fiil ilade eder.

Kirasaflı devlet teşekkülleri ile kamu ikisadi kuruluşlarının ve bunların müessesce ve bağlı ortaklıklarının, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının uygun görüşü alınarak suretiler, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca onaylanacak kiralama işlemlerinde bu oranlar aramaz.

Kiralamın ile ortaklık ilişkisi bulunmayan bankalardan, bu banka-
ların kredi şartları içinde saplanarak muahafil ketafet ve/veya te-
minat mektuplarının dayandırarak yapılabilir. kiralama işlemlerinde, bu ille teminat veya ketafetlerin kira alacaklarının kaydayın kısmı da, yukarıdaki hallerde hesaplamada dikkate alınmaz.

Madde 5 - 3182 sayılı Bankalar Kanununun 38 inci maddesindein hükümleri fıkrası ile 39 ve 41 inci maddelerinde yer alan kısımları ille-
küller kiralamın işlemlerinde de kıyasen uygulanır.

Madde 6 - Bu Yönetmelik yayını tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7 - Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğı Bakanlık yürütür.

Devlet Bakam ve Başbakan Yardımcılığında:
Finansal Kurulama İşlemlerinde Bulunacak Şirketlerin
Kuruluş ve Şube Açmaları ile Denetlenmelerine Dair X50-
ncinlik

1- Kapsam

Madde 1- 3226 sayılı Finansal Kurulama Kanunu'na göre faali-
yetine bulunacak olan finansal kurulum şirketleri ve şubeleri ile yabanc-
ci finansal kurulum şirketlerinin şubeleri bu yönetmelik hükümlerine
göre izin alın ve denetlenir.

II- Tanımlar

Madde 2- Bu yönetmeliğin uygulamasında:

1) Kanun 3226 sayılı Finansal Kurulama Kanunu'nun,

2) Bakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı oldu-

ğu Bakanlık,

3) Müsteşarlık: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın,

4) Kurulum: Türkiye'de ve yurt dışında kurulmuş finansal kurula-

ma şirketleri ile yabancı finansal kurulum şirketleri tarafından Türki-

ye'de açılan şubeleri,

5) Kurum: Türkiye'de veya yurt dışında finansal kurulum şirketi ka-

bul edeni,

6) Mal: Finansal kurulumaya konu olan mal,

7) Kıta bedeli: Finansal kıta bedelini, Hade eder.

III- Kuruluş ve Şube Açma

Genel Şartlar:

Madde 3- a) Türkiye'deki finansal kurulum şirketlerinin,

1) Anonim ortaklık şeklinde kurulmaları,

2) Sermaye ve yönetim kurullarında belirli bir maddeden az olmaması.

4) Hisse senetlerinin tamammim ada yazılı olması, nakit karşılı-
ğı garantisi, menkul kıymetler piyasasında koteli edilmiş, kuruluş-
tan sonra sermayenin % 10 ve daha fazlasını devir alan ortakların ki-
ruklarında aranan özellikleri taşıması,
5) Ana sözleşmelerinin ilgili mevzuat hükümlerine uygun olma-
ması,

b) Türkiye'de şube açmak amacıyla faaliyette gösterecek yabancı
finansal kurulum şirketlerinin,
1) Türkiye'deki şubeleri için ayırdıkları sermayenin Kurumda
belirtilen tutardan az olmaması,
2) Ana sözleşmelerinin ilgili mevzuat hükümlerine uygun olma-
ması,

3) Kurulumları veya faaliyetleri bulunmaları ülkelerinde mevzuat-
ta aykırı hareketlerinden dolayı kurulum işlemlerinden men edilmiş
bulunmamaları,
4) Türkiye'deki şube müdürleri ile yarıdenetimli Türkiye'de
mübirim veya Türk vatandaşları olması,

5) Bakanlıkca istenecek diğer şartları taşımaları,

geçerli.

Müvazaat

Madde 4- a) Türkiye'de finansal kurulum şirketi kurmak için,

1) Kurulumları bulunan ülkelerdeki ömürce uygun olmak dolmuş-

facak formları,

2) Şirketin kurulumlarıyla ilgili olarak hazırlanan ve yapılması
düğümlen kurulum türleri hakkında açıklanmış da nitiv eden ra-

por,

4) Yönetim Kurulu üyeliği ile genel müdürlük ve genel müdür
yardımcılıklarına atanmış ve diğer kişilerin ayrılmış özgeçmiş-

leri,

5) Kurumda ve ilgili mevzuata yer alan sınırlama ve kısıtlamala-

ra uygulanan diğer beyanname (13: 2)

b) Yabancı ülkelerde kurulum finansal kurulum şirketlerinin
Türkiye'de şubelerini açmak için,

1) Şirketin yönetiminde bulunanlar ile makamlarına tasdikli
amaşözlüğü ve Türkiye'de faaliyetleri ile, yönetiminde bulunanlar ile diğer
bilgileri finansal kurulum işlemleri için ilgili mevzuat ve bu konuda yer-

zırlanan ve yapılmaması düşünilen kiralama türleri hakkında açıklama-
ları da ihtiva eden rapor,

3) Son üç yıla ait bilanço ve kar/zarar cetvelleri,

4) Kamuda ve ilgili mevzuata yer alan sınırlama ve kısıtlamala-
ra uyulacağına dair beyanname (f.k: 2) ile birlikte Bakanlığa müraca-

at edilir.

İzin Verilmesinde İhtiva:

Madde 5- Bakanlıkça yapılan inceleme ve değerlendirmeler so-
nucu yeterli görmeyince, kiralama işlemlerini yürütmeyecek hissas-
lı ve kretili değerli taşınmazlar, kiralama anlaşmaları ve durumları kamuda
ve ilgili mevzuata uygun bulunmayan Türkiye de finansal kiralama iş-
lemleri yapma izni verilir.

Madde 6- Finansal kiralama işlemleri yapmasına izin verilen
şirketlerin isim ve adresleri faaliyetle başlanmalarından en az 15 gün
önce Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanır.

Madde 7- Faaliyetle başlangıç kiralayıcılar durumu 1 ay içinde
kamusal bilançoları, amaçlaştırmaları, yönetim kurulu üyeleri ve muza-
yer kişileri hakkında personelin isimleri ile birlikte Müsteşarlığa bildire-
ler.

Madde 8- İzine ait tesvili Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlan-
masını izleyen 1 yıl içinde faaliyete geçilmemesi, faaliyete sürke-
li olarak 1 yıla varıncasına amaçlaştırmalarıyla ilgili mevzuata aykırı işlemler
mesli denetimler sonucu kamuda ve ilgili mevzuata aykırı işlemler ya-
pılmaması için olumsuz halde kiralayıcıların izinleri Bakan-
lıkça iptal edilebilir.

IV- Teşkilat ve Organlar

Şubeler:

Madde 9- Kiralayıcılar şube açarak ilgili Bakanlıkta izin almak
zorunda bulunur.

Şube açarak ilgili yapılmaması için yazılı olarak şube açılacak yerin ikli-
sali ve ticari durumu ile o yerde şube açılmasını gerektiren sebepleri
ayrıntılı bir şekilde açıklayan bir rapor eklenir.

Faaliyetleri faali veya tasfiye edilecek şubelerin ilgili kiralayıcılar-
ına taahhüt eden tutarın 20 gün içinde Müsteşarlığa bildirilir.

Genel Kurul:

Madde 10- Finansal kiralama şirketlerinin genel kurulunda bulun-

Müsteşarlık bir temsilci atanacaktır. Temsilci genel kurul toplantıları
inzalar.

Yönetim Kurulu:

Madde 11 - a) Finansal kiralama şirketlerinin yönetim kurulları 5
kişiden az olamaz. Şirketin genel müdürü, başkanlığındaki halde vekilli
yönetim kurulumun tabii üyesidir. Genel Müdür ve vekilinin hukuk,
iktisat, işletme, mali, muhasebe, maliye veya banka teknik dallarında
yüksük öğrenim görmüş, konularında bilgi ve tecrübe sahibi olmaları
gastır.

b) Türkiye de şube açarak suretiyle faaliyete bulunacak yabancı
şirketlerin Türkiye deki şube müdürlüğü ve yetkilerinin (a) fıkrasın-
dan genel müdür ve vekilli için öngörülen özellikleri tasnifatları gari-
lidir.

Madde 12- Kiralama sözleşmelerinin imzadan önce yönetim ku-
rulu (Yabancı şirketlerin Türkiye deki şubelerinde şube müdürlüğü ve
yetkilerinin) tarafından onaylanması zorunludur.

V - Kiralama İşlemlerinde Dair Esaslar

İzine Tabii Kiralamalar:

Madde 13- Teski, kullandırma, yenileştirme, kusuru, standart
dışı, yarı, düşük kaliteli mallar ve müsadeye tabii maddeler istisna-
dır. deger alan malların yurt dışında kiralanması Müsteşarlığın ön iznine
tabidir. Teski beşerine bağlanmasından önce kiralamaya işlemleri bu
maddede belirtilenlere tabii değildir.

Transferler:

Madde 14- Yurt dışında yapılacak kiralamalarda kira bedelleri
ile süre sonunda malın satışı halinde satın alma bedellerinin transferi
bankalarca kendiliğinden yapılmaz.

VI- Hesap ve Kayıt Düzeni

Muhasebe Sistemi:

Madde 15- Kiralayıcılar tutanakları defterleri, bilanço ve kayıt
düzenlerinde Maliye ve Çiğdemlik Bakanlığınca tesbit olunan usul ve
esaslara uyulmalıdır.

Bilanço ile Kar ve Zarar Cetveli:

Madde 16- Kiralayıcılar bilançoları ile kar ve zarar cetvellerinin
kopyelerini aynı anda Genel Müdürlükten talep etmeleri ve kopyelerini

ten itibaren 1 ay içinde yönetim kurulu ve denetçilerin raporları ile birlikte Müsteşarlık ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na gönderilir.

Bilgi verme:

Madde 17- Kuruluşlar kuruluşlarında pösterden itibaren 20 gün içinde Müsteşarlığa gönderilir.

— Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ay sonları itibarıyla Müsteşarlıkca belirlenecek esaslara ve örneğe uygun olarak düzenlenen 3 aylık hesap özeti,

— Kurulunun işbirliklerine, mensuplarına, ortaklarına ve ortaklarının işbirliklerine yaptığı kiralamaları gösteren Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ay sonları itibarıyla düzenlenen cevaplar.

— Her kiralama işleminin niteliği (13: 3)deki forma uygun olarak düzenlenecek bildirim cevapları;

— Müsteşarlıkça gerekli görülecek diğer bilgi ve belgeler.

VII- Denetim

18- Denetim:

Madde 18- Finansal kiralama şirketleri en az iki denetçi ismini dam ederler. İlgili denetimi sağlayacak bu denetçilerin yüksek öğrenim görmüş; ikhtisas, hukuk ve maliye konularında bilgi ve tecrübe sahibi kişiler olmaları gerekir.

Her yıl, Türk Ticaret Kanunu, Finansal Kiralama Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre şirket faaliyetlerinin değerlendirilerek teklifleriyle birlikte genel kurula raporlarını sunarlar. Bu rapor genel kurul tarafından birlikte Müsteşarlığa gönderilir.

19- Denetim:

Madde 19- Finansal kiralama şirketleri ile yabancı kiralama şirketlerinin Türkiye'deki şubelerinin işlemlerinin Finansal Kiralama Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, diğer ilgili mevzuat ve bu yoldaki hükümlerle kanısındaki durumunu denetlemeye, mali bilgilerini tabii bankalar geneli nitelikleri ve yarıdenetim ile hazırlanmış raporları ve yarıdenetim yetkilidir.

Bakanlar geneli nitelikleri ve yarıdenetim ile hazırlanmış raporları

VII- Çeşitli Hükümler

Başka İşlem Yasaları:

Madde 20- Kiralayıcılar finansal kiralama işlemlerini doğru dan ilgili olmayan faaliyetlerde bulamazlar.

Finansal kiralama işlemi yapmak için Bakanlık izni alınarak kayıtlı mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankaları bu hükme tabii değildir.

Fon Toplama:

Madde 21- Kiralayıcılar 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile ilgili mevzuat hükümlerine uymak kaydıyla tahvil, bono ve benzeri menkul kıymet ihraç suretiyle sermaye piyasasından kaynak sağlayabilirler.

Yürürlük:

Madde 22- Bu yönetmeliğin yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 23- Bu yönetmeliğin Hazine ve Ticaret Bakanlığı

tarafından yürürlüğe girmeye başlar.

sal kiralama konusunda geçişin mali analiz tekniklerine göre, dönemler itibarıyla Bakanlıkça gerekli görülecek bilgilere yer alan raporları sonuçlarına göre, mali faaliyetlerinin yayımlanması için gerekli olan diğer bilgileri hazırlama mahabini için uygun zamanlarda Bakanlık ile görüşülmesi gerekmektedir.

Denetim raporları sonuçlarına göre, mali faaliyetlerinin yayımlanması için gerekli olan diğer bilgileri hazırlama mahabini için uygun zamanlarda Bakanlık ile görüşülmesi gerekmektedir.

Kurumun:

1) Adı ve Soyadı :

İkametgâhı adresi :

2) Müracaat tarihine

Kadar yapıldığı işler

ve müddeti :

Yapıldığı	İşin nevi	İşin Ayrılma	İşin Başlama	Tarifi
-----------	-----------	--------------	--------------	--------

3) Son üç yıllık gelişleri:

19

Yılı:

19

Yılı:

19

Yılı:

4) Mahkûmiyeti olup olmadığı, var

sa mahkûmiyetine neden olan

suçları

Suçun Nevi, Ceza Nevi, Ceza Mikdarı

5) Ticari uyumsuzlıklardan dolayı

gâhsen veya idaresiyle yükümlü

bulduğün ortaklık ve kuruluşa-

rıa tazminat ödemesine mahkûm

olup olmadığı :

Varsa tazminat miktarı

6) Satın alınan taşınır cümlü hisse :

Miktarı

Tutarı

7) Diğer bilgiler

Tarih

İmza

Kiraçı

Kiralayan

Malın cinsi

Sözleşme süresi

Yatırım tarih

Kiralama bedeli

—Toplam

Yıllık itibarıyla

Aynı banka

Garantör

Malın kullanılacağı iş

Malın özellikleri

—Tazina değeri

— Yaşı

— Amortisman oranı

Finansal Kiralama Bildirim Formu

Finansal kiralama işlemleri yapmak üzere kurulacak olan şirketin finansal kiralama Kanunu ve ilgili mevzuatta belirtilen sınırlama ve yükümlülükleri uyacağını, bu hususları doğrultusunda 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ve ilgili mevzuatla ilgili/taahhüt edilen sınırlama ve yükümlülükleri kabul ettiğini beyan ve taahhüt ederiz.

Bİ:YANNAMMİ

EK - 2

Madde 3 — 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu hükümlerine göre elde edilen malın Türkiye'ye girişinde söz esme süre sine başlı olarak gümrük mevzuatının süre hariç geçici muafiyet rejimine dahil hükümleri uygulanır.

Teminat Olarak Kabul Edilecek Kıymetler

Söz konusu vergilerin teminatı sağlanmasında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 1915 sayılı Gümrük Kanunu ve bu Kanuna bağlı Gümrük Yönetmeliğinin ilgili hükümleri ile bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Bu şekilde Türkiye'ye getirilen mallar için heride doğabilecek vergiler hariçli olarak miktarında teminat alınır.

Bu şekilde Türkiye'ye getirilen mallar için heride doğabilecek vergiler hariçli olarak miktarında teminat alınır.

Madde 2 — 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre akdedilen ve satın alma hakkı bulunmayan bir sözleşmeye dayanarak veya bu hak bulunsa dahi teşvik beşesinde gümrük muafiyetinden yararlanmaması öngörülmemiştir mal-

Gümrük Vergilerinin Teminata Bağlanması

Madde 1 — Bu yönetmelik 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu hükümlerine göre Türkiye'ye getirilen mallar için heride doğabilecek gümrük vergi ve resimlerinin teminata bağlanması, teminatın değerlendirilmesi, değiştirilmesi ve gözden geçirilmesine dair usul ve esasları düzenler.

Amaç ve Kapsam

Gösterir Yönetmelik

3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu Hükümlerine Göre Kiralama Konusu Edilen Malların Gümrük ve Resimlerinin Teminata Bağlama Usulü ve Esaslarını

Menkul ve gayrimenkul mallar te-
minat olarak gösterilmek istenirse bu is-
tek finansal kiralama konusu edilen ma-
lin ithal edileceği Gümrük İdare Amirli-
ğine yapılır.

Teminatın Değerlendirilmesi ve
Değiştirilmesi

Maddesi 5 — 3226 sayılı Finansal Ki-
ralama Kanunu hükümlerine göre Tür-
kiye'ye getirilen malların gümrük vergi-
si ve resimlerine değeri artırılması ve değeri-
nin arttırılması 6183 sayılı Kanun-
un ve 1615 sayılı Gümrük Kanunu-
na bağlı Gümrük Yönetmeliği ile 1615 sayılı
Gümrük Kanununun 177'nci maddesi
hükümleri çerçevesinde yapılır.

Teminatın Çözümü

Maddesi 6 — Türkiye'ye getirilen fi-
nansal kiralama konusu malların;
a - Sözleşme süresi sonunda kesin fi-
nansal kiralamaya ve kiralamaya
hâlin yapılmaması ve kiralamaya
ilade edilmek üzere yurt dışına
gözetilmek istenmesi halinde, gi-
riş ayrılmamasına uygun olması şar-
tıyla,
b - Sözleşme süresi sonunda kesin fi-
nansal kiralamaya ve kiralamaya
hâlin yapılmaması istenmesi halinde
gerekli gümrük vergi ve resimle-
rinin ödenmesi şartıyla,
Daha önce alınan teminat ilade edilmiş
veya üzerindeki haciz kaldırılmıştır.

Yürürlük

Maddesi 7 — Bu Yönetmelik yayımı
tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Maddesi 8 — Bu Yönetmelik hüküm-
lerini Maliye ve Gümrük Bankası Yürü-
ltür.

Maddesi 9 — 3226 sayılı Finansal Ki-
ralama Kanunu hükümlerine göre Tür-
kiye'ye getirilen malların gümrük vergi-
si ve resimlerine karşılık gösterile-
cek teminatın, bu Yönetmeliğin 3'üncü
maddesinin (a), (b), (c) ve (d) bentle-
rinde sayılan kurumlardan biri veya bir-
kaçı ile alınması halinde bu teminat, 6183 sa-
yıılı Kanun ile Alacakların Tahsil Usulü
Hakkında Kanun ve 1615 sayılı Gümrük
Kanununa bağlı Gümrük Yönetmeliğinin
ilgili hükümlerine uygulanacağından Güm-
ruk İdare Amirliğince onaylanmasından
sonra Türkiye konusuna malın ithal edile-
ceği Gümrük Saymanlığına verilir.

Teminatın Verileceği Yer

Teminat sonradan tamamen veya
kısmen değerini kaybeder veya borç mük-
tarı artarak teminatın tamamlanmaması ve
ya yeme başka teminat gösterilmesi is-
tenir.

Teminatın Verileceği Yer

Maddesi 10 — Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 10'un-
cu maddesinde yer alan ve aşağıda belli-
lenen kurumlardır:

2 - Borsa,
b - Bankalar tarafından verilen temin-
at mektubu,
c - Emlak tahvil ve bonoları,
d - Hükümetçe belli edilecek milli es-
ki ve tahvilat (Bu esharn ve
tahvilat teminatın kabul edilme-
sinde en yakın borsa cenvelleri üye-
leden % 15 noksanıyla değer-
lendirilir.)
e - Tahvil veya iller lehine uçun-
lu tahvilat karşısından gösterilen
ve alacaklıların idarelerinden
tahsil varakalarına müsteniden
hazırlanmış menkul ve gayrimen-
kul malları,

I s t a b u l u - 1 9 9 3

A d v i s o r s : D o c . D r . N a z i m E K R E N
P r e p a r e d b y : S a h a p K A V C I O G L U

M a s t e r T h e s i s

A L T E R N A T I V E F I N A N C I A L T E C H N I Q U E S
F A C T O R I N G - F O R F A I T I N G - L E A S I N G

D E P A R T M E N T O F B A N K I N G

I N S T I T U T E O F B A N K I N G A N D I N S U R A N C E

T H E M A R M A R A U N I V E R S I T Y

11	IV - GENERAL PRINCIPLES OF FACTORING
10	III - FACTORING PROCESS
9	II - DEVELOPMENT OF FACTORING IN THE WORLD
9	I - FACTORING CONCEPT AND DEFINITION
8	B - FACTORING
7	X - APPLICATION OF FACTORING IN TURKIYE
6	IX - ROLE OF BANKS IN FACTORING MARKET
6	VIII - DISADVANTAGES OF FACTORING SYSTEM
	B - ADVANTAGES OF FACTORING INSTITUTIONS
	A - ADVANTAGES OF CUSTOMER
6	VII - ADVANTAGES OF FACTORING
4	VI - COSTS IN FACTORING TRANSACTION
4	V - TYPES OF FACTORING
3	IV - OPERATION OF FACTORING
3	III - BASIC CHARACTERISTICS OF FACTORING
2	II - THE GROWTH OF FACTORING ACTIVITIES
1	I - DEFINITION OF FACTORING
1	A - FACTORING

21	IX - CONCLUSION
20	VIII - THE PROBLEMS RELATED WITH LEASING
19	VII - THE COMMODITIES LEASED BY LEASING
19	VI - THE ADVANTAGES PROVIDED BY LEASING
17	V - THE APPLICATION OF LEASING IN TURKIYE
	B - FINANCIAL LEASING
	A - ENTERPRISE LEASING
16	IV - THE KINDS OF LEASING
15	III - THE GENERAL PROPERTIES OF LEASING
15	II - THE CONCEPT OF LEASING AND ITS MEANING
14	I - HISTORY OF FINANCIAL LEASING
14	C - LEASING
	C - BENEFITS FOR FORFAITER
	B - BENEFITS FOR IMPORTERS
	A - BENEFITS FOR EXPORTERS
12	V - BENEFITS OF FORFAITING

accounting procedures and marketing research services.
financial institution which would then realize the legal and
financial method that enables a firm to sell receivable rights to
whose term is between 60-180 days differently from leasing is a
"Factoring", which is a short term financial instrument

I - DEFINITION OF FACTORING :

receivable(s) rights to the factoring firms."
these techniques is "Factoring", which is deemed as transfer of
markets and competitive conditions. One of the most important of
foreign trade volume, rapid changes in international financial
gained so much importance due to the recorded developments in world
"financing". For the last years, the new finance techniques have
and after exportation related to this activity is called as "Export
if their owners equity is insufficient. Supply of those funds before
payment plans, exporter needs financial resources within this period
In such cases that importer prefers the long term
to pay the value of goods before delivery."
Importers prefer to postpone the payments, because they don't want
exporter wants to collect money as soon as possible. However,
services produced in one country to the other. In this process,
Exportation is an activity of selling product or

A - FACTORING :

Factoring As An Economic Term :

"Factoring is a financial method by which firms with high sales volume obtain short term funds by selling their receivables rights whose terms change between 60-180 days to factoring firms specialist in this field."

Factoring As A Legal Term :

A contract which is signed by a real or legal person called factor and a firm, making its sales to clients on the basis of open account, and by which factor firm is responsible for rendering particular services.

II - THE GROWTH OF FACTORING ACTIVITIES :

It is asserted that the history of factoring extends to Finikeliler in 18th Century B.C. However, after the industrial revolution, its application widen due to rapid increases in industrial production and trade volume.

It was also seen that factoring was used at the textile importation of America from England in nighteen thirties (1930's)

All over the world, most of the factoring firms, which have been rendering their services in a modern perspective since 1950's was founded by the participation of great banks and financial institutions. According to the statistics of 1990, There are 454 factoring firms. Transaction volume realized by these firms is also about 240 billion dollars. At the same time with the developments in the world, factoring has, today become a modern financial technique which was rapidly discovered, known and applied in the Turkish industrial and commercial life.

III - BASIC CHARACTERISTICS OF FACTORING :

- 1- Acceptation of Credit Risk.
- 2- Collection and Accounting
- 3- Advance Payments.

IV - OPERATION OF FACTORING :

Foreign factoring process can be explained in five stages :

- 1- Customer List, Transaction List
- 2- Approval

3- Preparation of Invoice and Other Documents

4- Payment

5- Information Flow

V - TYPES OF FACTORING :

Factoring transactions can be grouped according to either geographical region or characteristics of that transaction. According to the place in which debtor firm operates, it is grouped as local and international factoring.

1-Local Factoring : It is the factoring transaction which is done between the exporter, importer and factor institutions, operating in the same country.

2-International Factoring : Differently from the local factoring, if debtor is in a foreign country, this transaction is called as "international Factoring". However, there are four parties in international factoring because of the requirement for a correspondent in the debtor country.

VI - COSTS IN FACTORING TRANSACTION :

Factoring firms takes a fee or commission in a definite rate (between 0.5 % and 2 %) on the realized forward sales from the customers for their services.

Commission of Factoring : Factoring firms take a particular commission on the receivables conveyed by their customers for the services such as credibility research, acceptance of risk and keeping of receivable accounts.

Discount Expense : It is a discount value which depends on the advance amount drawn out. This rate is applied according to LIBOR in foreign sales (LIBOR + Spread) or current interest rate in domestic sales.

VII - ADVANTAGES OF FACTORING :

Factoring is a financial instrument, which provides certain advantages both customers and factor institutions.

A - Advantages of Customers :

- 1-Accounts of sales
- 2-Facility in administrative transactions
- 3-Removal of risk
- 4-Extra financial opportunities
- 5-Increases in the strength of liquidity and debt finance

B - Advantages of Factoring Institutions :
.....

- 1-Taking commission
- 2-Gathering Information
- 3-Opportunity of finding new customers

VIII - DISADVANTAGES OF FACTORING SYSTEM :
.....

Despite all the advantages mentioned above, there are also some disadvantages of factoring. These are as following :

- 1- High Cost
- 2- Loss Of Confidence In Market

IX - ROLE OF BANKS IN FACTORING MARKET :
.....

As a result of increasing competition between banks depending on the growth of banking in western economies, banks have also been maintaining factoring transactions beyond many new techniques such as leasing, investment management and forfaiting in order to enhance their effective business fields and transaction volume, increase the number of customers and strengthen the relations with customers since the early years of 1970.

When we look at the capital structure of the firms operating in the factoring market, it is seen that a few of them are autonomous firms and the others are the extension of some banks. These banks are commercial banks operating mostly in the wholesale markets. The reason to see factoring as banking arises from some structural characteristics with the banks such as rapid decision making, wholesale market transactions, flexible administrative and organizational structure, specialization in certain fields, employment of more personnel and intensive relations with the customers. Moreover, it is seen that most of the factoring firms were founded by the companies which are completely owned and operated as a departments of the banks.

X - APPLICATION OF FACTORING IN TURKIYE :

In our country, factoring is not even subject to a legal procedure as in many countries.

According to 38th and 50th articles of Banking Code numbered 3182, factoring transactions of banks are subject to the rules. These articles brings certain limitations to the factoring operations of banks. For this reason, banks prefer to found autonomous factoring firms in order to avoid these limitations. Factoring services, in our country started with the attempt of private commercial banks.

B - FORFAITING :

The developments in the world foreign trade during the latest years have brought about the innovations of new finance techniques and methods. Forfaiting has also called attention as a new finance technique that its attractiveness and applications are gradually growing. Forfaiting market started to constitute with the events such as eliminations of foreign trade barriers during the years nighthen eighties (1960) lessening of foreign exchange controls and the increasing importance of foreign trade in developing countries. With this development in world foreign trade, exporter's desire for longer term credits strengthened other than traditional 90 or 180 day's credits. Traditional methods practised by the banks haven't been enough to meet the needs of exporters. Forfaiting, in such an environment, was developed to meet the increasing needs in the international finance sector.

Forfaiting previously was used toward financing the exportation of 5-7 years term investment goods. In foreign countries, forfaiting today is used in financing the exportation of big important engineering projects such as road, dam or port constructions.

I - FORFAITING CONCEPT AND DEFINITION :
.....

Forfaiting concept can be defined as follows :

"forfaiting is the purchasing process of future receivables those are occurred because of goods and services relationship by a bank or a financial institution that is experienced in this subject without applying to the seller if the receivables are not paid by maturity."

II - DEVELOPMENT OF FORFAITING IN THE WORLD :
.....

It is accepted as beginning of forfaiting that Banks of Zurich financed the cereals that had been sold to the East European countries by the USA.

Switzerland that is one of the most important centers of the West World in financing the international trade and in banking transactions in the beginning of 1960s. Credit Suisse has started the forfaiting transactions by establishing a forfaiting firm called Finanz A.G. But since the beginning of 1970s, London has been the most important center of forfaiting activities by the help of development of Euro-Markets.

Until the near past, West Germany and Italy have had the biggest market share in international forfaiting market.

Switzerland, England and Austria have followed these countries. However, in the last years, the USA, Canada, England, South Korea and some Latin American countries have started to encourage their exporters in order to get more benefit from forfaiting in the finance of exportation. But in Turkey, forfaiting applications had been started by banks in the last years. Our banks provide additional financial opportunity to their exporters by purchasing a draft or bond that avalized by a foreigner bank discountingly.

III - FORFAITING PROCESS :

Forfaiting is the process of buying receivables those are occured because of future sale an exporter made and proved by a draft, a bond, a letter of quarantee or another tool that allows to aval a receivable, without applying to exporter himself or beneficiary of mentioned documents, by a financial institution. There are four elements in forfaiting.

- 1-Exporter "Beneficiary"
- 2-Importer "Debtor"
- 3-Forfaiter "Financer Institution"
- 4-Guaranter Bank.

It's necessary to distinguish forfaiting from a simple foreign exchange document. Forfaiting actually starts when exporter applies to forfaiter to get discount promise in the project stage, before goods are delivered.

IV - GENERAL PRINCIPLES OF FORFAITING :

1-) **FAY BACK** : Forfaiting receivables have generally 5 years maturity and payments are written for 6 months period equally.

2-) **TYPE OF EXCHANGE USED IN TRANSACTIONS** : In forfaiting payments and transactions are generally made in terms of USD, DM, FS.

3-) **DISCOUNTING** : After bills and drafts which importer gave exporter reach to forfaiter are discounted and paid to the exporter in cash according to the determined discount interest rate and their maturity dates.

4-) **TOOLS OF PAYMENT** : In forfaiting, bonds and drafts are the most common tools of payment.

5-) **BANK GUARANTEE** : Guarantor Bank promises to pay the whole or a part of unrealized payment of assurance which are given as guaranty or aval.

secret.

process realized so subscription account is closed in the beginning.

6-Exchange Receipt Document is arranged when discounting

5-The data related to exporting process is certainly

transfer of documents used is easy.

4-The process results in a short time because of the

and the bank limits will be free.

3-The liquidity and debt ratio of exporter will decrease

and interest rate instead of exporter.

2-The forfaiter is affected from the change of profit

1-There is no risk for exporter to collect receivables

A-Benefits for exporters :

V - BENEFITS OF FORFAITING :

is generally up to years.

instrument. The minimum maturity is 3 months and the maximum maturity

100,000 USD, especially forfaiting is a medium term of financial

forfaiting process the minimum amount which will be discounted is

6-) AMOUNT AND MATURITY IN FORFAITING PROCESS : In

B-Benefits for Importers ;

1-In forfaiting process the importer makes forward purchase, he buys in advance but pays later. Therefore he has an advantage of knowing the cost firstly and certainly because of this easiness of financing

2-Bargaining of articles of agreement can be done easily because the seller knows to protect from risks.

3-The importer who receives draft or arranges bond that somebody else avails just uses noncash credit.

C-Benefits for Forfeiter ;

1-It is possible to resell those documents in the secondary market because they can be transferred easily.

2-The high premium of process is a net profit for forfeiters.

3-As there are only few documents in process, the documentation is very easy for forfeiters and the other sides.

C - LEASING :

Financial leasing also called leasing is a financial technique toward meeting the medium-term fund needs of firms. In our country, financial leasing applications which are widely used in many countries initiated with the Code of Financial Leasing that put into effect in 1985.

There are three alternatives as a financial instrument belong to firms. These are "owners equity, borrowed funds or financial leasing". Because of high credit costs, inclination toward outside resources by the firms whose capital structure is insufficient creates serious risk factors. In such cases, financial leasing is an unavoidable opportunity for the firms which feel the problems of inadequate funds (resources)

I - HISTORY OF FINANCIAL LEASING :

The first financial leasing firm in today's term was Birmingham Vagon which was established in 1855 in the U.K. This firm, performed the function of leasing the railway wagons to mineral and coal mine owners. But in modern terms, leasing first time emerged in U.S.A. during 1930's.

Financial leasing has began to be widely used and legalized after the 1950's in most countries.

II - THE CONCEPT OF FINANCIAL LEASING AND ITS MEANING :

Although leasing means "for rent", "rental contract" in Turkish financial leasing is used for the concepts of "fixed Asset Leasing" and "long term Leasing"

The leasing contract is defined in the fourth article of the financial leasing code number 3226 as follows :

"It is a contract such that the leasee forgoes the ownership of a commodity, that was chosen by the lease holder but was bought or got in another way by the lease, to a lease holder at the expence of a rent with the conditions that the commodity should provide all use and the contract not to be abolished for a certain time period.

III - THE GENERAL PROPERTIES OF LEASING :

Leasing is a tripartite contract; The parties in this contract are as follows :

- Provider of Leasing (Leasee),
- Lease holder,
- The producer firm of the commodity that is subject to leasing.

The first step in a leasing process is the sign of commercial contract.

At the second step, the lease holder applies to a leasing firm with the information of his firm and the investment realized by him and demands the leasing of the commodity that was chosen by him from the seller of that commodity.

At the third step the ownership of the investment commodity is transferred to leasee.

At the fourth step, the leasee delivers the commodity to lease holder.

At the fifth step, the lease-holder begins to use the commodity paying the determined rent in the contract.

IV - THE KINDS OF LEASING :

Generally, there are two kinds of leasing according to the period of leasing as enterprise leasing and financial leasing.

A-ENTERPRISE LEASING : It is a short term leasing that the contract can be abolished at any moment after the determined time has elapsed.

B-FINANCIAL LEASING : It is the kind of leasing that is the most widely used. In this type of leasing, time period is longer than others. This is the kind of leasing which is assumed by our financial leasing code.

A leasing contract should have at least one of the following properties to be accepted at the international level according to the Europe leasing Association :

a-)The ownership of the commodity should be transferred to lease holder at the end of the contract,

b-)The option of the lease holder about buying the commodity at an appropriate price should exist in the contract.

c-)The contract period should cover at least 75 % of economic life of the commodity.

d-)The present value of the total paid rents should be equal to the cost of the commodity or should cover at least 90 %.

V - THE APPLICATION OF LEASING IN TURKEY AND ITS IMPORTANCE:

Leasing has faced with a rapid development in recent years in Turkiye. Therefore the "financial leasing code" number 3226 came into force in 1985.

The leasing firms can be established only as a share (joint-stock) company. The establishment of leasing firms and opening branches and the opening branches of foreign firms in Türkiye is bound to permission of the ministry related with the Treasury and the Foreign Trade Undersecretaryship. The paid capital of lease holder firms should not to be less than a billion TL. Besides, the total liabilities of these firms cannot be more than the fifteen times of shareholder's equity.

The leasing firm cannot sell the commodity that belongs to him if the opposite is not stated in the contract.

The End Of The Financial Leasing Contract :

The contract ends due to maturity or other reasons. The other reasons are as follows :

- The end of leasing firm,
- The abolition of corporate body of the lease-holder,
- The bankruptcy of lease holder or the futile execution against the lease holder,
- The death loosing the capability or the refinement of firm of lease holder.

are the conditions that ends the contract if the opposite is not stated.

VI - THE ADVANTAGES PROVIDED BY LEASING :
.....

It is a financing method providing great advantages to lease, lease holder and to the seller.

The advantages provided by leasing :

- 1-Provides tax advantage,
- 2-Provides maturity advantage,
- 3-Provides financing to whole project,
- 4-Provides payment flexibility,
- 5-Provides benefit from investment encouragement,
- 6-provides to make use of the shareholder's equity in a productive way,
- 7-Provides to get the ownership of the commodity,

VII - THE COMMODITIES LEASED BY LEASING :
.....

All kinds of equipments that is subject to depreciation can be leased by means of leasing. The main equipments are as follows

- Computer and technological units having high capacity,
- Printing machines,
- Textile looms,

- All kinds of vehicles due to firm's needs,
- Airplanes and helicopters,
- Ships and other sea vehicles,
- Energy foundations,
- Industrial moulds,
- Medical equipments,
- Power stations and telecommunication equipments,
- All kinds of looms and production machines,
- Complete factories,
- Construction machines, winchs and riggings,
- Complete hospital, hotel and office riggings.

VIII - THE PROBLEMS RELATED WITH LEASING :

-The main problems are the problems that stem from the regulations.

-Another problem of the leasing firms is, not to be able to find enough resources.

-Another reason that negatively affects the development of leasing is high inflation and interest rates which impedes the development of investment.

XI - CONCLUSION :

Recently, all developed countries apply the factoring instrument intensively. At the end of the year 1990, factoring transaction volume in the world is about 244 billion dollars. Twenty five (25) percent of this transaction volume is realized by textile sector. Factoring technique have been increasingly applied in Turkey eventhough it was known recent times. The role of structural changes toward exportation by opening economy outward** have a great importance in this progress.

At the end of the year 1991, total transaction volume realized by the existing factoring firms is 183 million dollars. This amount is constituted by 70 percent international and 30 percent domestic factoring transactions. In 1991, our country takes 6th place at the factoring sales. Furthermore, the number of factoring firm is increasing. The number of factoring firms which are currently operating is 6, however the number of firms which are awaiting for (operating) permission is twenty.

As a result of increasing factoring transactions, there have been certain studies to put into the new technique to a legal frame. It is however asserted that there are some inconsistencies in the draft prepared for this purpose. It is also criticised that this

draft deems factoring technique as a lending system and factor as a financial partnership. Factoring would be deeply misunderstood if the draft is legalised as it is asserted. Banks have already been providing credits to the customers for their receivable notes in a secret way as it is like in factoring. Banks, differently from factoring doesn't take the risk of insolvency that is most important advantage of factoring. In addition, the draft contradicts the above mentioned characteristic of factoring institution that facilitates to keep under control all sales of the seller firm and realises the sales with the approval of factor institution.

Consequently, factoring technique used intensively in the world must be put into a legal frame in accordance with the international law in order to increase our exportation and get an important place in the international market.

Forfaiting market started to constitute with the events such as eliminations of foreign trade barriers during the years nighthen eighties. With this development in world foreign trade, exporters desire for longer term credits strengthened other than traditional 90 or 180 day's credits.

Traditional methods practised by the banks haven't been enough to meet the needs of exporters.

Forfaiting, in such an environment, was developed to meet the increasing needs in the international finance sector.

Leasing will play an important role in the financing of investment project when the economy is in liquidity embarrassment and where the investments do not grow as much as desired in the near future.

From the macro aspect, leasing has a demand creative effect. The investment and employment possibilities increase. It is expected that the needed machines and equipments will be canalized to investment by the application of leasing.

Leasing is an effective mean for financing the investments which is applied succesfully in a lot of developed and developing countries and has a share of 25-30 % over total fixed investments.